

บทระบิด

เล่ม ๑

คำพิพินชาฎิฉา พ. ศ. ๒๔๗๖

ฉบับที่ ๑ ปรจาเทอนมกรวคพ พ. ศ. ๒๔๗๖

พระเทพพรหมจารี เจ้าองค์ ส. จังพรหมนที บรรณาธิการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สยามบรรณกิจ
ถนนเจริญกรุง ลอนสลักพระยาพร
พิมพ์ที่

(ก)

สารบัญย่อ

<u>เรื่อง</u>	<u>ฎีกาที่</u>	<u>หน้า</u>
กู้เงิน, หนังสือสัญญาขาย	๓๔	๓๔
ฆ่าคน, เจตนา	๖๔	๘๕
ฆ่าคน, เจตนา	๖๗	๓๗
ฆ่าคน, ลักษณะฉกรรจ์	๕๗	๖๒
จำนองที่ดิน, สิ่งปลูกสร้าง	๕๒	๕๗
ฎีกา, กฎหมายหรือเท็จจริง	๕๙	๖๗
ฎีกา, แก้มัก	๖๐	๗๔
ฎีกา, คัดสิน	๕๕ } ๑๐๐	๓๓๗
ฎีกา, ต่างประเทศ	๖๙	๙๔
ฎีกา, ดิทธิฎีกา	๓๙	๔๓
ฎีกา, อำนาจศาลฎีกา	๓๓	๓๒
ต่างประเทศ, ฎีกา	๖๙	๙๔
ทางน้ำ, อำนาจเจ้าพนักงาน	๕๓	๕๒
นายหน้า, สัญญาไม่สำเร็จ	๕	๖
บ้องกัน,	๒๖	๒๗
บ้องกันทรัพย์, เกินกว่าเหตุ	๖๐	๗๔
พยานเท็จ, ข้อสำคัญหรือไม่	๕๙	๖๗
หมิ่นประมาทซึ่งหน้า,	๓๙	๒๒

<u>เรื่อง</u>	<u>ฎีกาที่</u>	<u>หน้า</u>
วิธีพิจารณาแพ่ง, ฎีกา	๘๘ ๑๐๐	} ๑๑๗
วิธีพิจารณาอาชญา, ข้อฟ้องและข้อนำสืบ	๓	๑
วิธีพิจารณาอาชญา, ฐานฟ้อง	๖๘	๘๓
วิธีพิจารณาอาชญา, ฟ้องขาดองค์ความผิด	๓๕	๓๘
วิธีพิจารณาอาชญา, ฟ้องผิดศาล	๗๓	๘๗
สัญญา, เงื่อนไข	๘๗	๑๑๐
สัญญา, ใบชน	๒๓	๒๕
สัญญา, มีสัญญาเงื่อนไข	๑๕	๑๗
หุ้นส่วน, ภาษีอากร	๔๓	๔๗
หุ้นส่วน, สิทธิแก่บุคคลภายนอก	๖๓	๘๐
เหตุคัดหย่อนอาชญา, บังคับกัน	๒๖	๒๗
เหตุคัดหย่อนอาชญา, บังคับกันทรัพย์สิน	๖๐	๗๔
เหตุคัดหย่อนอาชญา, เหตุปราณี	๕๘	๖๒
เหตุคัดหย่อนอาชญา, เหตุปราณี	๘๐	๑๐๓
อุทธรณ์, อำนาจศาลอุทธรณ์	๑๓	๑๒
อุทธรณ์, อำนาจศาลอุทธรณ์	๓๓	๒๘
อุทธรณ์, อำนาจศาลอุทธรณ์	๖๓	๘๐

คำพิพากษาศาลฎีกา

พ.ศ. ๒๔๗๖

คำพิพากษาที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๗๖
วิธีพิจารณาอาชญา, ข้อฟ้องแลข้อนำสืบ, ลักทรัพย์
กับรับของโจร, จำเลยหลงหรือไม่

ฎีกาที่

๓

ฟ้องโจทก์หาว่าจำเลยลักโคในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๗๕
จำเลยต่อสู้อ้างฐานที่อยู่ตามวันที่โจทก์หา โจทก์นำสืบว่า
ถัดจากวันที่โคหาย ๓ วัน มีพะยานเห็นจำเลยจูงโคของ
เจ้าทรัพย์ไป บัญหามีว่าจำเลยหลงต่อสู้หรือไม่

ศาลฎีกาตัดสินยืนตามศาลอุทธรณ์ ลงโทษจำเลยฐานรับ
ของโจร วินิจฉัยว่าจำเลยไม่ได้หลงต่อสู้ เมื่อโจทก์สืบ
พะยานแล้ว จำเลยก็มีโอกาสสืบพะยานหักล้างต่อสู้คดีโจทก์

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการอุบตราชธานี

โจทก์

คดีระวาง

นายจัน พวงจำปา นายถวน พวงจำปา กับพวก จำเลย

ข้อที่

๓

คดีโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ ตรงกับวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลากลางวัน จำเลยกับพวกได้สมคบกันเป็นผู้ร้ายลักโคของนายโสม ก้อนคำดี นายนวด นวดจันทร์ไป ๒ โค ราคา ๓๓๖ บาท ที่ตำบลหนองไฮ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบล ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๒๘๓-๒๘๔ ฯ

จำเลยให้การปฏิเสธข้อหา คัดค้านว่ามีฐานที่อยู่ ฯ

ทางพิจารณาโจทก์สืบความว่า เมื่อวันที่ ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ ตามวันที่โจทก์หา นั้น นายโสมกับนายนวดไปพักเกวียนหาซื้อข้าวปลดโคปด้อยไว้ที่บ้านทุ่ง มีผู้ร้ายมาลักเอาไปของนายโสม ๑ ตัว ของนายนวด ๑ ตัว เกี่ยวคิดตามก็ไม่พบ วันต่อมาเดือน ๖ ขึ้น ๒ ค่ำ คือถัดจากวันหายมา ๓ วัน นายสุก นายผา นายผาง ได้พบจำเลยทั้ง ๒ คนนี้กับพวกจูงโคของนายโสมนายนวดไปคนละตัว ห่างจากที่โคหายประมาณ ๑๐๐ เส้น พะยานจำได้ว่าเป็นโคของนายโสมนายนวดที่หาย นายสุกได้ถามนายก่อนจำเลยว่าจะเอาโคไปไหน นายก่อนตอบว่าจะเอาไปบ้านพระดำ พะยาน ๓ คนที่ได้พบจำเลยนั้น ฟังได้ว่าจำเลยได้พาโคของนายโสมนายนวดไปจริง ศาลจังหวัดอุบลราชธานีเห็นว่าจำเลยหลงข้อต่อสู้คดีโจทก์ เพราะโจทก์กล่าวฟ้องแต่ว่า เมื่อวันที่ ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ จำเลยเป็นผู้ร้ายลักโค โจทก์ก็ไม่ได้กล่าวถึงวันขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๖ เลย ฝ่ายจำเลยก็นำสืบว่าวันแรก ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ จำเลยมีฐานที่อยู่ จึงวินิจฉัยว่าฟ้องของโจทก์ทำให้จำเลยหลงข้อ

ต่อสู้ ศาลจะลงโทษจำเลยไม่ได้ พินักษาท้ายฟ้องโจทก์เสีย ๆ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า จำเลยไม่ได้หลงข้อต่อสู้ ถึงแม้โจทก์จะกล่าวในฟ้องว่า จำเลยลักโควันแรม ๑๕ คำ เดือน ๕ ก็ดี แต่โจทก์ยอมนำสืบได้ว่ามีพยาน พบเห็นจำเลยพาโคของเจ้าทรัพย์ไป วันใดวันหนึ่ง ซึ่งเป็นการต่อเนื่องกับประเด็นอยู่ในพฤติการณ์ของการ ลักโคนั้นเอง แต่จำเลยอาจนำสืบได้ ถึงวันที่พยานโจทก์ว่าได้พบเห็น จำเลยพาโคไป แต่เมื่อจำเลยไม่สืบ คดีก็ต้องเป็นอันยุติ ศาล อุทธรณ์เชื่อคำพยานโจทก์ว่า ได้พบเห็นจำเลยพาโคของนายโสม นายนวลไปจริง จึงพิพากษาแก้คำตัดสินศาลเดิมว่าจำเลยทำผิด กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๒๑ ให้จำคุกจำเลยคนละ ๑ ปี ปล่อยพวกจำเลยไป ๆ

จำเลยทุตถธิดา ๆ ถวายฎีกา กัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ว่าลงโทษจำเลยยังเป็นการมิชอบ ๆ

กรมการศาลฎีกาประชุมตรวจปรึกษาถำนวนเรื่องนั้นแล้ว เห็น ว่าในคดีนี้จำเลยไม่ได้หลงข้อต่อสู้ ดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมา เพราะ โจทก์นำสืบได้ว่า วันที่โจทก์หาขึ้นได้มีผู้ร้ายลักโคของนายโสม นายนวลไปจริง แต่ในวันนั้นไม่มีพยานเห็นว่าจำเลยลัก มีแต่พยาน ต่อจากนั้นมา ๓ วัน คือวันชน ๒ คำ เดือน ๖ ได้เห็นจำเลยทั้ง ๒ พาเอาโคของนายโสมนายนวลไป คือโจทก์ได้นำสืบต่อเนื่องกันมา อยู่ในลักษณะฟ้องของโจทก์นั่นเอง จำเลยได้ฟังคำพยาน โจทก์แล้ว จำเลยจะสู้พยานต่อสู้คดีโจทก์ได้ แต่เมื่อจำเลยไม่สืบ จะว่าจำเลย

ผู้ทัก

๘

หลงข้อต่อสู้ไม่ได้ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยลงโทษจำเลยถูกแล้ว ฎีกา
จำเลยฟังไม่ขึ้นให้ยกเสีย พิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ฯ

วันที่ ๓๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖

พระยาหริศันทรสูติ

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยามนชาตุราช

พระยาธรรมสารเวทย์

คดีที่โจทก์หาเรื่องดักทรัพย์กับรับของโจรนั้น โจทก์มักจะนำ
สืบว่าภายหลังแต่การดักทรัพย์ ได้เกิดขึ้นแล้ว ได้มีพระยานพบเห็น
ทรัพย์ที่หายอยู่ในความปกครองของจำเลย การที่สืบดังนี้ ไม่ได้
หมายความว่า เป็นการสืบว่าจำเลยกระทำความผิดในขณะที่มีผู้พบเห็นนั้น ข้อ
สืบเช่นนั้นเป็นแต่เพียงหลักฐานพระยานอันหนึ่ง ให้สันนิษฐานว่าจำเลย
ได้กระทำความผิดมาแล้ว ซึ่งความผิดนั้นอาจเป็นฐานดักทรัพย์ก็ได้
ดังเช่นที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๒/๒๕๐๘ (๘ ข. ต. ๖๗๒),
๘๓๓/๒๕๐๘ (๓๐ ข. ต. ๘๓๘), ๓๐๖/๒๕๑๐ (๑๓ ข. ต. ๒๗๐), เป็นต้น
หรืออาจเป็นความผิดฐานรับของโจรก็ได้ ดังมีคำพิพากษาฎีกาเป็น
บันทึกฐานมากเรื่องหลายราย (คือหลักเรื่อง Recent Possession ใน
กฎหมายอังกฤษ คุยอลด์บรี เล่ม ๘ ข้อ ๓๓๖๕)

เมื่อมีหลักเป็นดังนี้แล้ว เรื่องข้อสืบของโจทก์ในคดีนี้จึงไม่ใช่
เรื่องในปัญหาที่จะทำให้จำเลยหลงต่อสู้ เพราะหลักฐานพระยาน

ที่โจทก์จะสืบถึงความผิดของจำเลยนั้น อาจเป็นหลักฐานพยานที่
แสดงถึงเหตุการณ์หรือการกระทำของจำเลยในวันใด ๆ ภายหลัง หรือ
แม้แต่ก่อนวันกระทำผิดก็ได้ เมื่อโจทก์สืบแล้ว จำเลยก็อ้างนำ
พยานมาสู้กลับหักล้าง ดังที่ศาลฎีกาได้กล่าวไว้ดังนี้

ฎีกาที่
๒
(ในค)

การที่จะให้ โจทก์กล่าวในฟ้องถึงพฤติการณ์ที่มีผู้พบเห็น จำเลย
ปกครองหรือพาทรัพย์ไป ก็เท่ากับให้โจทก์แสดงหลักฐานพยาน
ของโจทก์ลงไปในห้อง ซึ่งไม่ถูกหักเรื่องเขียนฟ้อง

คดีที่มีรูปและข้อเท็จจริงอย่างเรื่องนี้ ได้เคยตัดสินกันมานาน
แต่ไม่มีใครกล่าวอ้างในเรื่องหลงข้อตั้ง จึงไม่เกิดเป็นปัญหาให้ศาลฎีกา
วินิจฉัย เช่นให้ดูในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๓/๒๕๖๐ (๓ ธ.ศ. ๕๔๕) เป็นต้น
จริงอยู่คดีที่โจทก์กล่าวอ้างทรัพย์ ศาลอาจลงโทษจำเลยฐาน
รับของโจร อันเป็นหลักที่ศาลได้ดำเนินมานานแล้ว แต่วันเวลา
ที่ว่าจำเลยกระทำผิดฐานรับของโจรนั้น มักจะไม่ปรากฏ และคงไม่ใช่
วันเวลาเดียวกับที่กล่าวอ้างทรัพย์ จึงเป็นปัญหาว่าน่าจะไม่เป็นยุคดิ-
ขรรณแก่จำเลยอยู่บ้าง แต่เรื่องวันทำผิดฐานรับของโจรไม่ปรากฏ
ในห้องนี้ ได้ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาโดยตรง ดังปรากฏตามคำพิพากษา
ฎีกาที่ ๓๓๔/๒๕๗๖ ซึ่งศาลฎีกาได้ตัดสินว่าไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุม
เพราะฉะนั้นปัญหาที่กล่าวอ้างบนจึงเป็นอันหมดไป

คำพิพากษาที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๗๖

นายหน้า, ประมวลแพ่งมาตรา ๙๔๕, สัญญาไม่ได้
ทำสำเร็จ

เมื่อสัญญาที่นายหน้าได้ชักนាំมิได้ทำกันสำเร็จ นายหน้า
ไม่มีสิทธิ์ได้บำเหน็จตามข้อบัญญัติแห่งประมวลแพ่งมาตรา ๙๔๕
แม้อถึงว่าการไม่สำเร็จนั้นจะเนื่องมาแต่พฤติการณ์อันเกี่ยวแก่
บุคคลผู้ได้ตกลงจะให้ค่านายหน้าอยู่บ้างก็ดี

ที่ดินมีเจ้าของหลายคน เจ้าของคนหนึ่งตกลงกับโจทก์
ให้เป็นนายหน้าบอกขาย โจทก์ได้จัดหาผู้ซื้อมาพบกับเจ้าของ
คนที่ให้บอกขาย แต่การซื้อขายไม่ตกลง โดยเจ้าของคนอื่น ๆ
ไม่ยอมขาย โจทก์ฟ้องเรียกเอาค่านายหน้า

ศาลฎีกาตัดสินว่า โจทก์ฟ้องไม่ขึ้น โดยข้อกฎหมาย
ข้างต้น

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายสชาติ สุทธิพิงา

โจทก์

คดีระวาง

นายเด็ก แสงเมือง นางสาวจับ แสงเมือง

นางสาวทองอยู่ แสงเมือง

จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้ตกลงให้โจทก์เป็นนายหน้าขาย

ที่ดิน ๓ แปลง โฉนดที่ ๒๑๐๐ ตำบลคลองบางกอกใหญ่ จังหวัด

ธนบุรี โดยจำเลยยอมคิดเงินค่านายหน้าให้แก่โจทก์ร้อยละ ๕ บาท โจทก์ได้บอกขายที่ดินแปลงนี้ให้แก่นายทองคำ ๆ พอใจจะซื้อ โจทก์ได้พานายทองคำไปหาจำเลย ๆ กับนายทองคำตกลงซื้อขายที่ดินนั้นแก่นั้น เป็นราคาเงิน ๒๓,๐๐๐ บาท แด่จำเลยยอมให้ค่านายหน้าแก่โจทก์เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ต่อมาโจทก์พานายทองคำไปวางเงินมัดจำซื้อที่ดินรายนี้ จำเลยกลับผิดใจไม่ยอมรับเงินมัดจำขายที่ดินให้แก่นายทองคำ การที่จำเลยไม่ยอมขายที่ดินให้แก่นายทองคำนั้น โจทก์ถือว่าจำเลยผิดสัญญา ต่อโจทก์ เพราะโจทก์ได้กระทำหน้าที่นายหน้าสมบูรณ์แล้ว โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบใช้ค่านายหน้า ๑,๐๐๐ บาทแก่โจทก์ ๆ

จำเลยให้การปฏิเสธว่า นางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ จำเลยไม่เคยบอกขายที่รายนี้ ทั้งไม่เคยให้โจทก์เป็นนายหน้าจัดการขายที่ดินด้วย แต่นายเด็กจำเลยไม่เคยคิดจะขายที่รายนี้จริง ครั้นนางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ ซึ่งเป็นบุตร แด่คนอื่นห้ามไว้ นายเด็กจึงเลิกคิดขายที่รายนี้ ๆ

ศาลแพ่งพิจารณาแล้ว ฟังข้อเท็จจริงว่า โฉนดที่ดินรายที่โจทก์ฟ้องนี้ มีชื่อจำเลยทั้ง ๓ คนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ นายเด็กจำเลย ซึ่งเป็นบิดานางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ จำเลย ได้พูดตกลงกับโจทก์ให้โจทก์เป็นผู้จัดการขายที่ดินรายนี้ เมื่อขายได้ นายเด็กจะให้ค่านายหน้าแก่โจทก์ร้อยละ ๕ บาท นางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ จำเลยก็ได้ยินยอมด้วย ต่อมาโจทก์พานายทองคำจะซื้อที่ดินนั้นไปพบกับจำเลยทั้ง ๓ คน นายเด็กจำเลยกับนายทองคำ ตกลงราคาซื้อขาย

ฎีกาที่
๕

ที่ดินแก่กันเป็นเงิน ๒๓,๐๐๐ บาท นายเด็กยอมให้ค่านายหน้าแก่โจทก์
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท ภายหลังนายทองดีเอาเงินไปวางมัดจำแก่จำเลย
นางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ว่าไม่ยอมขาย แต่นายเด็กจำเลยขอมัดจำ
อีก ๒-๓ วันจะขายให้ แต่เด็กหาขายไม่ ได้ความตั้งขึ้นศาลแพ่งเห็นว่า
โจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่นายหน้าการซื้อขายของโจทก์ครบถ้วนตามที่ได้
ตกลงไว้กับจำเลยแล้ว แลการที่สัญญาซื้อขายที่ดินรายนี้ไม่เป็นผล
สำเร็จนั้น เป็นเพราะความผิดของจำเลยเอง จำเลยต้องรับอำนาจ
ให้ค่านายหน้าแก่นายหน้าแก่โจทก์ จึงพิพากษาให้จำเลยใช้เงินค่านายหน้า
๓,๐๐๐ บาทแก่โจทก์ พร้อมทั้งค่าดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ครั้งต่อปี นับแต่
วันฟ้องจนกว่าจะใช้เงินเสร็จ ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าคดีนี้ นายเด็กจำเลยผู้เดียว
ได้มีคำมั่นสัญญากับโจทก์ เรื่องให้โจทก์เป็นนายหน้าขายที่ดิน ส่วน
นางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ พยานโจทก์แตกต่างกัน ฟังไม่ได้ว่า
ได้ยินยอมด้วยกับนายเด็ก เมื่อนางสาวจีบ นางสาวทองอยู่ จำเลย
ไม่ยอมขายตั้งขึ้นแล้ว โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย ดูเป็นทำนองว่า
นายเด็กไม่สามารที่จะปฏิบัติตามสัญญาแต่ถ้าฟังตัวเองได้ จึงพิพากษา
ให้ยกฟ้องโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ว่า ฎีกาฎีกาคัดค้านข้อเท็จจริง ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้พร้อมกันตรวจจำนวนและประชุมปรึกษาคดี
นี้แล้ว ทางพิจารณาเป็นอันฟังได้ว่า ที่ดินแปลงซึ่งเกิดพิพาทกัน
ในเรื่องนี้ มีชื่อจำเลยทั้ง ๓ คนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ และข้อเท็จจริง

ฟังได้ตั้งศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า นายเด็กจำเลยผู้เดียวเป็นผู้แต่งตั้ง
ให้โจทก์เป็นนายหน้าขายที่ดินแปลงนี้ โจทก์ได้จัดการนำผู้ซื้อและผู้
ขายมาตกลงปากดงคำในการซื้อขายกันนั้นแล้ว ต่อมานายเด็กจำเลย
ไม่ยอมขาย เพราะบุตรที่มีชื่อในโฉนดไม่ยอมขายด้วยดังนี้ บัญหา
มีว่านายเด็กจำเลยจะต้องรับผิดชอบใช้คำบำเหน็จให้แก่โจทก์ผู้เป็นนายหน้า
หรือไม่ ศาลฎีกาเห็นว่า ตามหลักกฎหมายตามนัยแห่งประมวลแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๘๔๕ มีอยู่ว่า บุคคลผู้ตกลงจะให้บำเหน็จแก่
นายหน้าจะต้องรับผิดชอบใช้คำบำเหน็จก็ต่อเมื่อสัญญาอันได้ทำกันสำเร็จ
เนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้าได้จัดการนั้น ในคดีนี้สัญญาระหว่าง
ผู้ซื้อและผู้ขายยังไม่สำเร็จเสร็จลง โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องตามข้อ
กฎหมายดังกล่าวมานั้นได้ อาศัยเหตุนี้ จึงพร้อมกันพิพากษายืนตาม
ศาลอุทธรณ์ ฉะเพาะที่ให้ยกฟ้องโจทก์ ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น ให้ยกเสีย
กับให้โจทก์ใช้คำทำนายชั้นศาลฎีกาแทนจำเลยเป็นเงิน ๕๐ บาท ฯ

วันที่ ๓๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐

พระยาศรีสังกร

พระยานตราชสูว์จัน

พระยาฉกรรรัตนสุภา

เรื่องนี้อาจตามด้วยบทที่ศาลฎีกาชั้นคดีต้น ก็เช่นเรื่องตรงไป
ตรงมา ซึ่งโจทก์ฟ้องไม่ขึ้น โดยด้วยบทกล่าวไว้ชัดเจน

ฎีกาที่
๕
(ในค)

คามคัณฑ์นั้น ถ้าหากว่าเหตุที่ทำให้สัญญามิได้ทำกันสำเร็จ เป็นเหตุภายนอก ไม่เกี่ยวแก่การกระทำของเจ้าของที่ดินแล้ว ก็ดูไม่มีปัญหา แต่มีข้อที่น่าคำนึงว่าถ้าเหตุนี้เนื่องมาแต่การกระทำของเจ้าของที่ดิน จะยอมให้เจ้าของที่ดินผู้ทำสัญญากับนายหน้า อ่างบทนมาผิด ความรับผิดชอบของคนได้เต็มอไปหรือ

ถ้าหากว่าการกระทำของเจ้าของที่ดินมีฉายาไปในทางทุจริต หรือ เป็นไปในทางไม่ชอบธรรม ก็ไม่เป็นการสมควรที่จะยอมให้ยกบทน มาอ้าง เช่นเจ้าของที่ดินแก่ดั่งไม่ตกลงขาย แล้วไปขายกันดับหลัง เพื่อจะกันค่านายหน้า ดังนี้ผู้ที่ค่านายหน้าก็เรียกเอาค่านายหน้าได้ ในปัญหาข้อนี้มีคำพิพากษาฎีกาที่ควรดูอยู่ ๒-๓ เรื่อง คือฎีกา ที่ ๔๔๓/๒๔๖๓ (๒ ข. ต. ๖๖๕), ที่ ๓๐๖/๒๔๖๕ (๖ ข. ต. ๒๕๕) และที่ ๔๔๖/๒๔๗๓ (๓๔ ข. ต. ๒๓๖)

แต่พึงเข้าใจว่า ถ้าเป็นแต่เพียงเจ้าของที่ดินกลับใจไม่ขายโดย ความสุจริตใจ หรือไม่สามารถจะตกลงขายเพราะเจ้าของคนอื่นไม่ ยอมขาย ดังข้อเท็จจริงในฎีกาเรื่องนี้ เหล่านี้ไม่ใช่เป็นเรื่องทุจริต จึงยังคงนำบทมาตรา ๑๔๕ นั้นมาใช้ได้

อนึ่งควรเป็นที่เข้าใจอีกว่า ความในมาตรา ๑๔๕ ที่ว่าสัญญา ได้ทำกันสำเร็จนั้น หมายความว่าเมื่อทั้ง ๒ ฝ่ายได้ตกลงทำ สัญญา อันเป็นสัญญาผูกมัดกันตามกฎหมายแล้ว นายหน้าก็มีสิทธิ ได้ค่านายหน้า ไม่จำเป็นว่าจะต้องได้ปฏิบัติสัญญากันครบถ้วน ถ้วนคือ ถึงแม้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้กระทำผิดสัญญาในภายหลัง

ก็ไม่ตัดสิทธิ์ของนายหน้าที่จะเรียกเขาค่านายหน้า หรืออภัยหนึ่งคือ
 การปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญา ซึ่งนายหน้าได้ชักจูงมานั้น ไม่
 เข้าอยู่ในเงื่อนไขแห่งมาตรา ๘๔๕ ให้พิจารณาคำพิพากษาฎีกา
 ที่ ๔๔๓/๒๔๖๓ ที่กล่าวข้างบน อันมีข้อเท็จจริงอย่างว่ามานี้ โดย
 ในเรื่องนั้นผู้ขอได้วางมัดจำเป็นสัญญาผูกมัดกันแล้ว ต่อมาภายหลัง
 ผู้ขายจึงปฏิเสธสัญญาเสีย ซึ่งต่างกับคดีเรื่องนี้ โดยในเรื่องนี้ยัง
 ไม่มีสัญญาผูกมัดกัน

สำหรับข้อบัญญัติในมาตรา ๘๔๕ ของเรา^{นี้} ให้ดูประมวลแพ่ง
 เยอรมันมาตรา ๖๕๒ และประมวลลักษณะหนี้คดี^{นี้} มาตรา ๔๑๓

ฎีกาที่
 ๕
 (ในค)

ฎีกาที่

คำพิพากษาที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๔๗๖

อุทธรณ์, อำนางศาลอุทธรณ์, พระราชบัญญัติลักษณะ
อุทธรณ์

(๑) คดีต้องบทห้ามตามพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์
ซึ่งศาลเดิมไม่รับฟ้องอุทธรณ์ โดยเห็นว่าเป็นข้อเท็จจริงนั้น
ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจสั่งให้รับแต่จะเพาะใน บัญหาข้อกฎหมาย
และเมื่อรับเป็นอุทธรณ์แล้ว ในการวินิจฉัยข้อกฎหมาย ศาล
อุทธรณ์ต้องฟังข้อเท็จจริงตามศาลเดิม

ฎีกา, อำนางศาลฎีกา, พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์

(๒) คดีห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริง ตามพระราชบัญญัติ
ลักษณะอุทธรณ์นั้น เมื่อขึ้นสู่ศาลฎีกา ศาลฎีกาต้องฟัง
ข้อเท็จจริงตามศาลเดิม

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการมหาสารคาม

โจทก์

คดีระวาง

นายจัน แซ่พั่น

จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้บังอาจบุกรุกเข้าทำนาในหนองบัว
ซึ่งกรรมการอำเภอหวงห้ามไว้เป็นหนองรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ และเป็นที่

ข้าราชการประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
มาตรา ๑๑๒-๑๑๗ โดยจำเลยทราบเขตต์หวงห้ามและคำสั่งของเจ้าพนักงาน
แล้ว เหตุเกิดที่หนองบัว ตำบลคันธารราษฎร์ จังหวัดมหา
สารคาม ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา
๓๓๕ ข้อ ๒ ๑

ผู้อาที่

๑๑

จำเลยให้การปฏิเสธและต่อสู้ว่าที่รายนี้ นายดีตาพ่อตาจำเลยได้
ยกให้จำเลย และจำเลยได้ทำนามาหลายปีแล้วหาใช่เป็นที่หวงห้าม
หรือรักษาพันธุ์สัตว์น้ำไม่ ๑

ศาลจังหวัดมหาสารคามพิจารณาแล้วฟังข้อเท็จจริงว่า หนอง
บัวเป็นหนองที่รัฐบาลได้หวงห้ามไว้สำหรับข้าราชการประโยชน์ และ
รักษาพันธุ์ปลา แต่เดิมมีราษฎรรวมทั้งนายดีตารุกเข้าทำนาในหนอง
ที่หวงห้ามรายนี้ ส่วนของนายดีตานั้น นายดีตาได้ให้จำเลยเป็นผู้ทำ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ กรมการอำเภอ เรียกราษฎร ที่เข้าทำนา มาว่ากล่าว
ราษฎรเหล่านั้นและนายดีตาก็ทำหนังสือยกที่ให้เป็นของรัฐบาล ต่อ
มากรมการอำเภอได้ บังหลักเขตต์ห้ามมิให้ผู้ใด เข้าทำนา ภายในเขตต์
หนองบัวต่อไป ครั้นใน พ.ศ. ๒๔๗๔ จำเลยผู้เดียวเข้าทำนาภายใน
เขตต์ ซึ่งรัฐบาลหวงห้ามอีก ส่วนข้อที่จำเลยต่อสู้ว่า นายดีตาได้
ยกที่รายนี้ให้เป็นสิทธิแก่จำเลยนั้น จำเลยไม่มีหลักฐานมาแสดง ตาม
คำเบิกความของจำเลยเองก็รับว่านายดีตาได้ทำหนังสือยกที่ให้แก่รัฐบาล
และจำเลยได้พบแต่มีได้คัดค้านประการใด ศาลจังหวัดมหาสารคาม
เห็นว่าที่รายนี้เป็นหนองรัฐบาลได้หวงห้ามไว้รักษาพันธุ์ปลา และเพื่อ

ฎีกาที่
๑๒

ข้าราชการประโยชน์ จำเลยได้ทราบคำสั่งห้ามของกรมการอำเภอแต่
ยังไม่ฝ่าฝืนเข้าทำนาและตั้งว่าเป็นนาของตนดังนี้ จำเลยย่อมมีความ
ผิดตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๕ ข้อ ๒ จึงพิพากษาให้ปรับ
จำเลยเป็นเบี้ยปรับ ๒๐ บาท ถ้าไม่มีเงินเสียให้จัดการตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๑๘ ส่วนเข้าที่ปลูกไว้เมื่อถึงคราเก็บเกี่ยวให้
จำเลยเก็บเกี่ยวไปได้ ๖

จำเลยอุทธรณ์ ศาลเดิมเห็นว่าในอุทธรณ์ของจำเลยกล่าวคัดค้าน
ในข้อเท็จจริง ซึ่งต้องด้วยบทห้ามตามพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์
พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓-๕ จึงมีคำสั่งไม่รับฟ้องอุทธรณ์ของจำเลย

จำเลยร้องอุทธรณ์ต่อมา ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้ศาลเดิมรับ
ฟ้องอุทธรณ์ของจำเลย ๖

ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยไม่รู้วาทะร้ายเป็นทซึ่ง
รัฐบาลหวงห้าม และยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกรรมสิทธิ์กันอยู่ จำเลย
ยังไม่มีความผิด จึงพิพากษาคัดคำพิพากษาศาลเดิม ให้ยกฟ้อง
โจทก์ปล่อยจำเลยไป ๖

โจทก์ทูลเกล้าฯ ๖ ถวายฎีกาคัดค้านว่าที่ศาลอุทธรณ์รับอุทธรณ์
ของจำเลยวินิจฉัยนั้น ยังไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์
พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓-๕ ๖

กรมการศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษาคัดเรื่องนี้แล้ว เห็นว่าใน
การที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ของจำเลยวันนี้ ศาลอุทธรณ์
มีอำนาจที่จะรับวินิจฉัยได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย เพราะคดี

นี้คู่ความจะอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องด้วยบทห้ามตามพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์จะต้องฟังข้อเท็จจริงตามศาลเดิมว่าที่รายนี้เป็นหนอง จำเลยได้รู้ว่ารัฐบาลหวงห้ามไว้สำหรับข้าราชการประโยชน์ และเพื่อรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ จำเลยไม่มีสิทธิจะเข้าทำนา แต่จำเลยได้ทำการฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงาน เพราะฉะนั้นที่ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยไม่รู้ว่าที่รายนี้เป็นที่ซึ่งรัฐบาลหวงห้าม และยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกรรมสิทธิ์กันอยู่ จึงเป็นการตั้งข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ อันผิดต่อพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์มาตรา ๔ ศาลฎีกาจึงต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลเดิมได้วินิจฉัยไว้ กรรมการเห็นว่าที่รายนี้เป็นหนองอยู่ในความปกครองรักษาของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่มาตรา ๓๓๗ กรรมการอำเภอมีหน้าที่ดูแลรักษาไว้เพื่อข้าราชการประโยชน์ และเมื่อจำเลยได้ทราบคำสั่งห้ามของกรรมการอำเภอแล้ว ยังขัดขืนคำสั่งเข้าทำนา จำเลยก็ต้องมีความผิดฐานขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๕ ข้อ ๒ จึงพร้อมกันพิพากษาลดจำคุกจำเลยตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลเดิมทุกประการ ฯ

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยานตราสุวัจน์

พระยาศรีรังกร

พระยาวิกรมรัตนสุภา

สุภาหิ
 (ในค)

(๑) ในหัวข้อที่ ๑ ตอนต้นนั้น เมื่อศาลเดิมไม่ยอมรับฟ้องอุทธรณ์ และคู่ความยื่นคำร้องขอขึ้นมายังศาลอุทธรณ์แล้ว แม้ตามพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ มาตรา ๘ จะไม่ได้กล่าวไว้โดยชัดเจน ว่า ศาลอุทธรณ์มีอำนาจที่จะสั่งอย่างไรได้บ้างก็ดี ก็เป็นที่เข้าใจได้ เมื่ออ่านรวมกับมาตราอื่น ๆ ว่าศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจตั้งอนุญาตให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เพราะตามมาตรา ๓ บัญญัติห้ามอุทธรณ์ไว้ชัดเจน และได้ระบุบุคคลซึ่งมีอำนาจอนุญาตให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงไว้แล้ว ซึ่งหาได้รวมศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์อยู่ด้วยไม่

ในหัวข้อที่ ๑ ตอนหลังนั้น เป็นเรื่องตรงไปตรงมา เพราะมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ได้กล่าวไว้ชัดเจนแล้ว

(๒) ในข้อนี้เป็นหลักกรรมตา เมื่อคดีอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงไม่ได้ ศาลสูงก็ต้องฟังข้อเท็จจริงตามศาลเดิม ในส่วนศาลอุทธรณ์มีบทบัญญัติอยู่ชัดเจนดังกล่าวข้างบน ในส่วนศาลฎีกาแม้จะไม่มีบทที่ต้องถือหลักอย่างเดียวกัน เพราะตามนัยแห่งพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ เป็นที่เห็นได้ว่าในคดีเล็กน้อยตั้งระบุไว้แล้ว มีความประสงค์จะให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเป็นเด็ดขาดในชั้นศาลเดิม

เรื่องให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเป็นเด็ดขาดในชั้นศาลเดิมนั้น เป็นหลักที่ถือกันอยู่ในประเทศต่าง ๆ โดยทั่วไป

คำพิพากษาที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๑๕

สุรา, มีสุราเถื่อน, ปริมาณ ๕ ทะนัน

ความผิดฐานมีสุราเถื่อนตามกฎหมายภาษีชั้นในนั้น ไม่
จำเป็นต้องมีสุราเถื่อนอันมีปริมาณถึง ๕ ทะนันก็เป็นผิด

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรมการตรวจภูิกาโจทก์
อุทธรณ์ คำพิพากษาคัดอุทธรณ์
อัยการสุราษฎร์ธานี โจทก์
คดีระวาง

นายปาน แยมบุตร กับพวก ๖ คน จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ จำเลยทำ
หรือมีหน้าสุราแช่เมา และดื่มกั้นสุราเถื่อนดื่มกินโดยมิได้รับอนุญาต
เจ้าพนักงานจับได้ จึงขอให้ลงโทษปรับจำเลยตามพระราชบัญญัติ
ภาษีชั้นใน รุศศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๖-๓๗ และพระราชบัญญัติ
ภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๗ มาตรา ๒-๓-๔ กับขอให้ใช้
เงินค่านำเห็นจับ ฯ

จำเลยให้การต่อสู้ว่า สุราที่เจ้าพนักงานจับ เป็นสุราของรัฐบาล
จำเลยได้ซื้อมาเพียงแรก ส่วนหน้าตาตะแช่เมา เจ้าพนักงานจะไป
เอามาจากไหน จำเลยไม่ทราบ ไม่ใช่ของจำเลย ฯ

ฉันท
๑๕

ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีพิจารณาแล้ว พึงความสมควรหา
พิพากษาให้ปรับนายปานจำเลย ตามมาตรา ๓๘-๒-๓ ตามกฎหมาย
ที่โจทก์อ้างเป็นเงิน ๑๐๐ บาท หักเป็นค่าบำเหน็จจำจับ ๒๐ บาท
ของกลางให้รับ พวกของจำเลยให้ปล่อยตัวไป ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาลดโทษยกฟ้องโจทก์ ฯ
โจทก์ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา ฯ

กรรมการศาลฎีกาประชุมตรวจพิจารณาจำนวนเรื่องนั้นแล้ว ได้
ความว่า ในวันที่โจทก์หา ที่บ้านจำเลยมีแขกทำเรือน มีผู้รับดินบน
นำเจ้าพนักงานไปจับ ว่าจำเลยทำสุราเถื่อน เมื่อเจ้าพนักงานไปถึง
จำเลยกับพวกกำลังเลี้ยงสุราก็ มีขันตงหินตงอยู่ ๒ ใบ กับมีไห
ชนิดได้กะเที้ยมตอง ๑ ใบตงอยู่กลางวงที่ล้อมกันอยู่ จำเลยเห็น
เจ้าพนักงานมาก็เทให้สุรา พวกของจำเลยก็ยกขันตงหิน ๒ ใบ ถาด
น้ำในขันนั้นเสีย เจ้าพนักงานเข้าแย่งให้สุรานั้นได้ ยังคงมีน้ำสุรา
ติดกันไหญ่อยู่ ประมาณครึ่งติตร และได้ น้ำกะแช่ที่พวกจำเลยต่างจาก
ขันไปตงจริงอยู่ในไหตงไหญ่เล็กน้อย แดคันตอไปได้น้ำกะแช่ที่ติด
กันไหกะเที้ยมอีกประมาณ ๑ ถ้วยแก้ว มีเปลือกไม้เคี้ยมอยู่ในไห
นั้นด้วย ไหกะแช่ตงชุกอยู่ในกอกด้วยที่พื้นดิน รวมน้ำกะแช่ที่
จับได้ประมาณ ๑ ติตรเศษ เจ้าพนักงานจึงได้จับเอาตัวจำเลยกับพวก
แตรของกลางนั้นมา ในระวางที่จับกุมจำเลยนั้น จำเลยได้เอาผ้า
ขาวม้า ๑ ผืนมัดตงไปในไห เพื่อจะซบหน้าสุราในไหนั้นให้หมดไป
แต่ผ้าขาวม้านั้นดกดีตกเประระเปื้อนหน้าสุราเป็ดียนเป็นสีแดง จะพิสูจน์

ชิมดูก็ไม่ได้ จึงได้ซื้อสุนัขเอามาถนัฟอกใหม่ ได้ตั้งราคาหน้า
 สุรานั้น ๕๖, ๒๐ ตีกรี้ เจ้าพนักงานผู้ซื้อสุนัขทดลองเบิกความเป็น
 พะยานใจทักว่า หน้าสุรานั้นเป็นสุราเถื่อน ไม่ใช่สุราโรงของรัฐบาล
 ส่วนหน้ากระแช่ก็ได้ตีกรี้ ๒๐, ๒๐ มีแรงแอลกอฮอล์ทั้ง ๒ อย่าง เมื่อข้อ
 เท็จจริงได้ความดังที่กล่าวมา กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าในเรื่องจับนำ
 สุราได้จากจำเลยนั้น จำเลยก็รับอยู่แต่ว่าเป็นหน้าสุรา คงมีปัญหา
 อยู่แต่เพียงว่า เป็นสุราเถื่อนหรือเป็นสุราโรงของรัฐบาลที่จำเลย
 ซื้อมา พะยานใจทักผู้เป็นเจ้าพนักงานเบิกความว่าเป็นสุราเถื่อน แด
 จำเลยก็สู้ไม่ได้ว่าเป็นสุราโรงของรัฐบาล จำเลยได้ซื้อมาจากที่แห่งใด
 นอกจากนั้นยังจับหน้าตาตกระแช่มาได้จากจำเลยอีกด้วย จำเลยเถียงว่า
 ไม่ใช่ของจำเลย ถ้าเช่นนั้นเจ้าพนักงานจะเอามาจากไหน การกระทำ
 ของจำเลยแดงพวกจำเลยเป็นพิรุณ ใต้ศาลชั้นหน้าตาตกระแช่มาแดงเทให้
 สุราค่อหน้าเจ้าพนักงานผู้ไปจับ เห็นได้ว่าเจ้าพนักงานผู้ไปจับมิได้มี
 การใส่ร้ายต่อจำเลยประการใดเลย กรรมการศาลฎีกามีได้มีความ
 ระแวงสงสัย พังได้ว่าสุราที่จับได้จากจำเลยนั้นเป็นสุราเถื่อน ข้อที่
 ศาลอุทธรณ์กล่าวว่ามีพอกถนัฟอกหน้านั้น จะเปลี่ยนแปลงหรือคงที่
 ตามสภาพเดิมก็ไม่ปรากฏ เพราะสุราของรัฐบาลหรือสุราเถื่อน ต่าง
 ก็มีแอลกอฮอล์อยู่ด้วยกัน กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า ก็เมื่อความ
 ไม่ปรากฏในพิรืตที่พอกถนัฟอกหน้านั้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้วยประการ
 ใดๆ จากสภาพเดิมแล้ว ก็ต้องฟังพะยานใจทักว่า สุรานั้นเป็น
 สุราเถื่อน เพราะไม่มีพะยานอันใดที่จะมาบด้าง แลวิธีถนัฟอก

ฎีกาที่
๑๕

สุรานั้น เป็นการพิสูจน์ในข้อเท็จจริงว่า วัตถุในสิ่งนั้นๆ มีแรง แอตทอกซอด์เท่าใดหรือไม่เท่านั้น เครื่องค้นหานี้ทำให้วัตถุนั้น เปลี่ยนแปลงไม่ เห็นได้แต่ว่าพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น แลศาลฎีกา ก็ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว ในฎีกาที่ ๕๒/๒๔๖๕ คดีระวางอัยการ นครราชสีมา โจทก์ นายเบะจำเลย จำเลยคัดค้านข้อข้อหนึ่งว่า น้ำสุราที่จับได้จากจำเลยไม่ถึง ๕ ทะนาน แม้จะเป็นสุราใดๆ จำเลย ก็ไม่มีความผิดนั้น กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยเถียงความข้อนี้ไม่ขึ้น เพราะไม่ใช่เรื่องข้อหาน้ำสุรา หรือว่าได้บรรทุกเข้ามาตามมาตรา ๔๐ เป็นเรื่องที่จำเลยมีสุราเถื่อน ฯ

อาศัยเหตุดังที่กล่าวมา เห็นว่าคำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีขาด เค็ด่อน ให้ยกเลย ฎีกาโจทก์ฟังขึ้น พิพากษายืนตามศาลเดิม ทุกประการ ฯ

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศันต์รุฉิว

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยามนชาตุราช

พระยาธรรมสารเวทีย

ความผิดในเรื่องสุราเถื่อน ที่ว่าจะต้องมีปริมาณถึง ๕ ทะนาน หรือไม่นั้น ในเวลานี้ไม่น่าจะมีปัญหาแล้ว แต่ยังมีผู้เถียงขึ้นมา ถึงศาลฎีกา จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะนำลงเพื่อแสดงข้อกฎหมายไว้

ที่ว่าไม่น่าจะเป็นปัญหา^๕ เพราะตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๔ ได้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐
แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตใน จุดศักราช ๑๒๕๗ และให้ใช้ความใหม่
แทน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปริมาณ ๕ ตัน^๕ เพียงว่าถ้าคนได้นำ
สุรามีสปริมาณเกินกว่า ๕ ตัน^๕ อยู่ในความยึดถือของผู้ใด ผู้นั้น
ต้องดำเนินการให้เข้าใจชัดว่าได้ซื้อจากผู้^๕ ที่ควรขาย ตามข้อความ
ใหม่นี้ เรื่องปริมาณ ๕ ตัน^๕ จึงเป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐานในลักษณะ
พะยาน ในเรื่องหน้าที่นำสืบ ไม่ใช่ของกัแห่งกรรมผิด

ในคดีเมื่อศาลฎีกา^๕ ชี้ข้อเท็จจริงแล้วว่า สุราที่จับได้จาก
จำเลยเป็นสุราเถื่อน จึงไม่มีปัญหาในเรื่องความสันนิษฐานหรือ
หน้าที่นำสืบ

ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๘/๒๕๗๓ (๓๔ ธ. ค. ๕๗๗)

ฎีกาที่
๑๕
(ในค)

ฎีกาที่
๑๕

คำพิพากษาที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๔๗๒

หมิ่นประมาทซึ่งหน้า, ประมวลอาชญามาตรา ๓๓๙
ข้อ ๒

(๑) ความผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งหน้า ตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญา มาตรา ๓๓๙ ข้อ ๒ นั้น ไม่จำเป็นต้องเห็นหน้า
เห็นตัวกัน เพียงแต่กล่าวคำหมิ่นประมาทให้เจ้าทุกข์ได้ยิน
ก็เป็นผิดตามมาตราที่กล่าวมานั้น

(๒) คำเขา จะเป็นหมิ่นประมาทซึ่งหน้าตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๙ ข้อ ๒ หรือไม่

มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

ตำรวจนครบาล

โจทก์

คดีระวาง

นางเชื้อ

จำเลย

คดีนี้ศาลต่างฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยกล่าวคำหยามคำอำนางเนี้ย
ที่ตรงทางหลวงจริง แต่นางเนี้ยอยู่ในห้องมิได้เห็นตัว ได้ยิน
แต่เสียงเท่านั้น ศาลโบริดภาที่ ๒ วินิจฉัยว่าไม่มีผิดฐานหมิ่นประมาท
ซึ่งหน้าตามมาตรา ๓๓๙ ข้อ ๒ ตามโจทก์หา จึงพิพากษายกฟ้องโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าจำเลยค่ากรอกนางเนีย อยู่เช่นนี้มีผลเท่ากับค่าต่อหน้า จำเลยมีผิดตามโจทก์ทำให้ปรับ ๔ บาท ความมาตรา ๓๓๘ ข้อ ๒ ๑

จำเลยอุทธรณ์ว่า ฎหมายฎีกาว่าไม่ผิดกฎหมาย ทั้งศาลเดิมวินิจฉัยไว้เช่นนี้ ๑

กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า ถึงไม่เห็นหน้ากัน จำเลยก็รู้ อยู่ว่า นางเนียอยู่นั้น ค่ากรอกหูให้ได้ยิน จึงเท่ากับค่าต่อหน้า ทั้งศาลอุทธรณ์วินิจฉัยชี้ขาดคดีดินมานั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว ใ้ยกฎีกา โดยปริกษาคัดดินขึ้น ๑

วันที่ ๓๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๒

พระยามนชาตุราช

พระยาหริศจันทร์สุวิฑิต

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาธรรมสารเจทย

(๓) ในข้อนี้ควรระวังว่าการที่กฎหมายอาชญาลงโทษบุคคลซึ่งหมิ่นประมาทเขาซึ่งหน้านั้น ก็เพราะเหตุว่าการหมิ่นประมาทกันเช่นนี้เป็น การยั่ว อาจทำให้เกิดทำร้ายตัวกันขึ้นเป็นปฏิปักษ์ต่อความสงบราบคาบของประชาชน เพราะฉะนั้นการที่จะเห็นตัวเห็นหน้ากัน หรือไม่ คงไม่ทำให้มีผลผิดแปลกไป เมื่อผู้ที่ถูกหมิ่นประมาทได้ยิน คำหมิ่นประมาทนั้นแล้ว ก็เป็นการพอเพียงที่อาจให้เกิดผลดังกล่าว

ผู้ดำ
๑๘
(ในค)

ข้างบน ถ้าต้องการให้เห็นตัวเห็นหน้ากันจึงจะเป็นผิดแล้ว น่าจะคิดว่า
คนคาบอดอาจจะถูกคนอื่นหมิ่นประมาทเด่นตามชอบใจ เพราะคนคา
บอดคงไม่เห็นหน้าผู้หมิ่นประมาท กฎหมายคงไม่มีความประสงค์ดังนี้

อาจมีปัญหาถามว่า เมื่อต้องการเพียงให้ได้ยินและไม่ต้องการ
ให้เห็นตัวกันแล้ว หมิ่นประมาทกันในทางโทรศัพท์จะเป็นผิดตาม
มาตรฐานหรือไม่ ถ้ามีปัญหาดังนี้ก็น่าจะต้องย้อนไปพิจารณาถึงเหตุผล
ที่กฎหมายลงโทษการหมิ่นประมาทซึ่งหน้า คงได้กล่าวไว้ข้างต้น
ซึ่งค่อนข้างทำให้เห็นว่า การกล่าวคำหมิ่นประมาทกันในทางโทรศัพท์
หาเข้าในเหตุผลนั้นไม่

(๒) ในข้อที่ว่า คำเขาจะเป็นหมิ่นประมาทซึ่งหน้าหรือไม่นั้น เป็น
ปัญหาที่พูดกันอยู่มาก ถ้าอ่านคำพิพากษาฎีกาฉบับนี้โดยเฉิน ๆ แล้ว
อาจทำให้เข้าใจไปว่าการคำเขาก็เป็นผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งหน้า ตาม
กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๘ ข้อ ๒ แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว
จะเห็นว่าศาลฎีกาไม่ได้ตัดสินในปัญหานี้เลย เพราะไม่ใช่ประเด็น
ที่ได้เถียงกันขึ้นมา และตามข้อเท็จจริงของศาลต่างก็ปรากฏว่าจำเลย
กล่าวคำหยาบคำว่าเขา ซึ่งรู้ไม่ได้ว่าเป็นคำหยาบอย่างไร แต่คำ
เขาเพียงไร จึงถือไม่ได้ว่าคำพิพากษาฉบับนี้ได้ชี้ขาดในปัญหาที่ได้
ตั้งไว้ในข้อนี้

ที่แต่ๆ มาได้มีคำพิพากษาฎีกาหลายเรื่องชี้ขาดเป็นบันทึกฐานว่า
การด่ากันและกันไม่เป็นผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งหน้า ดูคำพิพากษาฎีกา
ที่ ๓๖๘/๒๔๖๘ (๘ ข. ต. ๒๒๘), ที่ ๓๓๔๓/๒๔๖๘ (๘ ข. ต. ๘๔๕),
ที่ ๓๘๕/๒๔๗๓ (๓๒ ข. ต. ๔๓๒), และที่ ๖๘๔/๒๔๗๕ (๑๕ ข. ต. ๗๓๒)

คำพิพากษาที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๒๐

สุรา, ไบชน, กฎหมายภาษีชั้นในจ.ศ. ๑๒๔๘ มาตรา ๑๑
การขนสราตั้งแต่ ๑๐ ทะนานขึ้นไป ที่ต้องมีไบชนตาม
กฎหมายภาษีชั้นใน จุดศักราช ๑๒๔๘ มาตรา ๑๑ นั้น แม้มี
ไบชนจากตำบลหนึ่งไปถึงตำบลหนึ่งแล้วก็ดี ถ้าหากจะขน
ย้ายไปที่อื่นต่อไปอีก ก็ต้องมีไบชนใหม่ จะใช้ไบชนเดิม
ซึ่งต่างตำบลไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการปรารจัน

โจทก์

คดีระวาง

นายกวางหมง

จำเลย

คดีนี้ศาลต่างฟังข้อเท็จจริงตงกันว่า เดิมจำเลยตั้งร้านขาย
สุราต่างประเทศที่ตำบลบางคด้า สุรานั้นจำเลยซื้อจากกรุงเทพฯ ฯ
มีไบชนถูกต้องแล้ว ต่อมาจำเลยเลิกการค้าที่นั่น จึงขนสุราต่าง
ประเทศ ๓๖ ขวด อันมีจำนวนเกิน ๑๐ ทะนาน จากตำบลบางคด้า
เข้ามาตำบลหน้าเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยไม่มีไบชนคอนั้นอีก
โจทก์จึงฟ้อง แดศาลเดิม ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดตัดสินว่าจำเลยกระทำ
ผิดตามพระราชบัญญัติภาษีชั้นใน จุดศักราช ๑๒๔๘ มาตรา ๑๑-๑๒
ให้ปรับ ๒๐ บาท แดบริบสุราของกลาง ฯ

ฎีกาที่
๒๑

จำเลยทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา อ้างว่า ตามกฎหมายไม่ต้องมี
ใบขนครั้งที่ ๒ อีก ฯ

กรมการศาลฎีกาได้พิเคราะห์บทกฎหมายที่กล่าวข้างต้นแล้ว
ใจความในบทชัดเจนว่า จะขนส่งจากตำบลหนึ่งไปตั้งตำบลอื่น จะต้อง
มีใบขน ดังเกิดความหมายในบทและใบอนุญาต จะขนผิดตำบลไม่ได้
เจ้าหน้าที่มาเบิกความก็ว่าระเบียบราชการปฏิบัติมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า
จะขนอีกต้องขออีก จะใช้ใบขนเดิมซึ่งต่างตำบลไม่ได้ ดังนั้นกรมการ
ศาลฎีกาปรึกษาเห็นว่า ศาลต่างชั้นศาลตัดสินชอบด้วยกฎหมายแล้ว
ให้ยกฎีกาจำเลยเสีย ฯ

วันที่ ๓๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐

พระยามนชาติราช

พระยาหริศจันทร์สุวิฑิต

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาธรรมสารเวทย์

เรื่อง^๕นี้ตามตัวบทที่ชัดเจนตรงไปตรงมา และตามแบบใบ
อนุญาตขนส่งที่ปรากฏโดยแน่นอน ว่าอนุญาตให้ขนจากที่แห่งหนึ่ง
ไปยังอีกแห่งหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าจะขนย้ายต่อไปโดยไม่มีใบขนใหม่
ก็เป็นการขนซึ่งผิดต่อใบขนเดิม จึงเป็นการผิดกฎหมายโดยไม่มีปัญหา

คำพิพากษาที่ ๒๖ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๒๖

บ่งกัน, ประมวลอาชญามาตรา ๕๐

เพียงแต่มีคำกล่าวหาว่าเขาชิงทรัพย์ แล้วไปทำร้ายเขา
ไม่เป็นการบ่งกันทรัพย์ตามกฎหมาย

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการสูงสุดราชบุรีธานี โจทก์
คดีระวาง

นายต้อง แต่งแก้ว จำเลย

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยใช้มีด
แทงนายผลถูกตามร่างกายรวม ๘ แผล บาดเจ็บสาหัส โดยเจตนา
จะฆ่าให้ถึงแก่ความตาย ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะ
อาชญามาตรา ๒๔๘-๒๕๐-๖๐ ฯ

จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ฯ

ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี พิเคราะห์คดีแล้ว พังว่าในวันเกิดเหตุ
จำเลยไปถามนายผลว่า ชิงเอาสายสร้อยของน้องสาวจำเลยมาหรือ
เปล่า จำเลยขอคืน นายผลบอกว่าเปล่า จำเลยก็ว่าเขามาแน่นอน
ว่าแล้วจำเลยก็จับมีดนายผลและเขามีดแทง นายผลวิ่งหนีเข้าเรือน นาง
มาได้ปิดประตูเรือนไว้ จำเลยตามไป เอาเท้าถีบประตูเปิดออกและเอา
มีดแทงอีกหลายที่ จนนายผลล้มลง ได้ความดังนี้ ศาลจังหวัด

ฎีกาที่
๒๖

ผู้ราชฎีรธานีเห็นว่า จำเลยมีพื้นฐานพยายามฆ่าคน ตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๒๔๘-๖๐ พินาศขาดถึงเกณฑ์ถึงโทษจำเลย
ตลอดชีวิต ๑ ใน ๓ คงให้จำคุก ๑๒ ปี และ
ปรับถัดโทษจำเลยปรับสภาพเสียอีก ๑ ใน ๓ คงเหลือโทษ ๘ ปี ๑

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ๑

จำเลยทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาคัดค้านว่า จำเลยได้บ่วงกันทรัพย์
ไม่ควรมีความผิด หรือมีฉะนี้ขอลดหย่อนผ่อนโทษ ๑

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษาคดีนี้โดยตลอดแล้ว เห็นว่า
ที่จำเลยหาว่า นายผลแย่งชิงสายสร้อยของน้องจำเลยมา ก็เป็น
แต่ของของจำเลยบอก ไม่เป็นการแน่นอนอย่างไร เพราะฉะนี้
การที่จำเลยตรงเข้าทำร้ายนายผลนั้น จึงไม่เป็นการบ่วงกันทรัพย์ ๑

อีกประการหนึ่ง การกระทำของจำเลยร้ายมาก นายผลได้
ถูกจำเลยแทงแล้ววิ่งหนีเข้าเรือน นางมาได้บีบประตูเรือนแฉะร้องห้าม
จำเลยไว้ จำเลยยังตามขึ้นไปถ่มประตจนเบ็ดออก แล้วเข้าไปแทง
ซ้ำอีกดังนี้ เป็นการแสดงความเหี้ยมโหดทารุณมาก กรรมการ
เห็นว่าไม่มีทางจะลดหย่อนผ่อนโทษให้น้อยลงได้ จึงพร้อมกันพิพากษา
ยืนตามศาลล่างทุกประการ ให้ยกฎีกาของจำเลยเสีย ๑

วันที่ ๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

ฮาร์ ประแตร์ นิแกต์

พระยาพรหมทัตศรีพิดาศ์

พระยาวิกรมรัตนสุภาษ

คู่คำพิพากษฎีกาที่ ๓๗๑/๒๔๗๖ (๓๓ ข.ศ. ๓๓๒)

คำพิพากษาที่ ๓๓ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่

อุทธรณ์, อำนาศาลอุทธรณ์, เพิ่มโทษจำเลยที่ไม่มี
อุทธรณ์ไม่ได้

คดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยบางคนอุทธรณ์ บางคน
ไม่ได้อุทธรณ์ ทั้งโจทก์ก็ไม่ได้อุทธรณ์นั้น ศาลอุทธรณ์จะ
พิพากษาเพิ่มโทษจำเลยที่ไม่มีอุทธรณ์ หรือให้ได้รับผลร้าย
หนักขึ้นไปกว่าคำพิพากษาศาลเดิมไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการสุราษฎร์ธานี

โจทก์

คดีระวาง

นายเชียงเฮง แซ่เต๋อ นายเดี่ยวดู่ย แซ่เต๋อ จำเลย

คดีนี้ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี พิพากษาให้ปรับจำเลยฐานมีฝิ่น
เถื่อนแถมมูตฝิ่นเถื่อน เนื้อฝิ่นหนัก ๑๑ ตำดั่ง ๒๕ หุน มูตฝิ่นหนัก
๒ ตำดั่ง ๑ หุน ซึ่งจับได้จากจำเลย เป็นเงิน ๗๐๐ บาท ๔ เท่า
ราคาฝิ่น ตามพระราชบัญญัติฝิ่นมาตรา ๕๓ ปราณัดโทษให้
นายเชียงเฮง ฐานรับสารภาพถึงหนึ่ง แบ่งออกจากเงิน ๗๐๐ บาท
เป็น ๒ ส่วน คงปรับนายเชียงเฮง ๑๗๕ บาท ถ้าจำเลยไม่มีเงินเสีย
ให้จำคุกนายเชียงเฮง ๑๗๕ วัน นายเดี่ยวดู่ย ๓๕๐ วัน ฝิ่นของกลาง
ให้ริบ ฯ

ชีวิตที่

--

นายเด็ยวสุยจำเอยแต่ผู้เด็ยวอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริง
ว่า ผู้ที่จับได้ไม่ใช่ของนายเด็ยวสุยจำเอย เป็นของนายเซียงเฮง
จำเอยแต่ผู้เด็ยว จึงแก้คำพิพากษาศาลจังหวัด ยกข้อหาสำหรับ
ตัวนายเด็ยวสุยจำเอยเสีย คงให้ปรับนายเซียงเฮงจำเอยแต่ผู้เด็ยว
เป็นเงิน ๘๐๐ บาท ปราณัดโทษเด็ยวตั้งหนึ่ง เหลือค่าปรับ
เพียง ๓๕๐ บาท ๑

โจทก์แฉนายเซียงเฮงจำเอยหลุดแล้ว ๑ ถวายฎีกา โจทก์ฎีกาว่า
ไม่ควรปล่อยนายเด็ยวสุยจำเอย ฝ่ายนายเซียงเฮงจำเอยฎีกาว่า ศาล
อุทธรณ์ไม่มีอำนาจจะพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลเดิม เมื่อโจทก์
แฉจำเอยไม่อุทธรณ์ ฉะเพาะตัวนายเซียงเฮงคดีถึงที่สุดแล้ว ๑

กรรมการศาลฎีกาประชุมตรวจปรึกษาดำนวนเรื่องนั้นแล้ว คัดได้
ความว่า จำเอยทั้ง ๒ นี้อยู่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการค้าขาย
แฉเดินเรือระวางบ้านดอนกับดอนสักดี นายเซียงเฮงจำเอยได้เข้าเรือ
เศรษฐภักดี ๒ ของยี่ห้อย่งเฮง เดินในระวางดอนสักดีกับบ้านดอน
นายเด็ยวสุยเป็นผู้ค้าประกันในการเข้าเรือดำนี้ นายเซียงเฮงจำเอยนั้น
ทำไปะจับปลาทูอยู่ที่ดอนสักดี นายเด็ยวสุยจำเอยทำการตั้งเตาเผาถ่าน
ปรากฏในทางพิจารณาว่า นายเด็ยวสุยจำเอยมีกุดสู้บผู้เอยอยู่ มาก
แฉปรากฏว่านายเด็ยวสุยมีผู้เอนจำหน่ายให้แก่กุดสู้บ ในวันที่
โจทก์หา มีผู้มารับดินบนต่อเจ้าพนักงานว่า นายเด็ยวสุยจะนำผู้เอน
ออกจากบ้านดอนไ้ที่ตำบลดอนสักดี โดยเรือเมตต์เศรษฐภักดี ๒
เจ้าพนักงานผู้ตรวจผู้เอนพร้อมด้วยกรมการอำเภอ จึงได้ไปคอยดักจับ

ที่ด่านภาษีในขณะที่เมื่อเรือจะผ่านด่าน แดตามธรรมดาเมื่อเรือจะผ่านด่าน
ต้องแคะที่ด่านเสียก่อน ในวันที่เรือเศรษฐิกัต ๒ ไม่แคะด่าน
เจ้าพนักงานผู้ตรวจจึงได้เรียกให้เรือเศรษฐิกัต ๒ แคะ แด้วทำการ
ตรวจค้น พบเนือยาฝิ่น ๒ กระบุงในเชิงปลาดเค็มของนายเดี่ยวดุษย์จำเลย
แคะค้นมุดยาฝิ่นได้ในใต้ท้องเรืออีกแห่งหนึ่ง นายเชียงเฮงจำเลย
รับเข้ามาว่า มุดยาฝิ่นและเนือฝิ่นที่จับได้นั้นเป็นของนายเชียงเฮง
จำเลย โจทก์มีพยานว่า เมื่อก่อนเวลาที่นายเดี่ยวดุษย์จะเอาเชิงปลาด
ลงเรือ ได้เห็นนายเดี่ยวดุษย์ถือห่อขาวๆ หรือกระบุง (ยาฝิ่นของ
กลางนั้น) ๒ กระบุง ยืนอยู่ที่ข้างเชิงปลาด แต่นายเดี่ยวดุษย์จะเอา
กระบุงย้านี้ลงในเชิงปลาดเมื่อใดพยานไม่เห็น พยานเป็นผู้แบกเชิง
ปลาดลงเรือเมด แด้วนายเดี่ยวดุษย์ก็ตามลงมาในเรือ เมื่อจับฝิ่นได้
นายเดี่ยวดุษย์แคะนายเชียงเฮงก็อยู่ในเรือนั้นด้วยกันทั้ง ๒ คน ความ
กระชั้นชิดแสดงให้เห็นว่าฝิ่นแคะมุดฝิ่นนั้น นายเดี่ยวดุษย์จำเลยได้เป็น
เจ้าของด้วย เพราะจำเลยทั้ง ๒ คนมีความสัมพันธ์เกี่ยวของกันใน
การเช่าแด่ค่าประกันเรือเศรษฐิกัต ๒ เนือยาฝิ่น ๒ กระบุงก็จับได้
ในเชิงปลาดของนายเดี่ยวดุษย์จำเลย ข้อที่ศาลอุทธรณ์ฟังความแต่เพียงว่า
นายเกียชี่พยานไม่ได้ยืนยันว่า นายเดี่ยวดุษย์ได้เอาห่อหรือกระบุงที่ถือ
อยู่นั้นซ่อนไว้ในเชิงปลาดแคะกระบุงฝิ่นที่เจ้าพนักงานค้นได้ เป็นห่อหรือ
กระบุงที่นายเดี่ยวดุษย์ถือ กรรณการศาลฎีกาเห็นว่าศาลอุทธรณ์วินิจฉัย
ความแต่เฉพาะทำพยานคนๆ เดียว ถ้าได้พิจารณาเหตุผลโดยทั่วๆ
ไปแล้ว โจทก์นำสืบความได้สนิทไม่มีข้อคำหั้น กล่าวคือ ๑. จำเลย

ฎีกาที่

๑๑๖

ทั้ง ๒ นี้ได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันในการเข้าเรือเมด ๒. นาย-
 เดียวสฤษดิ์จำเลยได้ความว่าติดลบจำหน่ายฝิ่นเถื่อนให้แก่กุดีของคนที
 ตำบลคอนคักคีตุง ๓. มีผู้มารับดินบดต่อเจ้าพนักงานว่า ในวันที่
 ที่โจทก์หาขึ้น นายเดียวสฤษดิ์จะนำฝิ่นออกไปโดยเรือเศรษฐภักดี ๒.
 ๕. ตามขรรคมตาเรือต้องแวะด่าน แต่วันนั้นไม่แวะ จนเจ้าพนักงาน
 เรียกให้แวะจึงได้แวะ ๕. เจ้าพนักงานก็ค้นจับฝิ่นได้ดังที่ผู้มารับ
 ดินบดบอก แต่ได้ในเชิงปลาของนายเดียวสฤษดิ์จำเลยด้วย กระบวนการ
 ศาลฎีกาเห็นว่าไม่มีทางอย่างไร ๆ ที่นายเดียวสฤษดิ์จะปลัดขิดของจำเลย
 ได้ว่าฝิ่นที่จับได้ในเชิงปลาของจำเลยนั้นไม่ใช่ของจำเลย ศาลจังหวัด
 สุราษฎร์ธานีพิพากษาให้ปรับจำเลยนั้นถูกต้องแล้ว ข้อที่นายเที่ยงเฮง
 จำเลยฎีกาขึ้นมาว่า ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจที่จะแก้ไขคำพิพากษา
 ศาลเดิมในคดีนี้เพราะคดีนายเที่ยงเฮงนั้นเป็นการฟังขึ้น เพราะคดีส่วน
 คดีนายเที่ยงเฮงจำเลย ที่ศาลเดิมแบ่งให้ปรับแดงค่าปรับให้แก่นาย
 เที่ยงเฮง ๆ แต่โจทก์ยินยอมมิได้อุทธรณ์ คดีนี้เพราะคดีนายเที่ยงเฮง
 ย่อมถึงที่สุดเพียงชั้นศาลเดิม ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจแก้ตามฎีกา
 บรรทัดฐานที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยมาแล้วคือ ฎีกาที่ ๕๓๐/๒๔๗๐ คดี
 ระวังอัยการพิทลุงโจทก์ นายพุ่ม คุ้มโพธิ์ นายคล้าย เตื่อถึง จำเลย
 ที่จำเลยอ้างมาในฎีกา แต่ยังมีคดีติดจากคดีที่กล่าวมานี้ อีกหลายเรื่อง
 เช่นคดีที่ ๕๓๗/๒๔๗๕ อัยการสุราษฎร์ธานีโจทก์ นายชดุด นุ้ยมั่ง
 นายเคิม ทองคำ นายย้วน พิงชาติ จำเลย แต่ฎีกาที่ ๕๕๕/๒๔๗๕
 อัยการห่มคักคี โจทก์ นายท่า นาคคคี กัมพวง จำเลย จึงเห็นว่า

คำพิพากษาคำอุทธรณ์คดีขาดคดีอื่นให้แก่เสีย ให้บังคับคดีลงโทษ
ปรับจำเลยทั้ง ๒ คนตามคำพิพากษาคาดเดิมทุกประการ ฯ

ฎีกาที่

๓๓

วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหิรัญจินทร์สุวิท

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยามนรานุราช

พระยาธรรมสารเวทย์

เรื่องศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจเพิ่มโทษจำเลยที่ไม่มีอุทธรณ์นั้น
นอกจากเป็นหลักที่ศาลฎีกาได้พิพากษาเป็นบันทัดฐานไว้แล้ว คู่ก็เป็น
ยุคศิขรมคดี เพราะจำเลยที่ไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ ไม่มีโอกาสแก้
อุทธรณ์ ไม่มีโอกาสชี้แจงแก้คดี อยู่ดีๆ ก็ต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น
คู่ไม่เป็นยุคศิขรมเลย แม้แต่คดีมีอุทธรณ์ ยังต้องให้โอกาสจำเลย
แก้อุทธรณ์ มิฉะนั้นศาลอุทธรณ์ก็ตัดสินไม่ได้ ดูคำพิพากษา
ฎีกาที่ ๔๗๘/๒๔๖๔ (๕ ข. ต. ๓๗๐)

ส่วนที่ศาลอุทธรณ์จะตัดสินให้เป็นผลดีแก่จำเลยนั้น เป็นอีก
ปัญหาหนึ่ง

ฎีกาที่
๓๔

คำพิพากษาที่ ๓๔ พ.ศ. ๒๔๗๖

กู้เงิน, ประมวลแพ่งมาตรา ๖๕๓, สัญญากู้หาย
โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญา แต่ไม่มีหนังสือสัญญา
มาแสดงต่อศาล โดยสัญญาหาย ศาลเดิมพิพากษาว่า
โจทก์ไม่มีสิทธิ์ที่จะฟ้องเรียกเงินได้ ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า
แม้สัญญาหายโจทก์ก็มีสิทธิ์ฟ้องเรียกเงินได้ โดยโจทก์นำสืบ
สมว่าจำเลยกู้ จำเลยฎีกาในข้อเท็จจริง
ศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นางหนอ แซ่ฮึง โจทก์

คดีระวาง

นายคือ แซ่ฮือ นางเง็ก จำเลย

คดีนี้เดิมนายคือจำเลยฟ้องขอให้ขับไล่โจทก์ให้ออกจากห้องเช่า
ของจำเลย อ้างว่าโจทก์ค้างค่าเช่าและไม่ยอมทำสัญญาเช่าจำเลย
โจทก์จึงได้ฟ้องเรียกเงินจากจำเลยว่าจำเลยกู้เงินโจทก์ไป ๑๘๕๐ บาท

ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีพิพากษาให้ โจทก์ออกจากห้องเช่าของ
จำเลย ตามจำนวนแห่งคดีดำเลขที่ ๓๕๕/๒๔๗๔ (เลขแดงที่ ๗๐/๒๔๗๕)
และให้ยกฟ้องของนางหนอโจทก์เสีย โดยฟังข้อเท็จจริงว่านางหนอ

ไม่มีหนังสือสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้จำเลยกู้ โจทก์ไม่มีสิทธิ์ที่จะฟ้องเรียกเงินได้ ๆ

ฎีกาที่

๓๔

นางหนออุทธวรรณแต่ด้านคนเดียวในคดีที่นางหนอเป็นโจทก์ ศาลอุทธรณ์พิจารณาเห็นว่าตามหลักฐานพยานโจทก์ฟังได้ว่าจำเลยได้ทำสัญญากู้เงินของโจทก์ไปจริง ถึงแม้ว่าหนังสือสัญญากู้นั้นจะหายไป โจทก์ก็นำสืบได้ว่าจำเลยกู้ โจทก์ก็มีสิทธิ์ที่จะฟ้องเรียกเงินได้ตามสัญญา จึงพิพากษากลับคำพิพากษาศาลเดิมในคดีที่นางหนอเป็นโจทก์ให้จำเลยใช้คืนเงิน ๓,๘๕๐ บาทแก่โจทก์ ดอกเบี้ยโจทก์ไม่ได้ขอ จึงไม่บังคับ ให้จำเลยใช้ค่าธรรมเนียมแทนโจทก์ ๆ

จำเลยทูลเกล้า ๆ ถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง ๆ

กรรมการศาลฎีกาประชุมตรวจปรึกษาจำนวนเรื่องนี้แล้ว ได้ความว่าเมื่อ ๕ ปีมาแล้ว เวลานั้นนายจุนอยดามีโจทก์ยังอยู่ และเป็นที่ชอบพอกันกับจำเลย จำเลยได้เช่าที่ของรัฐบาลที่อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรบุรี เพื่อปลูกห้องแถวให้คนเช่า จำเลยได้ชวนดามีโจทก์เข้าหุ้น ดามีโจทก์ออกเงินไปให้จำเลย ๓,๐๐๐ บาท ต่อมาเงินขาดมือจำเลยจะเอาอีก ๘๕๐ บาท ดามีโจทก์กับโจทก์ไม่เป็นที่ไว้วางใจ จึงได้ทำความตกลงกับจำเลยใหม่ ให้จำเลยทำเป็นสัญญากู้รวมทั้งคืนเงินเดิมด้วยเป็น ๓,๘๕๐ บาท ข้างฝ่ายจำเลยก็ยอม และได้ตกลงกันว่า จำเลยยอมให้โจทก์อยู่ในห้องที่ทำใหม่นี้ ๓ ห้อง โดยไม่คิดเช่าค่าเช่า คือโจทก์ไม่คิดดอกเบี้ยในเงินกู้แก่จำเลย เวลานั้น

ฎีกา

๓๔

นายเซ็งกำนันเป็นผู้เขียนสัญญา นายคิด นายเป็ดอง เป็นพยาน
 ในสัญญา นายคือจำเลยได้เขียนชื่อเป็นอักษรจีนในสัญญา ต่อหน้า
 พยานและผู้เขียน นายเซ็ง นายคิด นายเป็ดอง ทั้ง ๓ คนนี้ได้มา
 เบิกความเป็นพยานต่อฟ้องทุกประการ ต่อมาเจ้าพนักงานฝ่ายอำเภอ
 มีความสงสัยว่านายคือจำเลยจะปิดบังคำเช่า ไม่เสียภาษีโรงเรือนให้
 แก่รัฐบาล ขุนถาวรประศาสน์นายอำเภอ นายเจริญ นายขับ ปลัด
 อำเภอ นายบุญมา สุ่มหีบญี่อำเภอ เรียกจำเลยและนางหนอโจทก์
 มาได้สอง โจทก์จำเลยรับกันว่า จำเลยเป็นหนี้โจทก์อยู่ ๑,๘๕๐ บาท
 จึงไม่ได้เรียกค่าเช่าแก่โจทก์ ครั้นเมื่อนายจุนอยสามีโจทก์ตาย
 หนังสือสัญญาที่จำเลยทำ จำเลยจึงได้ฟ้องขับไล่โจทก์ให้ออก
 จากห้องเช่าว่าจำเลยไม่ยอมเสียค่าเช่า ข้อเท็จจริงในทางพิจารณานั้น
 ฟังได้ว่าจำเลยได้ทำหนังสือสัญญาเงินโจทก์ไปจริง คดีไม่มีทาง
 สงสัยอย่างใด ข้อที่จำเลยคัดค้านว่าพยานโจทก์เบิกความแตกต่างกัน
 ในกรณีที่โจทก์ให้เงินแก่จำเลยเป็นเงินเหรียญหรือเป็นธนบัตร และ
 พยานบางคนได้ลงชื่อในสัญญา ก่อนและหลังนั้น เป็นแต่พดความ
 เด็กน้อย ไม่ใช่ข้อสำคัญสำหรับคดีเรื่องนี้ และภาคี่นานมาแล้ว
 ความจริงเงินที่ให้จำเลยก็ยังมีทั้งธนบัตรและเงินเหรียญ แต่เป็น
 คนละคราวกันเท่านั้น ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยใช้เงินโจทก์
 ชอบด้วยทางพิจารณาแล้ว ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้นให้ยกเสีย ศาลฎีกา

คงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ให้จำเลยเสียค่าธรรมเนียมแทนโจทก์
ค่าทนายความชั้นอุทธรณ์ ๓๐๐ บาท ฯ

ฎีกาที่
๓๔

วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาหริศจันทร์สุวิฑิต
พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ
พระยามนชาตุราช
พระยาธรรมสารเวทย์

เรื่องกู้เงินแล้วสัญญาหาย จะฟ้องเรียกเงินโดยนำพะยาน
บุคคลสืบได้หรือไม่ เป็นปัญหาที่เคยมีการโต้เถียงกันมา และ
ปัญหาเกี่ยวกับความผิดความในประมวลแพ่งมาตรา ๖๕๓ ซึ่งมีข้อความว่า
การกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ
ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาในคดีนี้ว่าฟ้องได้ และศาลฎีกาก็
พิพากษายืน หากแต่ประเด็นที่เถียงกันในชั้นอุทธรณ์ เป็นประเด็นในข้อ
เท็จจริง เพราะจำเลยไม่เถียงขึ้นมาในข้อกฎหมาย

เรื่องสัญญาหายได้ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาเสมอๆ แต่มักจะเป็น
ปัญหาเถียงกันในข้อเท็จจริง อย่างในคดีนี้ไม่ค่อยจะมีโต้เถียงกัน
อย่างจริงจังในข้อกฎหมาย อย่างไรก็ตามก็ปรากฏว่าศาลฎีกาได้ยอมรับฟัง
คำพะยานบุคคลให้โจทก์ฟ้องได้เสมอ ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๔/๒๔๗๐
(๓๓ ข. ต. ๓๖๑) และที่ ๔๘๘/๒๔๗๓ (๑๔ ข. ต. ๖๘๘)

ฉันทิ
๓๔
(ในค)

การที่ตัดสินว่าฟ้องได้นั้น ไปในทำนองกฎหมายอังกฤษ ตาม
ที่ปรากฏในคำราของฮอตส์บรี เล่ม ๓๓ หน้า ๕๓๘ ข้อ ๗๓๗

ส่วนกฎหมายฝรั่งเศส ออกจะมีข้อบังคับจำกัดจำเขี่ย เช่นต้อง
ปรากฏว่าเอกสารหายโดยเหตุสุดวิสัย จึงจะยอมให้สืบพยานบุคคล
เป็นต้น ให้ดูประมวลแพ่งมาตรา ๓๓๕๘ และคำอธิบายสำหรับมาตรานี้
ในคำราต่าง ๆ

คำพิพากษาที่ ๓๕ พ.ศ. ๒๔๗๖
วิธีพิจารณาอาชญา, พ้องชาติองค์แห่งความผิด, จำเลย
รับสารภาพ

ฎีกาที่
๕๕

เมื่อฟ้องของโจทก์มิได้แสดง องค์สำคัญ แห่ง ความผิด
โดยครบถ้วน แม้จำเลยจะรับสารภาพก็ดี ถ้าหากโจทก์มิ
ได้สืบพยานประกอบ เพื่อแสดงมูลความผิดให้บริบูรณ์
ก็ลงโทษจำเลยไม่ได้

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมีน้ำโมกผา ซึ่งดื่มกินได้ต่างสุรา
จำเลยให้การรับสารภาพ และโจทก์ไม่สืบพยานเลย

ศาลฎีกาตัดสินว่าคดีโจทก์ลงโทษจำเลยไม่ได้ เพราะ
ไม่ได้ความว่าน้ำโมกผานั้นมีแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นองค์สำคัญ
แห่งความผิดตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการกระทรวง

โจทก์

คดีระวาง

นายชู มณีชาติ

จำเลย

คดีโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลย
มีน้ำโมกผาซึ่งดื่มกินได้ต่างสุรา เป็นการผิดพระราชบัญญัติภาษีส
รรพสามิตแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๗ มาตรา ๕ จำเลยให้การรับสารภาพ
โจทก์จำเลยไม่ติดใจสืบพยาน ฯ

ศุภาห
๑๕

ศาลมณฑลปราจีนและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า จำเลยไม่ได้ทำผิดกฎหมาย เพราะพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตเพิ่มเติมมาตรา ๒ มีความว่า “น้ำสุรานั้น” ให้หมายความถึงวัตถุทั้งหลาย หรือของประสมที่มีแอลกอฮอล์สามารถจะดื่มกินได้เช่นเดียวกับสุรา ในคดีนี้ โจทก์กล่าวฟ้องแต่เพียงว่า น้ำโมกผานัตถุของกตางนี้ดื่มกินได้ต่างสุรา แต่ไม่ปรากฏว่า มีแรงแอลกอฮอล์ จึงให้ยกฟ้องโจทก์เสีย ฯ

โจทก์ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา คัดค้าน คำพิพากษา ศาล ต่างว่า

- ๑. จำเลยให้การรับสารภาพแล้ว ศาลก็ควรพิพากษาลงโทษจำเลยได้
- ๒. ศาลเดิมรับฟ้องของโจทก์แล้ว ถ้าเห็นว่าฟ้องของโจทก์บกพร่องไม่มีคำว่า แอลกอฮอล์ ศาลควรจะตีฟ้องของโจทก์หรือให้โจทก์แก้ฟ้องเสียใหม่ นี่ศาลเดิมก็ได้ตีฟ้องหรือให้โจทก์แก้ฟ้องประการใด เรียกจำเลยพิจารณา แล้วกลับพิพากษายกฟ้องของโจทก์เสีย เป็นการที่ศาลดำเนินผิดวิธีพิจารณา ฯ

กรมการ ศาลฎีกา ประชุม ตรวจ ปรึกษา ดำนวน คดีเรื่องนี้แล้ว เห็นว่าในฎีกาข้อที่ ๑ ที่ว่า จำเลยให้การรับสารภาพ จำเลยก็รับแต่เพียงว่าน้ำโมกผานัตถุดื่มกินได้เช่นสุรา แต่จะมีแอลกอฮอล์หรือไม่ จำเลยไม่ได้ให้การรับ แต่โจทก์ก็ได้กล่าวในฟ้อง ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตในได้กล่าวไว้ชัดเจนว่า วัตถุที่ประสงค์นั้นควรเป็นความผิดนั้น จะต้องดื่มแอลกอฮอล์ดื่มได้ต่างสุรา ถ้ามีฉนั้นแล้ว กฎหมายหาได้เอาโทษแก่จำเลยไม่ ในคดีนี้โจทก์ไม่ได้นำสืบว่าน้ำโมกผานัตถุที่จับได้จากจำเลยมีแอลกอฮอล์ประสมอยู่ด้วย ศาลจึงลงโทษจำเลยไม่ได้ ในฎีกาข้อ ๒ ที่โจทก์คัดค้านว่า ศาลไม่ได้ตีฟ้องของ

โจทก์หรือไม่ให้โจทก์แก้ฟ้องเสียใหม่ เมื่อศาลเห็นว่าขาดคำแถลงกขอ
ชดด้ ศาลก็ไม่ควรจะรับฟ้องของโจทก์ไว้ กรรมการศาลฎีกาเห็น
ว่า เมื่อฟ้องของโจทก์เป็นฟ้องแล้ว ก็ควรรับไว้พิจารณา นอก
นั้นเป็นข้อนำสืบ เช่นเดียวกับโจทก์ฟ้องจำเลยว่า มีน้ำตาตกกระแ
เมา อาจจะมีคนได้ต่างสูรา ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์จะต้องนำสืบ
อีกเหมือนกันว่า น้ำตาตกกระแเมาหน้แอดกขอชดด้ ถ้าโจทก์ไม่
สืบหรือโจทก์สืบไม่ได้ ศาลก็ยกฟ้องเช่นเดียวกัน และในคดีเช่น
นี้หลายเรื่องหลายราย ที่ฝ่ายพนักงานอัยการทำการขาดตกบกพร่อง
และได้มีคดีเป็นแบบอย่างมากมาย ไม่ใช่เฉพาะเรื่องนเรื่องเดียว
เช่นคดีที่ ๔๗/๒๔๗๒ อัยการเพ็รับรู้โจทก์ นายนาม บินทอง จำเลย
และในคดีเรื่องนี้ก็ได้อ้างคำพิพากษาไว้หลายเรื่อง แลยังมีคดีที่
จำเลยให้การรับพอเทียบเคียงกับคดีนี้ได้ เมื่อศาลไม่ลงโทษจำเลย
เพราะขาดตกบกพร่องในวิธีพิจารณา ที่โจทก์ไม่สืบว่าน้ำตาตกนั้นมี
แอดกขอชดด้ คือฎีกาที่ ๓๐๔๓/๒๔๗๕ อัยการจับทรวู้โจทก์ นาง
ตัน จวิตชื่อ จำเลย ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้นให้ยกเสีย พิพากษายืนตาม
ศาลอุทธรณ์ ฯ

วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕
พระยาหริศันทรสูดิท
พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ
พระยามนชาตุราช
พระยาธรรมสารเวทย์

ฎีกาที่
๑๓๕
(ในค)

ในเรื่องคำรับสารภาพของจำเลยนั้น ต้องถือว่าจำเลยรับเพียง ข้อความเท่าที่ปรากฏในฟ้องโจทก์ ถ้าฟ้องโจทก์ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะเป็นความผิดในกฎหมาย ก็ถึงโทษจำเลยไม่ได้ เช่น ฟ้องโจทก์ก็กล่าวจำเลยเอาทรัพย์สินของ ก. ไป (ไม่ได้กล่าวถึงการทุจริต) แล้วขอให้ลงโทษตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๒๗๘ จำเลยรับสารภาพ เพียงเท่านั้นจะลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ ตามกฎหมายที่โจทก์อ้างไม่ได้ฉันใด ในคดีนี้เมื่อฟ้องโจทก์ไม่ปรากฏว่า หน้าโมกฉามีแอลกอฮอล์ แม้จำเลยจะรับสารภาพ ก็ถึงโทษจำเลยไม่ได้ฉันนั้น

ในเรื่องนี้โจทก์ได้ตั้งปัญหาให้ศาลฎีกาตัดสินอีกข้อหนึ่งว่า เมื่อศาลเดิมเห็นว่าฟ้องของโจทก์บกพร่อง แล้วไม่ตีฟ้อง เพื่อให้โจทก์แก้ กลับเรียกจำเลยมาพิจารณา แล้วพิพากษาให้ยกฟ้องของโจทก์เสีย เป็นการผิดด้วยวิธีพิจารณา การที่เถียงดังนี้เห็นจะประสงค์ให้ศาลฎีกายกคำพิพากษาศาลเดิมเสีย แล้วให้พิจารณาพิพากษาใหม่ โจทก์จะได้มีโอกาสสู้บะยาน

จริงอยู่ มีกระบวนการพิจารณาบางอย่าง ซึ่งถ้าศาลเดิมดำเนินไปผิด ศาลสูงอาจสั่งให้ยกเสีย แล้วพิจารณาพิพากษาใหม่ แต่ต้องเป็นเรื่องซึ่งศาลปฏิบัติกาไปผิดต่อกฎหมายในข้อที่เป็นสาระสำคัญ เช่นพิจารณาไม่ครบคณะเหตุนั้น จึงจะทำให้การพิจารณาของศาลล่างเสียไป ข้อที่โจทก์กล่าวอ้างในคดีนี้ โจทก์มิได้แสดงว่าศาลเดิมปฏิบัติ การผิดต่อกฎหมายอย่างไร จึงไม่เป็นเรื่องที่จะต้องให้พิจารณาใหม่.

คำพิพากษาที่ ๓๙ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่
๓๕

ฎีกา, สิทธิฎีกา, พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์

คดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกอุทธรณ์ โดยวินิจฉัย
ว่าเป็นคดีต้องบทห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง ตามพระราช
บัญญัติลักษณะอุทธรณ์นั้น ถ้าคู่ความถวายฎีกาอ้างว่าคดีมี
ปัญหาในข้อกฎหมายแล้ว รับเป็นฎีกาได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาคัดอุทธรณ์

อัยการอุทธรณ์

โจทก์

คดีระวาง

นายนิค เบนรัมย์

จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ตั้งโทษจำเลยฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้า-
พนักงานตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๑๘ โดยกล่าวว่าจำเลย
แจ้งต่อเจ้าพนักงานว่าเห็นนายยวน นายเรน นายยิง กับระบุชื่อพวก
อีก ๕ คนว่าเป็นคนร้ายฆ่าโคของนายสอน เจ้าพนักงานหลงเชื่อถ้อยคำ
จำเลย แลได้ฟ้องนายยวนกับพวกต่อศาล แต่จำเลยเบิกความเป็น
พยานต่อศาลกลับว่าเห็น นายยวน นายเรน นายยิง ๓ คนเท่านั้น
ซึ่งเป็นความไม่จริง ฯ

ฎีกาที่
๓๕

จำเลยให้การปฏิเสธว่า มิได้กระทำความผิดดังโจทก์ฟ้อง จำเลย
ได้ให้การไว้ชั้นไต่สวนในคดีดำที่ ๑๗/๒๕๖๕ ก็ว่าเห็นนายยวน นายเรน
นายยิง ๓ คนเท่านั้นเป็นคนร้ายซึ่งเป็นความจริง แต่ในคดีนี้จำเลย
มิได้รับสารภาพ ฯ

ศาลจังหวัดสุรินทร์ พิจารณาแล้วเห็นว่า โจทก์มีแต่คำรับของ
จำเลยชั้นไต่สวนกับคำปัดคดีอาเภอประกอบคำรับ ไม่มีพยานในข้อเท็จ
จริงประกอบว่าจำเลยกระทำความผิด ไม่พอพ้องลงโทษจำเลย จึงพิพากษา
ยกฟ้องโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ว่า หลักฐานที่โจทก์นำสืบแล้วพอที่จะเชื่อว่า
จำเลยทำผิดได้ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า ข้ออุทธรณ์ของโจทก์ดังนั้น
เป็นปัญหาเถียงในข้อเท็จจริง โจทก์อุทธรณ์ไม่ได้ ต้องข้อห้ามตาม
พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๓ มาตรา ๓ จึงพิพากษา
ให้ยกอุทธรณ์ของโจทก์เสีย ฯ

โจทก์อุทธรณ์ต่อว่า ๑ ถวายฎีกาว่า คดีนี้มีปัญหาในข้อกฎหมาย
กล่าวคือ ศาลเดิมไม่ยกคำพยานโจทก์ชั้นวินิจฉัย คัดบทเดียวว่า
พยานโจทก์เป็นพยานประกอบคำรับ ไม่ใช่พยานในข้อเท็จจริง
(ประจักษ์พยาน) อย่างไรก็ตามประจักษ์พยาน อย่างไรก็ตามพยานประพฤติ
เหตุ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจจำนวนแต่ประชุมปรึกษาคดีนั้นแล้ว เห็นว่าฎีกาของโจทก์ถึงชั้นมาในปัญหาข้อเท็จจริง หาใช่ข้อกฎหมาย ไม่ ส่วนข้อที่โจทก์อ้างชั้นมาในฎีกาว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายนั้น ก็ เป็นข้อนอกประเด็นซึ่งมิได้ยกขึ้นโต้เถียงกันมาแต่ชั้นศาลเดิม เพราะฉะนั้นจึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกฎีกาโจทก์เสีย ฯ

ฎีกาที่
๒๗๖

วันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาพรหมทัตศรีพิดาศ์

พระยาหริศันทรสุวิฑ

พระยามนรานุราช

พระยาธรรมสารเวทย์

ข้อที่ควรตั้งคดีคือ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกอุทธรณ์ของโจทก์ และโจทก์ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา ซึ่งแปลว่าศาลเดิมได้รับอุทธรณ์ของโจทก์ถึงชั้นมาให้ศาลอุทธรณ์ตัดสิน เมื่อศาลอุทธรณ์ตัดสินคดีเป็นประการใดแล้ว คู่ความก็ยอมทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาได้ นอกจากจะเป็นเรื่องที่ต้องบทห้ามฎีกา ซึ่งในเรื่องเช่นนี้มีบทห้ามฎีกาไม่

ถ้าหากเป็นเรื่องที่ศาลเดิมไม่รับอุทธรณ์ถึงชั้นมา โดยอ้างว่าเป็นข้อเท็จจริง ต้องบทห้าม และคู่ความยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ก็ตั้งยกคำร้องเสียอีก ดังนั้นถ้าคู่ความยื่นคำร้องคือ

ฎีกาที่
๓๕
(ในต)

ศาลฎีกา เข้าใจว่าศาลฎีกาจะไม่รับวินิจฉัย ข้อที่ต่างกันคือ การยื่นคำร้องอุทธรณ์และฎีกาคำสั่งของศาลล่างนั้น ต้องเป็นเรื่องที่มี บทอนุญาตไว้ ดังเช่นบทในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๔ พระราชบัญญัติตัดกษณะฎีกาอุทธรณ์ มาตรา ๓๓ พระราชบัญญัติตัดกษณะอุทธรณ์ มาตรา ๗ เหล่านี้เป็นต้น ถ้าไม่มี บทอนุญาตไว้ ก็ยื่นคำร้องอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้ ตรงกันข้ามกับเรื่อง ถวายฎีกา คัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งโดยปกติถวายฎีกาได้ ต่อมีบทห้ามจึงจะฎีกาไม่ได้

คำพิพากษาที่ ๔๓ พ.ศ. ๒๔๗๖
หุ้นส่วน,แบบ,ภาษีอากร,สุรา,ยี่ก่งซี่จำหน่ายสุรารัฐบาล,
พระราชบัญญัติภาษีอากร ร.ศ. ๑๑๑ มาตรา ๓๐

(๑) สัญญาเข้าหุ้นส่วนกับยี่ก่งซี่จำหน่ายสุรารัฐบาลนั้น
ทำกันเองได้ ไม่ต้องทำต่อเจ้าพนักงานตามความในมาตรา ๓๐
แห่งพระราชบัญญัติภาษีอากร ร.ศ. ๑๑๑ เพราะไม่ใช่เป็นการ
เข้าหุ้นส่วนกับเจ้าภาษีนายอากรรับผูกขาดทำภาษีอากร ตามที่
ได้อธิบายไว้ในมาตรา ๓

ฎีกา, สิทธิฎีกา,

(๒) คดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาศาลเดิม
และให้พิจารณาพิพากษาใหม่นั้น คู่ความฎีกาได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
นายจุ่นหนี่ โจทก์
คดีระวาง

นายหน่น จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า ได้ทำสัญญาหุ้นส่วนกับจำเลยทำการค้าขาย
สุราของรัฐบาลโดยจำเลยเป็นผู้รับอนุญาต ส่วนโจทก์เป็นผู้ขาย

ฎีกาที่
๕๓

โจทก์ถือหุ้นส่วน ๘ หุ้นเป็นเงิน ๖,๕๐๐ บาท จำเลย ๒ หุ้น แต่คิด
เขาเพียง ๕๐๐ บาท ถ้าได้ผิดกำไรคงคิดเท่ากับออกเงินเต็มหุ้นเหมือนกัน
ทั้งนี้เพราะว่าจำเลยเป็นผู้ได้รับอนุญาตมาจากรัฐบาล การค้าขาย
ขาดทุน ๒,๒๐๐ บาท ซึ่งโจทก์คิดแล้วจำเลยจะต้องให้เงินโจทก์
๓,๕๓๘ บาท ๗๖ สตางค์ โจทก์ขอให้จำเลยคิดบัญชีเด็กหุ้นส่วน
จำเลยหลบหนีไม่คิด จึงฟ้องขอให้จำเลยคิดบัญชีเด็กหุ้นส่วน
และตั้งผู้ชำระบัญชี ฯ

จำเลยให้การคัดฟ้องว่า ตัญญาหุ้นส่วนชนิดที่โจทก์จำเลย
ทำต่อกันนี้ใช้ไม่ได้ เพราะทำกันเอง ไม่ได้ทำต่อเจ้าพนักงานตาม
พระราชบัญญัติภาษีอากร ศก ๓๓๓ มาตรา ๓๐ โจทก์ไม่มีสิทธิ์
นำมาฟ้อง

ศาลมณฑลอยุธยาฟังข้อคัดฟ้องของจำเลย จึงพิพากษา
ยกฟ้องโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าตามพระราชบัญญัติภาษี
อากร ศก ๓๓๓ มาตรา ๓๐ ที่จำเลยและศาลเดิมอ้างนั้น ใช้เฉพาะ
แต่ผู้ที่จะเข้าหุ้นส่วนกับเจ้าภาษีนายอากร รับผิดชอบการทำภาษีอากร จึง
ต้องทำต่อเจ้าพนักงาน แต่จำเลยเป็นยี่งงมี มีหน้าที่จำหน่ายสุรา
ทำตัญญาหุ้นส่วนกันเองได้ จึงพิพากษายกคำพิพากษาศาลมณฑล
อยุธยา ให้ศาลมณฑลอยุธยาพิจารณาคำขอที่โจทก์จริงตามข้อหาจำเลย
ให้การ แล้วจึงพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ฯ

จำเลยทอดเกล้า ฯ ถวายฎีกาคัดค้านว่า โดยพระราชบัญญัติ
ที่จำเลยอ้างขงตตฟ้องนั้น ฎีกานี้ใช้ไม่ได้ ไม่ต้องพิจารณาข้อ
เท็จจริง และพิพากษาใหม่ ฯ

ฎีกาที่
๔๓

กรมการศาลฎีกาประชุมปรึกษาเห็นว่า ฐานะจำเลยเป็นแต่
รับตราของรัฐบาลไปขาย หาใช่เจ้าภาษีนายอากรไม่ คำว่าเจ้าภาษีนายอากรนั้น ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติหมายความว่า ผู้เก็บภาษีหรือผู้รับผูกขาดไปเก็บภาษี ฐานะและหน้าที่ต่างกันไกล พระราชบัญญัติมาตรา ๓๐ ที่จำเลยอ้างตตฟ้อง จึงไม่ต้องด้วยรูปคดีเรื่องนี้ ปรึกษาเห็นพร้อมกันว่า ศาลอุทธรณ์ ชขาดตัดสินชอบแล้ว ให้ยกฎีกาจำเลย โดยพิพากษายืนทุกประการ ให้จำเลยใช้ค่าทนาย ๓๐๐ บาทชั้นฎีกานแทนโจทก์ด้วย

วันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนชาตุราช

พระยาหริศันทรวิจิตร

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาธรรมสารเวทย์

(๓) เรื่องแบบในการทำสัญญาเช่าหุ้นด่งอนั้น ว่าโดยทั่วไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้บัญญัติว่าจะต้องทำตามแบบหรือวิธีใด ๆ แต่ในพระราชบัญญัติการภาษีอากร ร.ศ. ๑๑๓

ฎีกาที่
๔๓
(โนต)

มาตรา ๓๐ มีบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ผู้ที่จะเข้าหุ้นส่วนกับเจ้าภาษี
นายอากรรับผูกขาดทำภาษีอากร ต้องทำหนังสือสัญญาต่อหน้าเจ้า
พนักงาน ถ้ามีฉันทันเมื่อมีคดีพิพาทอย่างไร มิให้รับฟ้องไว้พิจารณา
และในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติที่กล่าวนั้น ได้อธิบายคำว่า
เจ้าภาษีนายอากรไว้ว่า ผู้เก็บภาษีหรือผู้รับผูกขาด ซึ่งเห็นได้ชัดว่า
ไม่หมายความว่าไปถึงยังกษัตริย์จำหน่ายสุราดังในเรื่องนี้ เพราะฉันทันการ
เข้าหุ้นส่วนกับยังกษัตริย์จำหน่ายสุรา จึงไม่อยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๓๐
และข้อคิดฟ้องของจำเลยเป็นอันฟังไม่ขึ้น ตามที่ศาลอุทธรณ์และศาล
ฎีกาได้ตัดสิน ฉะเพาะที่มีข้อโต้แย้งในคดีนี้ เป็นอันไม่มีปัญหา

แต่ยังมีข้อที่น่าคิดคือไปว่า พระราชบัญญัติมาตรา ๓๐ ที่กล่าว
นั้น กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะมีความทับกันเพียงไร
หรือหาไม่ เช่นถ้าเป็นหุ้นส่วนที่ได้จดทะเบียน คู่เหมือนจะเป็นการแน่
ว่าความในพระราชบัญญัติมาตรา ๓๐ นั้นไม่มีผลบังคับไปถึง เพราะ
หุ้นส่วนจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือ
หุ้นทั้งหลาย (มาตรา ๓๐๓๕) และผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์
แก่บุคคลภายนอก แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของเขา (มาตรา ๓๐๖๕)

ส่วนในเรื่องหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียน ก็มีควมในมาตรา ๓๐๔๘
ว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอก ในกิจการ
ซึ่งไม่ปรากฏชื่อของคนหาได้ไม่ ซึ่งน่าสงสัยว่าความจะทับกันอยู่บ้าง
เหมือนกัน

แต่ข้อเหล่านี้ไม่เป็นปัญหาในคดีนี้ เป็นแต่เสนอไว้เพื่อคิดใน
เมื่อมีคดีชน

ฎีกาที่
๕๓
(ในต)

(๒) ในเรื่องสิทธิที่คู่ความจะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา เมื่อศาล
อุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาคาดเดิม และให้ศาลเดิมพิจารณา
พิพากษาคดีใหม่นั้น ความจริงก็ไม่ใช่ว่าข้อที่ได้โต้เถียงกันในเรื่องนี้
และไม่น่าจะเป็นปัญหา แต่ที่ได้แสดงเป็นหัวข้อไว้ก็โดยมักจะมีผู้ฉงน
และสงสัย ว่าฎีกาเช่นนั้นเป็นฎีกาคำสั่งระหว่างพิจารณาอันไม่ควรรับ
เป็นฎีกา ซึ่งความจริงไม่เป็นเช่นนั้น เพราะ

- ๑ - ไม่ใช่ฎีกาคำสั่ง โดยศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาคดี
- ๒ - ไม่ใช่ระหว่างพิจารณา โดยศาลอุทธรณ์ได้พิพากษา
เด็ดขาดแล้ว และ

๓ - ข้อสำคัญนั้นคือคำชี้ขาดของศาลอุทธรณ์ เป็นคำตัดสินใน
ประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีข้อหนึ่ง โดยถ้าศาลฎีกากลับคำตัดสินศาล
อุทธรณ์ ก็อาจทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดโดยไม่ต้องมีการพิจารณาใน
ข้อเท็จจริงให้เป็นการเสียเวลา

ปัญหาดังกล่าวนี้ได้เคยมาสู่ศาลฎีกา ดังปรากฏตามคำพิพากษา
ฎีกาที่ ๖๖๗/๒๔๖๗ (๘ ข. ต. ๔๗๔)

ฎีกาที่
๕๑

คำพิพากษาที่ ๕๑ พ.ศ. ๒๔๗๖
ทางน้ำ, อำนาจเจ้าพนักงานปกครองท้องถิ่น, ละเมิด,
ทำตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย, นิรโทษกรรม (ประ
มวลแพ่ง มาตรา ๔๔๗)

ทางน้ำอันอยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานฝ่าย
บ้านเมืองเป็นพิเศษมาช้านาน โดยเจ้าพนักงานต้องเข้าจัดการ
เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนนั้น ถ้าผู้ที่อยู่ต้นทาง
ทำท่อชักน้ำ เป็นเหตุให้เสียหายแก่สาธารณชน โดยได้
น้ำไม่พอใช้ เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้ ปิดท่อน้ำนั้นเสีย
ผู้ทำตามคำสั่งไม่ต้องรับผิดชอบละเมิด

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
พระสวัสดิวัดเวียงชัย โจทก์
คดีระวาง

พระภิกษุฉัน จำเลย
โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ จำเลย
ได้ละเมิดสิทธิ โดยให้บริวารปิดปากท่อของโจทก์ ซึ่งอยู่ต้นทาง
แต่ติดกับทางน้ำสาธารณประโยชน์ กับทำให้โจทก์ขาดเสียความ
ชอบธรรมที่ควรจะได้รับ โจทก์เป็นผู้ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ

ขอให้ศาลห้ามจำเลยตัดถนนบริวารของจำเลย อย่าให้มาเกี่ยวข้อง
ปิดถนนหน้า และให้จำเลยเอาวัตถุที่ปิดถนนหน้าออกให้สิ้นเชิง ฯ

จำเลยให้การต่อสู้ว่า ได้รับคำสั่งจากนายอำเภอเมืองนคร
ราชสีมาให้ปิดปากท่อของโจทก์ เพื่อบรรเทาทุกข์ของราษฎรทั้งหลาย
จำเลยจึงได้ปิดด้วยความจำเป็นโดยมิได้ละเมิดสิทธิ ถ้าจำเลยไม่ทำ
ดังนั้น ราษฎรแถบพระภิกษุจะไม่มน้ำใช้ เพราะเป็นเมืองกันดารน้ำ
แต่เป็นธรรมเนียมประเพณีที่ได้ประเพณีกันมา ฯ

ระวางพิจารณาปรากฏว่ามีน้ำบริบูรณ์ จน จำเลยจึงได้รื้อถอน
มูลดินที่กั้นท่อของโจทก์ แต่โจทก์เกรงว่าจำเลยอาจปิดเสียอีก จึง
ขอให้ศาลวินิจฉัยว่า นายอำเภอมีอำนาจสั่งให้ปิดท่อของโจทก์
ได้หรือไม่ ฯ

ศาลจังหวัดนครราชสีมา แด่ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้ว พังข้อ
เท็จจริงตอกันว่า ถ้าน้ำสายนี้มีมานานประมาณ ๕๐๐ ปี แต่เป็น
ทางน้ำสายเดียว ซึ่งราษฎรในจังหวัดนครราชสีมาได้อาศัยกินน้ำใช้
คือน้ำไหลมาตามลำตะคอง ผ่านเรือกลสวนไร่นาจนถึงจังหวัดนคร
ราชสีมา แต่ตามทางที่น้ำไหลเหนือที่ไม่เสมอกัน มีระดับสูงบ้างต่ำบ้าง
เพราะจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่เขิน น้ำจึงไม่ไหลมาตามธรรมดาได้
สะดวก . ในยามฝนแห้งทางฝายบ้านเมืองต้องจัดการแก่งน้ำขึ้นเป็น
เนื่องนิตย์ น้ำจึงไหลเข้ามาถึงเมืองได้ บางครั้งบางคราวก็มีผู้ทำ
ท่อกั้นกั้นชักน้ำเข้าที่ของตนเสียก่อนบ้าง จึงทำให้ผู้อยู่ทางปลายน้ำ
ไม่ได้รับน้ำพอใช้ เจ้าพนักงานฝายปกครองต้องเข้าควบคุมดูแล

อุณที่
๕๐

แจกจ่ายน้ำไปในสถานที่ต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีความจำเป็นก่อน นอกจากนั้น
ก็รอไว้ที่หลัง ผู้ใดต้องการจะชกน้ำเข้าที่ของตนก็ต้องขออนุญาต
ต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ ถ้าผู้ใดทำการขัดขวางก็ถูกจับไปฟ้องร้อง
ว่ากล่าวตามระเบียบ การปฏิบัติกันได้เป็นเช่นนี้สืบมานานมาน ๆ

ข้อพิพาทแห่งคดีนี้ได้ความว่า ท่อรับน้ำของโจทก์อยู่ต้นทาง
ส่วนของสระวัดกลาง อันเป็นสาธารณอยู่ปลายทาง น้ำในสระวัด
ที่กล่าวนี้แห้งไม่พอใช้ จำเลยจึงไปขออนุญาตต่อหลวงศิริทศไผทเทศ
นายอำเภอเมืองผู้เป็นเจ้าหน้าที่ในทางน้ำสายนี้ นายอำเภอตั้งให้จำเลย
ทำมุดดินบ่ตักน้ำปากท่อทางน้ำของโจทก์เสียชั่วคราว เพื่อให้น้ำไหล
ไปลงสระนั้นมากขึ้น ฝ่ายโจทก์ให้คนไปเปิด ฝ่ายจำเลยก็มาบ่ตัก
เสียอีก โจทก์จึงฟ้องเป็นคดีขึ้น ได้ความดังนี้ ศาลจังหวัดนคร
ราชสีมาแลศาลอุทธรณ์เห็นว่า ทางน้ำสายนี้แม้จะเป็นทางสาธารณก็ดี
แต่หาได้ไหลมาเองตามสภาพธรรมดาไม่ โจทก์ไม่ได้รับอนุญาตพิเศษ
จึงไม่มีสิทธิ์ที่จะรับน้ำอย่างดำเนินธรรมดา แลการที่จำเลยบ่ตัก
ของโจทก์ก็ได้ทำไปตามคำสั่งของนายอำเภอ ผู้มีอำนาจในเรื่องทางน้ำ
สายนี้ อันเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงพิพากษาให้ยกฟ้อง
ของโจทก์เสีย ๆ

โจทก์ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาคัดค้านในปัญหาข้อกฎหมายว่า คำสั่ง
ของนายอำเภอไม่เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเหตุว่าก่อนตั้ง
นายอำเภอมิได้ประชุมกำนันและปฏิบัติตามมาตรา ๓๓๖ แห่งพระราช

บัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗ แดการตั้งให้มีคทางนำเช่นนี้ไม่เป็น
ประเพณีโดยชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้นจำเลยต้องรับผิดชอบ ๑

ฎีกาที่
๕๑

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษาคดีนี้แล้ว ทางพิจารณา
ได้ความดังกล่าวมาข้างต้น เห็นว่าทางนำสายนี้เส้นทางนำอันอยู่ใน
ความควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานฝ่ายบ้านเมืองเป็นพิเศษมาช้านานแล้ว
หาเป็นตำแหน่งข้าราชการธรรมดาเช่นตำแหน่งอื่น ๆ ไม่ เจ้าพนักงานผู้มี
หน้าที่เกี่ยวข้องแก่ทางนำสายนี้ จึงมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติกรอันเกี่ยว
แก่การระบายน้ำ แลรักษาผลประโยชน์ของราษฎรผู้ได้อาศัยใช้น้ำ
ได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งเมื่อได้พิเคราะห์ถึงภูมิประเทศแลความ
จำเป็นของการแก้แระบายน้ำแห่งจังหวัดนครราชสีมา เพื่อประโยชน์
แห่งประชาชนด้วยแล้ว เห็นว่าคำสั่งของนายอำเภอที่ปฏิบัติกรมานั้น
เป็นคำสั่งที่สมควรแลชอบด้วยกฎหมาย จำเลยซึ่งทำตามคำสั่งของ
เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ไม่ต้งรับผิดชอบคือโจทก์ ที่ศาลต่างทั้ง ๒ พิพากษา
ให้ยกฟ้องของโจทก์เดียนั้นเป็นการชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ไม่มี
เหตุจะแก้ไข จึงคงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ให้ยกฎีกาโจทก์เสีย
แลให้คำชรรวมเนียมเป็นพิ้นไป ๑

วันที่ ๓๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๗๐

พระยานตราสุวัจน์

พระยาศรีสังกร

พระยาวิกรมรัตนสุภา

ฎีกาที่
๕๐
(ในค)

เรื่องน้ำที่จำเป็นสำหรับใช้ในหมู่บ้านหรือในเมือง อันนับว่าเป็น
สาธารณประโยชน์^๕ ในกฎหมายของเรามีได้บัญญัติไว้โดยแจ้งชัด
แต่ก็มีบทซึ่งมีความกว้างพอที่จะอ้างเป็นหลักได้อยู่บ้าง คือในมาตรา
๓๓๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งมี
ความว่าให้ยุบคองและตำแหน่งต่าง ๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกครองรักษา
เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้
ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ฯลฯ ความที่ว่า “อย่าให้ผู้ใด
ทำให้เสียสาธารณประโยชน์” นั้น อาจแปลอย่างกว้างให้ครอบคลุม
ถึงการที่เอกชนชักน้ำเขาไปเสีย จนบ้านเมืองหรือประชาชนที่อยู่ได้น้ำ
ได้น้ำไม่พอใช้ ซึ่งเป็นที่เห็นได้ว่าเป็นการเสียสาธารณประโยชน์
อย่างมิใช่เล็กน้อย เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจ
ของนายอำเภอที่จะสั่งการตามที่จำเป็น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของ
ประชาชน และจำเลยผู้กระทำตามคำสั่งของนายอำเภอ จึงไม่ต้อง
รับผิดชอบตามประมวลแพ่ง มาตรา ๔๔๘ ว่าด้วยนิรโทษกรรม

ข้อที่โจทก์คัดค้านในฎีกาว่า คำสั่งของนายอำเภอไม่ชอบด้วย
กฎหมาย เพราะมิได้ประชุมกำนันและปฏิบัติตามมาตรา ๓๓๖ แห่ง
พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นั้นควรตั้งเถิดว่า ความในพระ
ราชบัญญัติมาตรา ๓๓๖ ที่อ้างนี้ เกี่ยวด้วยการรักษาผลประโยชน์
ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎรกับราษฎรด้วยกัน ซึ่งขัดกัน อันแปลว่า
เมื่อสาธารณประโยชน์ ๒ ฝ่ายมีความต้องการต่างกัน จึงต้องปฏิบัติ
ตามมาตราที่กล่าวมานี้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่ายให้ดีที่สุด

แต่ในเรื่องนี้เป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับข้าราชการชน จึงไม่เกี่ยวข้องกับ
มาตรา ๓๓๖ ที่อ้าง

ฎีกาที่
๕๓
(ในต)

ถ้าเป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชน ให้ดูคำพิพากษาฎีกา
ที่ ๒๐๓/๓๒๒ (๒ ฎีกา ๓๐๓) และที่ ๒๘๓/๒๕๕๖ (๒ ม.ถ. ๓๘๐)
ฎีกาเหล่านี้ได้ตัดสินก่อนประมวลแพ่ง ในเวลานี้ให้ดูประมวลแพ่ง
มาตรา ๓๓๕๕

ถ้าจะเทียบกฎหมายต่างประเทศ ให้ดูประมวลแพ่งฝรั่งเศส
มาตรา ๖๔๒, ๖๔๓ และ ๖๔๕ ในมาตรา ๖๔๒ วรรค ๓ ได้ดำงถึง
หน้าที่จำเป็นสำหรับใช้ในเมืองหรือหมู่บ้าน ซึ่งคล้ายคลึงกับเรื่องในฎีกา
ระบบนมาก

ฎีกาที่
๕๒

คำพิพากษาที่ ๕๒ พ.ศ. ๒๔๗๒

จำนองที่ดิน, สิ่งปลูกสร้าง, หน้าที่นาสี่บ, ประมวล
แพ่งมาตรา ๗๑๘, ๗๑๙

สัญญาจำนองที่ดินยอมครอบไปถึงสิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน
(เช่น เรือน รั้ว และประตูบ้าน) ตามความในมาตรา ๗๑๘
แห่งประมวลแพ่ง และถ้ามีปัญหาว่าสิ่งเหล่านี้ได้ปลูกขึ้นก่อน
หรือหลังการจำนอง เป็นหน้าที่ของผู้ที่อ้างว่าปลูกภายหลัง
ต้องนำสืบ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
ผู้ร้อง อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายส้มบุญ วาณิชย์ โจทก์

คดีระวาง

นายเฮียง ดิมย์ก จำเลย

นางบัวผวย น้อยประยูร ผู้ร้องชดททรัพย์

ในคดีนี้โจทก์ผู้ชนะคดีและจะได้รับเงินจากจำเลยเป็นจำนวน
๑๔๓๕ บาทเศษ ได้นายัดทรัพย์ดิมย์กของจำเลยไว้ให้ตายอย่าง รวม
ททรัพย์ซึ่งนางบัวผวยร้องชดททรัพย์นี้

นางบัวผวยยื่นคำร้องชดททรัพย์ว่า ททรัพย์หมายเลขที่ ๑-๒-๓-๔

ตามประกาศยึดของศาลลงวันที่ ๓๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นทรัพย์
ของผู้ร้องขอให้ถอนการยึด

ก่อนตั้งพระทาน โจทก์ยอมถอนการยึดทรัพย์หมายเลข ๓ และ ๒
ซึ่งเป็นที่ดิน ๒ แปลงนั้นเสีย คงโต้เถียงกันเฉพาะทรัพย์หมายเลข ๓-๕
ทรัพย์หมายเลข ๓ นั้น ตามประกาศของศาลระบุว่า (๓) เรือน
บนหน้าผากระดาน ๓ ห้อง ๓ หลัง กับหอกดางอีก ๑ หลัง ผาดล้อมรอบ
กับเรือนฝากระดานปลูกอยู่ข้างเรือนใหญ่ข้างละ ๕ ห้อง ทางทิศเหนือ
เป็นฝากระดาน ทางทิศใต้เป็นฝาไม้ยาง กับรั้วตั้งกระดังง่อมรอบมีรั้ว
ประตูด้วย ทรัพย์หมายเลข ๔ เป็นเรือมาดเครื่องยนตระหัสหน้า ฯ

ศาลจังหวัดสมุทรสงครามได้ตัดสินแล้ว มีคำสั่งให้คืนเรือมาด
เครื่องยนตระหัสหน้ากับเรือนบนหน้าผาและหอกดางให้แก่ผู้ร้องยึดทรัพย์
ส่วนเรือนห้าห้อง ๒ หลัง กับรั้วตั้งกระดังง่อและประตูรั้วให้ยกคำร้องของ
ผู้ยึดทรัพย์ คงให้โจทก์ยึดขายได้ ฯ

ผู้ร้องยึดทรัพย์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตาม ฯ

ผู้ร้องยึดทรัพย์ทุกเกล้า ฯ ถวายฎีกา ฯ

ตามจำนวนที่ได้ความว่า ทรัพย์หมายเลข ๓ ที่กล่าวข้างต้นนั้น
ปลูกอยู่บนที่ดินหมายเลข ๓ ซึ่งโจทก์ยอมถอนการยึดคืนให้ผู้ร้องแล้ว
ที่ดินนั้นโฉนดที่ ๓๖๐๘ ซึ่งภรรยาจำเลยได้จำนองไว้กับผู้ร้องยึดทรัพย์
เป็นจำนวนต้นเงิน ๓๒๐๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๕
โจทก์ชนะคดีจำเลยโดยสัญญายอมความ ตั้งวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๔๗๓ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ จำเลยโอนกรรมสิทธิ์
ขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินนั้นให้แก่ผู้ร้องโดยหักกับต้นเงินและ
ดอกเบี้ยที่ค้างรวม ๕๐๐๐ บาท ฯ

ฎีกาที่
๕๒

เหตุที่ศาลเดิมตั้งยกคำร้องของผู้ซื้อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับเรือน ๕ ห้อง ๒ หลัง และรั้วและประตูบ้านนั้น โดยกล่าวว่ารพียังอยู่นอก ข้อสัญญาจำนอง ฯ

แต่ตามสัญญาจำนองมีความกล่าวไว้ว่า สิ่งซึ่งได้ปลูกสร้างลงในที่ดินรายล้อมเรือนบนหน้าป่าไม้สัก ๒ หลัง ครัวไฟ ๓ หลัง โรงเตี๊ยม ๑ หลัง ย่อมจำนองด้วยทั้งสิ้น ฯ

ฝ่ายผู้ร้องแย้งว่า เรือน ๕ ห้อง ๒ หลังนั้น คือครัวไฟและโรงเตี๊ยมหรือยังเข้าที่กล่าวในสัญญาจำนองเอง คือใช้เป็นครัวบางห้อง ใช้เป็นยังเข้าบางห้อง ฯ

ตามคำพระยานไม่ได้ความชัดว่าในที่ดินรายล้อมมีครัวและโรงเตี๊ยมอยู่อีก แต่ถ้ามีอยู่แต่ก็คงจะถูกยึดมาเช่นกับเรือนบนหน้าป่าไม้สัก ๒ หลัง เพราะทรัพย์สินของจำเลยอีกหลายอย่างอยู่ในที่ต่างๆ โจทก์ก็ได้ตามยึดมาหมดสิ้น ฯ

อย่างไรก็ดีโจทก์ไม่ได้สืบว่าเรือน ๕ ห้อง ๒ หลัง และรั้วและประตูบ้านนั้นเป็นสิ่งที่ปลูกขึ้นใหม่ภายหลังการจำนอง เพราะฉะนั้นถึงสัญญาจำนองจะไม่ได้ระบุดังทรัพย์สินเหล่านี้ตามความในกฎหมายลักษณะประมวลแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๑๘ การจำนองครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินด้วย เพราะปลูกอยู่หรือติดพันกับที่ดินซึ่งจำนอง ศาลฎีกาจึงเห็นว่าโจทก์จะยึดเรือน ๕ ห้อง ๒ หลังกับรั้วและประตูรั้วประตูรั้วชานทอดตลาด โดยไม่ออกเงินไถ่ทรัพย์สินทั้งนี้จากผู้ร้องก่อนไม่ได้

คำพิพากษาที่ ๕๗ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฆ่าคนโดยเจตนา, ลักษณะฉกรรจ์, ประมวลอาชญา
มาตรา ๒๕๐ ข้อ ๓ ข้อ ๔

(๑) ฆ่าลูกโดยมีสาเหตุโกรธเคืองกับแม่ ไม่เรียกว่า
ฆ่าคนโดยพยาบาท ตามความหมายแห่งประมวลอาชญา
มาตรา ๒๕๐ ข้อ ๓

ใช้มีดฟันคนถูกที่บ่า กระตุกไปปลาร้าขาด ไหล่ห้อย
ผู้ถูกทำร้ายล้มขาตใจตาย ไม่เรียกว่าฆ่าคนโดยทรمانหรือ
ตุร้าย ตามความในประมวลอาชญามาตรา ๒๕๐ ข้อ ๔

เหตุลดหย่อนอาชญา, เหตุปราณี, ประมวลอาชญา
มาตรา ๕๗

(๒) จำเลยกระทำผิดในเวลากลางวัน ต่อหน้าพะยาน
หลายคน แล้วไปหาผู้ใหญ่บ้านขอมให้จับโดยดี และรับ
สารภาพตลอดมา ไม่เรียกว่าจำเลยมาลู่แก่โทษก่อนความผิด
ได้ปรากฏ และการที่จำเลยรับสารภาพก็โดยจำนนต่อพะยาน
จึงไม่เป็นเหตุปราณีตามประมวลอาชญา มาตรา ๕๕

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตทรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

ขัณฑ์การนครศรีธรรมราช

โจทก์

ฎีกาที่
๕๘

คดีระวาง

นายน่วม ทิพวง (อายุ ๒๕ ปี)

จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลา
กลางวัน จำเลยบังอาจใช้มีดฟันนางสาวหนอม ปานตึก อายุ ๑๖ ปีตาย
โดยเจตนาพยายามฆ่าด้วยพยานาหมาย เหตุเกิดที่ตำบลชะรอด
จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะ
อาชญามาตรา ๒๕๖ ๖

จำเลยให้การรับสารภาพ ๖

ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชพิจารณาได้ความว่า เมื่อวันที่โจทก์
หานางสาวหนอมผู้ตายเอาไปด้วยไปขายที่ตลาดนัด จำเลยถือมีดพร้า
กลับจากไร่มาพบเข้า จึงหยุดนั่งคอยเพื่อหาโอกาสจะฆ่านางสาวหนอม
แต่เหตุที่จำเลยตั้งใจฆ่านั้น เพราะโกรธนางนึม มารดานางสาวหนอม
ซึ่งหาว่าจำเลยรักใคร่เกี้ยวพาราสีนางสาวหนอม แถนางนึมว่าจะวางยาพิษ
ให้จำเลยตาย จำเลยเห็นว่าครั้งนี้จะฆ่าเสียนางนึมก็ชระแล้ว ไม่สู้
กับความแค้นของตน จึงคิดฆ่านางสาวหนอมบุตรเป็นการทดแทน
พอเวลาบ่ายนางสาวหนอมเดิน กลับจากตลาดมากับนางพริ้มเพื่อนบ้าน
จำเลยก็เดินสะกดรอยตามไปจนถึงเรือนนางพริ้ม ๆ กับนางสาวหนอม
พากันขึ้นไปบนเรือนแถวพุดจากัน มีนางสาวปดัม นางสาวพุด มารวม
พุดอยู่ด้วย ต่อมาตึกประเดี้ยวเดียว จำเลยก็ขึ้นไปยืนบนหัวบันได
เรือนนางพริ้ม แต่ขณะนั้นนางสาวปดัมนั่งขวางอยู่ จำเลยจึงอุบาย

ฎีกาที่
๕๘

บอกให้นางสาวปลื้มไปตักน้ำมาให้รับประทาน พอนางสาวปลื้มดุกไป
ตักน้ำ จำเลยได้โอกาสก็ตรงเข้าเอามัดพันถูกนางสาวหนองที่บ่าซ้าย
ดักเข้าไปทางไหล่ขวา กระตุกไหล่ขวาขาดไหล่ห้อย นางสาวหนอง
ล้มลงพูดจาไม่ได้ แต่ดิ้นรนไปจนตกจากเรือน แล้วก็ขาดใจตาย
ได้ความดังนี้ ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชพิพากษาว่า จำเลยมี
ความผิดตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๒๕๐ ข้อ ๓-๔ ให้ประหาร
ชีวิตจำเลย มีดของกลางให้ริบเสียด้วย ฯ

จำเลยอุทธรณ์ขอลดหย่อนผ่อนโทษ ฯ

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้เมื่อจำเลยทำผิดแล้ว
มิได้หลบหนี แต่ไปหาผู้ใหญ่บ้านให้จับโดยดี ทั้งรับสารภาพตั้งแต่
ชั้นไต่สวนตลอดจนถึงชั้นศาล มีประโยชน์แก่ทางพิจารณา ควร
ปรานีลดโทษให้จำเลย ๓ ใน ๓ ตามมาตรา ๕๘ แด่ ๓๗ จึงพิพากษา
แก้คำตัดสินศาลเดิมว่า ให้จำคุกจำเลยไว้ตลอดชีวิต ฯ

โจทก์ทุกองค์ ฯ ถวายฎีกาขอให้ลงโทษประหารชีวิตจำเลย
ตามศาลเดิม ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจจำนวนแดงประชุมปรึกษาคดีนี้ ทาง
พิจารณาได้ความดังกล่าวมาข้างต้น เห็นว่าการฆาตกรรมรายนี้
จำเลยฆ่านางสาวหนองโดยมิได้พยายามนางสาวหนอง เพราะหาได้มี
สาเหตุอะไรต่อกันไม่ จำเลยฆ่านางสาวหนองดำหับให้เจ็บช้ำน้ำใจ
ถึงมารดานางสาวหนองผู้จำเลยผูกใจโกรธแท้ันคั้งนี้ เป็นลักษณะ
ที่ไม่ต้องกับความหมายในข้อ ๓ แต่อากรที่จำเลยฆ่าก็ยังไม่ต้อง

ด้วยความหมายในข้อ ๕ ของมาตรา ๒๕๐ ทั้ง ๒ ข้อ เพราะฉะนั้นจำเลย
ควรมีความผิดแก่ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา อันต้องด้วยมาตรา ๒๕๑
แห่งกฎหมายลักษณะอาชญา ฯ

ข้อพิจารณาต่อไปว่า คดีมีเหตุผลพอดดหย่อนผ่อนโทษให้
จำเลยตามมาตรา ๕๘ หรือไม่ ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อรับสารภาพนั้น
ไม่เป็นประโยชน์ต่อทางพิจารณาเลย เพราะจำเลยบ่งอาจฆ่าคนบนเรือน
นางพริ้มค่อหน้านางพริ้มเจ้าของบ้าน กับนางสาวปดิม นางสาวพุด
ผู้ที่อยู่ในบ้านนั้น แม้ว่าจำเลยจะปฏิเสธก็ยังคงจำนนค่อพยานโจทก์
ส่วนที่จำเลยกลับไปบ้านผู้ใหญ่บ้านเพื่อยอมให้จับโดยดี เหตุนี้ก็ไม่
นับว่าจำเลยมาถูแก้ไขก่อนความผิดของมันได้ปรากฏขึ้น อันต้องด้วย
ความหมายของมาตรา ๕๘ แม้จะพิจารณาไปในทางใด ๆ ก็ไม่มีเหตุ
ที่เข้าทำนองอันควรจำเลยจะได้รับความปรานีลดโทษตามกฎหมายได้
พฤติการณ์ที่จำเลยฆ่านางสาวพริ้มนั้นบ่งอาจร้ายแรงมาก เป็นที่
หวาดเสียวแก่ประชาชน สมควรลงโทษจำเลยในสถานที่หนักตามที่
ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชกำหนดโทษไว้ เพราะฉะนั้นจึงพิพากษา
แก้ศาลต่างเบี่ยงนบทลงโทษจำเลยให้ประหารชีวิต อ้ายน่วม ทิพรง
จำเลย ตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๕๑ ให้ตายตกไปตาม
กัน คำวินิจฉัยศาลต่างที่ขัดกับศาลฎีกาให้แก้เสีย ฯ

วันที่ ๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาศรีสังกร

พระยานตราษสุวัจน

พระยาวิกรมรัตนสุภาห

ข้อที่
๕๘
(ในค)

(๓) การฆ่าคนที่ จะเข้าในลักษณะฉกรรจ์ฐานฆ่าคนโดยพยายาม ด้วยความพยาบาทมาดหมาย ตามประมวลอาชญา มาตรา ๒๕๐ ข้อ ๓ นั้น ศาลฎีกาได้ตัดสินเป็นบันทึกฐานแน่วแน่มาแล้วว่า ต้องประกอบด้วย ความพยาบาท อันเนื่องแต่ความอาฆาตหรือโกรธแค้น ถ้าไม่ประกอบด้วย ความอาฆาตโกรธแค้น ก็ไม่เรียกว่าพยาบาท ในคดีเรื่องนี้ ศาลฎีกาได้วางหลักให้ชัดลงไปอีกว่า ความอาฆาตโกรธแค้น ต้อง เป็นอาฆาตโกรธแค้นผู้ที่ถูกฆ่านั่นเอง

แต่ที่เวลานี้ต้องไม่เข้าใจเลยไปจนถึงการฆ่าคนผิดตัว โดยหลง หรือพลั้งพลาด คือว่าถ้าตั้งใจจะไปฆ่าคนหนึ่งโดยความโกรธแค้นคนนั้น แต่ไปฆ่าอีกคนหนึ่งเข้าโดยหลงก็ดี หรือโดยพลั้งพลาดก็ดี ศาลฎีกา ตัดสินว่าเป็นฆ่าคนตายโดยพยาบาทเหมือนกัน โดยอาศัยข้อบัญญัติ แห่งประมวลอาชญา มาตรา ๕๕ (ตุลาพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๖/๒๕๖๖, ๗ ข. ต. ๓๕๘)

ในหัวข้อที่ ๓ วรรค ๒ เรื่องการฆ่าคนโดยทรมาณหรือร้าย ตามประมวลอาชญา มาตรา ๒๕๐ ข้อ ๕ นั้น เห็นจะเป็นเรื่องที่คง พิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

(๒) เหตุปรานีตามมาตรา ๕๘ นั้น อยู่ในดุลยพินิจของศาล แต่การที่จำเลยทำผิดกลางวันแจ้ง ๆ ความผิดปรากฏต่อหน้าพะยาน หลายคน แล้วจำเลยไปหาผู้ใหญ่บ้านให้จับโดยดั้นนี้ เห็นได้ชัดว่าไม่ ใช่ว่าเป็นเรื่องที่จำเลยมาถูแก้ไขก่อนที่ความผิดได้ปรากฏ ตามที่ยกเป็น

อุทาหรณ์ไว้ในมาตรา ๕๘ วรรค ๒ ส่วนที่จำเอยรับสารภาพโดยจำนน
ต่อพระยานั้น ก็เป็นเรื่องที่ศาลฎีกาได้ตัดสินมานานแล้ว จำไมควร
ยอมให้เป็นเหตุประณัย ในเรื่องจำนนต่อพระยานั้น ให้ดูคำพิพากษาและ
โนตฎีกาที่ ๙๐/๒๕๗๖ ต่อไปข้างท้าย

ฎีกาที่
๕๘
(ในค)

ฎีกาที่
๕๕

คำพิพากษาที่ ๕๗ พ.ศ. ๒๔๗๒

พะยานเท็จ, ข้อสำคัญหรือไม่, ประมวลอาชญา
มาตรา ๑๕๕, ๑๕๖

(๑) ในคดีที่มีผู้ต้องหาว่าจำหน่ายสินค้าผิดกฎหมาย และมีอาชญาชนโดยมิได้รับอนุญาต พะยานคนหนึ่งได้เห็นผู้ต้องหาถือสินค้า และเห็นบุคคลอีกคนหนึ่งเอาสินค้าผู้ต้องหาถือมานั้นไป แต่พะยานกลับเบิกความเท็จว่าไม่ได้เห็น ดังนี้คำเบิกความของพะยาน เป็นข้อสำคัญในคดีตามความในประมวลอาชญา มาตรา ๑๕๕ ซึ่งพะยานต้องมีโทษฐานเบิกความเท็จ ในคดีอาชญา ตามมาตรา ๑๕๖

ฎีกา, ปัญหากฎหมายหรือเท็จจริง, พะยานเท็จ, ข้อ
สำคัญหรือไม่

(๒) ในคดีเรื่องพะยานเท็จ ปัญหาที่ว่าคำเบิกความ
ของพะยานเบนข้อสำคัญในคดี ตามความในประมวลอาชญา
มาตรา ๑๕๕ หรือไม่นั้น เป็นปัญหากฎหมาย

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ	ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์	
อัยการเชียงใหม่	โจทก์
คดีระวาง	
นายชาด กว	จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยว่าเป็นพระยานเบิกความเท็จต่อศาลในคดี
อาชญาหมายเลขดำที่ ๘๖๓/๒๕๗๔ (ที่โจทก์ฟ้องนายหดวงงเป็นจำเลย)
จำเลยเบิกความในข้อสำคัญว่า “จำเลยไม่เห็นนายหดวงงถือปืนชนรถ
ยนต์ของจำเลย” แต่ความจริงจำเลยได้เห็นนายหดวงงถือปืนมาชน
รถของจำเลย ตามที่จำเลยได้ให้การไว้ต่อกรมการอำเภอเชียงใหม่)
จึงขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๓๕๖

จำเลยให้การสู้คดีว่า คำให้การของจำเลยต่อศาลนั้นเป็น
ความจริง ที่จำเลยให้การไว้ในชั้นไต่สวนไม่จริง เพราะนายคอนแก้ว
เป็นผู้สอนจำเลย ฯ

ศาลมณฑลพายัพและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ โดย
เห็นว่าคำเบิกความของจำเลยไม่ใช่ข้อสำคัญในคดี ฯ

โจทก์อุทธรณ์ว่า ฎายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ใน
ข้อกฎหมาย ว่าคำเบิกความของจำเลยนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี และ
จะต้องมีโทษฐานเป็นพระยานเท็จ ฯ

กรมการศาลฎีกาประชุมตรวจปรึกษาดำเนินเรื่องนั้นแล้ว คดีมี
ปัญหาจะต้องวินิจฉัยว่าคำเบิกความของจำเลยนั้น เป็นข้อสำคัญที่จะ
เป็นความผิดฐานเบิกความเท็จหรือไม่ ได้ความในทางพิจารณาว่า
เจ้าพนักงานจับปืนได้จากนายคอนแก้วกระบอกหนึ่ง ซึ่งนายคอนแก้ว
ว่าเป็นปืนของนายหดวงง คือนายคอนแก้วได้จางรถยนต์ของจำเลยไป
เขาปืนกระบอกนั้นมา ซึ่งอำเภอได้ส่งนายคอนแก้วอ้างจำเลยเป็นพระยาน

คู่มือ
๕๕

จำเลยให้การในชั้นไต่สวนว่า นายคอนแก้วจงจำเลยให้ขับรถยนต์
ไปตั้งที่บ้านนายทอง จำเลยได้เห็นนายทองถือปืนมาขึ้นรถจำเลย
แล้วจำเลยก็ขับรถมาส่งนายคอนแก้ว นายทองได้มาในรถนั้นด้วย
ครั้นจำเลยส่งนายคอนแก้วลงจากรถ นายคอนแก้วได้เอาปืนที่นายทอง
ถือมาขึ้นไป ส่วนตัวนายทองก็โดยสำนารถยนต์จำเลยกดขี่ โจทก์
จึงได้ฟ้องนายทองเป็นจำเลยในคดีที่ ๕๖๑/๒๔๗๕ ฐานจำหน่ายปืน
ผิดกฎหมาย แต่มีอาวุธปืนไว้โดยมิได้รับอนุญาต โจทก์อ้างจำเลย
เป็นพยานในคดีนี้ จำเลยกดขี่เบิกความว่า เห็นแต่นายทองถือห่อ
เสื้อออกมาจากบ้าน แล้วเอาขึ้นรถจำเลย จำเลยหาได้ให้การว่า ได้
เห็นนายทองถือปืนมาขึ้นรถจำเลยไม่ ในข้อหานี้ก็ไม่ทราบว่าอะไร
จำเลยแก้ตัวว่าจำเลยให้การในชั้นไต่สวนว่า ได้เห็นนายทองถือปืนขึ้น
มาบนรถนั้น เป็นเพราะนายคอนแก้วสอนจำเลยให้ ๆ การเช่นนั้น นอก
จากคำรับของจำเลยแล้ว โจทก์นำพยานสืบอีกหลายปาก แสดงให้
เห็นว่าคำให้การของจำเลยในชั้นไต่สวนเป็นความจริง เพราะพยานได้
มาในรถยนต์นั้นด้วย คำเบิกความของจำเลยในชั้นศาลนั้นแหละเป็น
ความเท็จ ข้อเท็จจริงได้ความ ดังนี้ กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าคำ
ให้การของจำเลยที่ให้การในชั้นศาลเป็นคำเท็จ และเป็นข้อใหญ่ใจความ
อันสำคัญ กล่าวคือ จำเลยจะช่วยคือนายทองที่ถูกฟ้องเป็นจำเลย
หาว่ามีปืนและจำหน่ายปืนโดยมิได้รับอนุญาต จำเลยจึงเบิกความ
เสียว่าไม่เห็นนายทองถือปืนขึ้นรถจำเลย ข้อที่จำเลยชี้ไปว่า

นายกอนแก้วดอนจ่าเดยนั้น เป็นคำแก้ตัวของจ่าเดย แต่ความจริง
 แล้วยกอนแก้วจะสอนจ่าเดยเพื่อประโยชน์อันใด เพราะพระยานที่
 มาในวถยนตร์จ่าเดยรู้เห็นด้วยกันหลายคน ว่านายหุดวงเป็นผู้นำ
 มาให้แก่นายกอนแก้ว คำเบิกความของจ่าเดยในคดีที่โจทก์ฟ้องนาย
 หุดวงจึงเป็นข้อใจความอันสำคัญ และเป็นข้อแพ้ชนะ ถ้าศาลหลงเชื่อ
 คำจ่าเดย จึงเห็นได้ว่าจ่าเดยจงใจเบิกความเท็จในชั้นศาล ความผิดของ
 จ่าเดยต้องด้วยกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๑๕๖ ที่ศาลอุทธรณ์
 ยกฟ้องโจทก์ศาลาคดีอื่น ๆ

จึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกคำตัดสินศาลอุทธรณ์เดียว กำหนด
 โทษจำคุกจ่าเดยไว้ ๖ เดือน ให้ศาลเดิมออกหมายแดงแจ้งโทษจำคุก
 และให้หักวันที่จ่าเดยต้องขัง ๑ วันแล้วมีประกันไป ๆ

วันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศันทรวิจิตร

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยามนชาตุราช

พระยาธรรมสารเวทย์

(๑) ในปัญหาที่ว่าคำเบิกความของพระยานจะเป็นข้อสำคัญในคดี
 หรือไม่นั้น มีหลักที่ว่าคำเบิกความของพระยานกระทบกระเทือนถึงการ

ข้อที่
๕๕
(ในต)

ที่ศาลจะฟังหรือไม่ฟังข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นในคดีแล้ว นับว่าคำ
เบิกความนั้นเป็นข้อสำคัญ ขุดตลับบริเตม ๘ ข้อ ๘๗๓

ในเรื่องนี้ คำที่จำเลยเบิกความในคดีที่นายหลวงต้องหาเกี่ยวกับ
ประเด็นในเรื่องนั้นโดยตรง ซึ่งอาจทำให้ศาลลงโทษหรือไม่ลงโทษ
นายหลวง จึงเห็นได้ชัดว่าคำเบิกความของจำเลยเป็นข้อสำคัญในคดี

มีข้อที่อาจทำให้สงสัยยิ่งก็แต่ว่า ปราบฏว่าในคดีที่นายหลวง
ต้องหาและเบิกความเท่านั้น มีพระยารุเห็นอย่างจำเลยอีกหลายคน
ซึ่งอาจทำให้เป็นข้อเถียงว่าคำเบิกความของจำเลยไม่สำคัญ เพราะหลัก
ฐานพระยานอื่นๆ ของโจทก์มีเพียงพออยู่แล้ว โดยไม่ต้องอาศัย
คำจำเลย การเถียงดังนั้นหากไม่ เพราะหลักที่จะวินิจฉัยว่าสำคัญ
หรือไม่สำคัญ มีดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะต้องดูแต่ข้อความในคำเบิก
ความของพระยานเอง เทียบกับประเด็นข้อพิพาท ไม่ใช่ดูผลในคดี
ว่าคำเบิกความนั้นศาลจะฟังหรือไม่ฟัง และจะยกขึ้นใช้หรือไม่ใช้ ดังที่
ศาลฎีกาได้เคยตัดสินวางหลักไว้แล้วในคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๓/๒๔๗๓
(๑๔ ข. ต. ๕๐๖) และให้ดูในตอนที่ท้ายวรรค ๓ แห่งข้อ ๘๗๓ ในขุดตลับ
บริเตม ๘ ที่ข้างถึงข้างต้น ซึ่งแสดงหลักได้อย่างเดียวกัน

(๒) ส่วนข้อที่ว่าปัญหาว่าคำเบิกความของพระยานเป็นข้อสำคัญ
ในคดีหรือไม่ เป็นปัญหากฎหมายนั้น ความจริงในเรื่องนี้ไม่มีใคร
โต้เถียง แต่ที่ได้เสนอเป็นหัวข้อขึ้นไว้ ก็เพื่อแสดงหลักที่ศาลฎีกา
ได้ดำเนินเพื่อกันความสงสัย เพราะแม้แต่ในกฎหมายอังกฤษก็ยัง

มีความเห็นแตกต่างกัน ในบางเรื่องมีผู้พิพากษาอังกฤษวินิจฉัยว่า
เป็นข้อเท็จจริง แต่ส่วนข้างมากเห็นว่าเป็นข้อกฎหมาย ดังหัวข้อ
ที่แสดงไว้แล้ว ถ้าจะดูคำพิพากษาต่างๆ เหล่านี้ ให้ดูยอดสมุดเล่ม ๘
ข้อ ๘๘๓ โนค แอด หรือดูในตำรากฎหมายอาชญาของรัสเซต
(Russell on Crimes) พิมพ์ครั้งที่ ๗ เล่ม ๓ หน้า ๔๗๔ หรือตำรากระบวน
พิจารณาอาชญาของอีช โบลด์ (Archbold's Criminal Pleading) พิมพ์
ครั้งที่ ๒๓ หน้า ๓๐๕๐

ฎีกาที่
๕๘
(โนค)

ฎีกาที่
๖๐

คำพิพากษาที่ ๖๐ พ.ศ. ๒๔๗๖

ป้องกันทรัพย์, เกินกว่าเหตุ, ประมวลอาชญามาตรา
๕๐, ๕๓

(๑) ใช้อาวุธปืนยิงผู้ร้ายที่มาลักขโมยปลาบดเจ็บ โดยไม่
คิดจับกุมและโดยผู้ร้ายมิได้แสดงอาการต่อสู้ เป็นการป้องกัน
เกินกว่าเหตุ และเป็นความผิดตามประมวลอาชญามาตรา
๒๔๕-๖๐-๕๐-๕๓

ฎีกา, ข้อเท็จจริง, แก้มาก

(๒) ศาลเดิมตัดสินลงโทษจำคุกจำเลย ๕ ปี ฐานพยา-
ยามฆ่าคน ตามประมวลอาชญามาตรา ๒๔๕-๖๐ ศาลอุทธรณ์
เชื่อว่าจำเลยกระทำโดยป้องกัน ตามที่จำเลยต่อสู้ แต่เป็น
การเกินกว่าเหตุ จึงแก้คำตัดสินศาลเดิมให้จำคุกจำเลย ๑ ปี
ตามมาตรา ๒๔๕-๖๐-๕๐-๕๓ และให้รอการลงอาชญา โจทก์
ถวายฎีกา ศาลฎีการับพิจารณาในข้อเท็จจริง

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการอยุธยา

โจทก์

คดีระวาง

นายยอด ชาญมัจฉา

จำเลย

คดีนี้ โจทก์เห็นว่าจำเลยบังอาจใช้ปืนยิงนายผล บาดเจ็บ ๑๘ แห่ง โดยเจตนาจะฆ่าให้ตาย ขอให้ตั้งโทษตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๒๔๘-๖๐ ๑

จำเลยให้การว่า นายผลกับพวกดั๊กสู้มปลตาในบ่อของจำเลย จำเลยยิงตั้งใจให้บาดเจ็บเท่านั้น ห้ามเจตนาจะฆ่าไม่ ๑

ศาลมณฑลอยุธยาพิจารณาแล้ว ไม่เชื่อข้อต่อสู้จำเลย ซึ่งขาดว่า จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่า ตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๖๐-๒๔๘ ให้จำคุกจำเลย ๑๐ ปี ตัดโทษตามมาตรา ๕๘ ให้กึ่งหนึ่ง เพราะคำให้การจำเลยมีประโยชน์แก่การพิจารณาคงจำคุกแต่ ๕ ปี ๑

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิจารณาเชื่อว่าจำเลยยิงนายผล เพราะเหตุที่นายผลกับพวกมาดั๊กสู้มปลตาของจำเลยจริง แต่จำเลยใช้ปืนยิงนั้นเกินกว่าเหตุ เพราะพอเห็นก็ยิงทันที โดยไม่คิดจับกุม หรือ นายผลมิได้แสดงอาการต่อสู้ จึงพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม กฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๕๐-๕๓-๖๐-๒๔๘ ให้กำหนดโทษ จำคุก ๓ ปี แต่ให้รอการลงอาชญาจำเลยได้ตามมาตรา ๔๑-๔๒ ๑

โจทก์อุทธรณ์ ๑ ถวายฎีกาขอให้ตั้งโทษจำเลยตามศาลเดิม ๑

กรรมการศาลฎีกาตรวจสำนวนแล้ว ตามคำนายผลเจ้าทุกข์ว่า คดีวันนั้นเดินไปริมบ่อปลตาจำเลยเพื่อจะไปบ้าน มีเสียงกระโชกถามว่า อ้ายนวดหรือ แด้วยิงทันที เจ้าทุกข์วิ่งหนีไปพักที่เรือนนายอยู่ กระสุนปืนถูกท้ายทอย แขน ลีซ้าง สะเอวและตะโพก รวม ๑๘ แห่ง กว้างยาวขนาด ๓ มิลลิเมตร ทุก ๆ แห่งแผลใหม่เกรียม ๑

ตอนที่
๖๐

ฝ่ายจำเลยว่ามีผู้ร้ายลักปลานินบ่อเสมอ คืนวันนั้นเวลา ๒๓ นาฬิกาเศษ จำเลยถือปืนแฝดออกไปเฝ้าบ่อปลานิน เห็นผู้ร้าย ๒ คน อยู่ในบ่อปลานิน กำลังจะลุ่มปลานิน จำเลยร้องขึ้นว่า “อะโมยๆ” ผู้ร้าย ๒ คนขึ้นจากบ่อ แต่ยังมีอีก ๔ คนถูกขึ้นจากกอพงที่ขอบบ่อ รวมเป็น ๖ คน ต่างวิ่งมาทางจำเลยๆ จึงยิงตั้งใจจะให้ถูกตามขามิได้ตั้งใจฆ่า ผู้ร้ายวิ่งหนีเลยไปหมด ฯ

คำต่อคำระวางเจ้าทุกข์กับจำเลยเถียงกันดังนี้ หามี่พะยานรู้เห็น รวบรวมด้วยฝ่ายใดไม่ แต่เมื่อตรวจดูคำพะยานแวดล้อมกรณีทั้ง ๒ ฝ่าย เห็นว่าฝ่ายจำเลยมีเหตุผลดีกว่ามาก กล่าวคือ ฯ

๑. ผู้ใหญ่ดินไต้ยิ่นเตียงจำเลยร้องว่า “อะโมยๆ” แลเตียงเป็นเช่นนั้น ไต้ยิ่นไปทันที พบจำเลยๆ ว่ามีผู้ร้าย ๖ คนมาลักลุ่มปลานิน จำเลยว่าได้ยิงไปที่ ๑ เข้าใจว่าถูกผู้ร้าย และจำได้ว่าเป็นนายผลขอให้ตีเกราะประชุมลูกบ้าน ผู้ใหญ่ดินไต้ยิ่นตีเกราะประชุม นายผลเจ้าทุกข์ก็ขาดประชุม ได้ไปตามหาที่บ้านก็หาพบตัวไม่ ภรรยาบอกว่าไปบ้านนายเผื่อคิด ครั้นไปเที่ยวตามกดัมพบอยู่ที่เรือนนายอยู่ใกล้ๆ เรือนเจ้าทุกข์นั่นเอง มีรอยถูกปืน ฯ

๒. ในคืนวันนั้นผู้ใหญ่ดินไต้ยิ่นได้ไปตรวจที่บ่อปลานิน มีลุ่มทั้งจมน้ำ อยู่ในบ่อ ๓ ใบ อยู่ในขอบบ่อ ๓ ใบ กับที่จำเลยเก็บได้จากผู้ร้ายที่ถูกยิงอีก ๓ ใบ รวม ๓ ใบ

รูปคดีดังนี้ เห็นว่าถ้าเจ้าทุกข์เป็นผู้บริสุทธิ์จริง ก็คงจะร้องอะอะขึ้นเองในเวลาถูกทำร้าย หรือรีบไปแจ้งเหตุต่อกำนันผู้ใหญ่ม้าน

หรือมออกกล่าวหาชาวบ้านทันที เหตุไรจึงกลับไปอยู่บ้านเรือนผู้อื่น เป็น
ลักษณะข่มขู่จน แม่แต่ภรรยาของคนยังไม่รู้เรื่อง ๑

ข้อที่ศาลเดิมแต่ใจทักว่า ที่ตัวเจ้าทุกข์แต่ผู้ของกลางไม่
เบียดเบียนใครโดยอาศัยคำกำหนดนั้นถามกลางนั้น ความปรากฏว่า
กำหนดฟ้องดูภายหลังถึงล่วงเวลามานาน คิดดูเวลาที่ผู้ใหญ่บ้านดิน
ตั้งกระประชุม ไม่พบเจ้าทุกข์แต่เกี่ยวข้องติดตามเจ้าทุกข์หลายแห่ง
จนพบนั้น เสียเวลาเท่าไร กำหนดฟ้องรู้เห็นภายหลังนั้นมาก แต่ฟัง
ไปดูที่เกิดเหตุเมื่อวันรุ่งเช้าด้วยซ้ำ จึงไม่มีอะไรจะเหลือไว้ด้วย ๑

ปรึกษาเห็นพร้อมกันว่า ศาลอุทธรณ์ ชำระคดีดินชอบด้วย
ข้อเท็จจริงแต่กฎหมายแล้ว ให้ยกฎีกาใจทัก โดยพิพากษาอื่น ๑

วันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนชาตุราช

พระยาหริศจันทร์สุวิฑ

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาธรรมสารเวทย์

(๑) เรื่องการกระทำร้ายเพื่อข่มขู่กันทรัพย์ อย่างไรก็ตามเป็นการ
สมควรแก่เหตุ และอย่างไรจะเกินกว่าเหตุนั้น โดยปกติก็ต้องวินิจฉัย
เป็นเรื่องๆ แล้วแต่เหตุผลและรูปคดี แต่เมื่อพิจารณาตามคำ
พิพากษาศาลฎีกาที่ได้ตัดสินมาแล้วในเรื่องเช่นนั้น พอจับเป็นเค้าได้ว่า
ถ้าเจ้าทรัพย์ฆ่าผู้ร้ายโดยไม่มีเหตุผลเกี่ยวแก่อันตรายถึงตัวด้วยแล้ว

ฎีกาที่
๖๐
(ในค)

ศาลฎีกาตัดสินว่าเป็นการบ่อนกันเกินกว่าเหตุ ดังที่ปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๐/๒๔๗๐ (๑๓ ข.ถ. ๑๔๓), ๔๔๘/๒๔๗๒ (๑๓ ข.ถ. ๕๓๕), ๒๘๖/๒๔๗๕ (๑๖ ข.ถ. ๒๓๘), ๘๒๓/๒๔๗๕ (๑๖ ข.ถ. ๘๕๖) เป็นต้น

แต่ถ้ามีอากรหรือเหตุผลซึ่งอาจเป็นอันตรายถึงตัวด้วยแล้ว ศาลฎีกาตัดสินว่า เป็นการบ่อนกันพอสมควรแก่เหตุ ดังปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕/๒๔๗๓ (๑๒ ข.ถ. ๔๘), ๓๔๓/๒๔๗๓ (๑๕ ข.ถ. ๑๘๔), ๘๕๓/๒๔๗๓ (๑๕ ข.ถ. ๕๕๒), ๒๗๓/๒๔๗๔ (๑๕ ข.ถ. ๒๗๒), ๔๘๘/๒๔๗๕ (๑๖ ข.ถ. ๔๓๖) เป็นต้น

ถ้าจะพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ การฆ่าคนเพื่อบ่อนกันทรัพย์สินที่ควรอ้างว่าสมควรแก่เหตุ ต้องมีการบ่อนกันตัวประกอบด้วย เพียงบ่อนกันทรัพย์สินอย่างเดียว จะฆ่าผู้ร้ายยังไม่ได้ เพราะถ้าไม่เช่นนั้นก็เท่ากับยอมให้เจ้าทรัพย์สินวางโทษประหารชีวิตในเรื่องประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ซึ่งตามกฎหมายแม้แต่ในเรื่องปล้น (ซึ่งไม่มีการฆ่าคนตายด้วย) กฎหมายก็ยังไม่ถึงโทษถึงประหารชีวิต

ว่าถึงเรื่องตามคำพิพากษาฎีกาฉบับนี้โดยระเพาะ จำเลยได้ใช้อาวุธปืน และศาลทุกศาลวางบทมาตรา ๒๔๘ ซึ่งแปลว่าพึงช้เท็จจริงว่าจำเลยตั้งใจฆ่า เมื่อผู้ถูกยิงไม่ถึงแก่ความตาย จำเลยจึงมีความผิดเพียงฐานพยายามตามมาตรา ๖๐ ประกอบด้วยมาตรา ๕๐ และ ๕๓ ฐานบ่อนกันเกินกว่าเหตุ

(๒) ในหัวข้อที่ ๒ นั้น แม้ไม่มีใครโต้แย้งก็ดี แต่เมื่อ
 ศาลฎีกาปรับวินิจฉัยฎีกาโจทก์ในข้อเท็จจริง ก็แปลว่าศาลฎีกาถือว่า
 เป็นเรื่องแก้มาก อันที่จริง คำพิพากษาศาลอุทธรณ์นั้นกลับคำตัดสิน
 ศาลเดิม ในประเด็นที่จำเลยต่อสู้เรื่องบ้องกัน และเพิ่มบทดโทษ
 จำเลย จึงเป็นแก้มาก ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๘/๒๔๗๓ (๓๔ ข.ศ.๓๑๒)

ฎีกาที่
 ๖๐
 (ในค)

ผู้ทบทวน
๖๓

คำพิพากษาที่ ๒๓ พ.ศ. ๒๔๗๖

หุ้นส่วน, ไม่ได้จดทะเบียน, สิทธิแก่บุคคลภายนอก,
ประมวลแพ่งมาตรา ๑๐๔๗

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนบางคนในห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียน จะฟ้องคดีโดยอ้างสิทธิในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนมิได้ แม้จะได้ความว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นอยู่เสียในต่างประเทศก็ดี

อุทธรณ์, อำนาจศาลอุทธรณ์, ให้ประโยชน์แก่ผู้มีได้
อุทธรณ์

(๒) ในคดีล้มละลาย ซึ่งศาลเดิมพิพากษาให้จำเลย ๒ คนเป็นคนล้มละลาย แต่เนื่องจากหนี้สินรายเดียวกัน จำเลยคนหนึ่งอุทธรณ์ อีกคนหนึ่งไม่อุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีแล้ว ศาลอุทธรณ์อาจพิพากษาให้จำเลยที่มีได้อุทธรณ์ พ้นจากการล้มละลายด้วยได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายฮั แซ่เบ๊ เจ้าของยี่ห้อเจียบหด
คตี่ระวาง นายคั้น นายบุญแข็ง

โจทก์

ฎีกาที่
๒๓

นายฮ้อ ฮั้นฮ้อที่ ๓ นายฮอง ตัดเคงที่ ๒ จำเลย
คตั้นโจทก์ฟ้องว่า นายฮ้อ ฮั้นฮ้อจำเลยที่ ๓ ได้กู้เงินโจทก์
ไป ๒,๕๐๐ บาท สัญญาผ่อนใช้เป็นงวด ๆ มีกำหนด ๘ เดือนแต่รีจ
นายฮอง ตัดเคง จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน จำเลยที่ ๓ ผ่อนใช้
ให้เพียง ๓,๐๐๐ บาท โจทก์ได้ทวงถามทลายหน จำเลยก็ไม่ใช้ให้
ทั้งโจทก์ทราบมาว่าจำเลยมีหนี้สินต้นพันตัว จึงขยให้จำเลยทั้ง ๒
เป็นคนดัมละลาย ๗

จำเลยทั้ง ๒ ให้การรับว่าเป็นหนี้ห้อเจียบหดจริง แต่ต่อสู้ว่า
ยี่ห้อของโจทก์มีหุ้นส่วนทลายคน นายฮ้อผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่ง
ได้ผ่อนเวลาใช้หนี้ให้จำเลยแล้ว และตัดฟ้องว่าหุ้นส่วนของโจทก์
ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล โจทก์คนเดียวจะมาฟ้องจำเลยไม่ได้ ๗

ระวางพิจารณา นายบุญแข็งกับนายคั้นได้ยื่นคำร้องขอเข้าเป็น
โจทก์ร่วมกับนายฮ้อด้วย จำเลยไม่คัดค้าน ๗

ศาลแพ่งพิจารณาแล้ว พังว้ายห้อเจียบหดนี้ แม้ยังมีนาย
ทวนฮ้ออีกผู้หนึ่งซึ่งอยู่ในประเทศจีนนอกอำนาจศาลสยามเป็นหุ้นส่วน
ด้วยก็ดี โจทก์ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนอยู่ในประเทศสยามก็มีอำนาจฟ้อง
จำเลยได้ จึงตัดสินให้จำเลยทั้ง ๒ เป็นคนดัมละลาย และตั้งให้กรม
รักษาทวิพย์เป็นเจ้าของพนักงานรักษาทวิพย์ จัดการทวิพย์ดัมบัตรของผู้
ดัมละลายต่อไป ๗

ฎีกาที่
๖๓

จำเลยทั้ง ๒ อุทธรณ์ ครั้นเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ นายชอ ฮั่นชอ จำเลยที่ ๓ แต่ผู้เดียว ยื่นคำร้องขอถอนอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตั้งอนุญาตให้ถอนฟ้องอุทธรณ์ได้ แล้วปรึกษากลับคดีให้ยกฟ้องโจทก์ และงดคดีให้จำเลยทั้ง ๒ เป็นคนล้มละลายเดี่ยว ๆ

โจทก์ยื่นคำร้องว่า นายชอ ฮั่นชอ ได้ขอถอนอุทธรณ์ และศาลตั้งอนุญาตแล้ว ต้องนับว่าคดีถึงที่สุดเพียงศาลแพ่ง ศาลอุทธรณ์ยังตัดสินให้ประโยชน์แก่จำเลยผู้หนึ่ง โจทก์เกรงว่าจะเป็นการพลั้งเผลอ จึงขอให้เรียกสำนวนมาตรวจและแก้ไขเสียใหม่ ๆ

ศาลอุทธรณ์ตั้งว่าไม่มีการพลั้งเผลอดังโจทก์ฟ้อง คงบังคับคดีไปตามคำพิพากษานั้น และให้ยกคำร้องของโจทก์เสีย ๆ

โจทก์ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ในปัญหาข้อกฎหมาย ๆ

กรรมการศาลฎีกาได้พร้อมกันตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาคดีนี้แล้ว ตามข้อเท็จจริงที่ศาลต่างยกขึ้นวินิจฉัยปรากฏว่า ยี่ห้อเจียบ હતั้นยังมีนายทวนฮิวซึ่งอยู่ที่ประเทศจีนเป็นหุ้นส่วนด้วยอีกผู้หนึ่ง คดีจึงมีปัญหาว่า โจทก์ผู้เป็นหุ้นส่วนที่อยู่ในประเทศสยามจะมีอำนาจฟ้องร้องคดีในนามของห้างหุ้นส่วนซึ่งไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้หรือไม่ กรรมการศาลฎีกาได้พิจารณาข้อความในประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๔๘ แล้ว มีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า เมื่อในสัญญาหุ้นไม่ปรากฏชื่อโจทก์เป็นคู่สัญญา โจทก์ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิของยี่ห้อเจียบहतั้นมาฟ้องร้องจำเลยทั้ง ๒ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

หาได้ไม่ ทั้งไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายบทใดบทหนึ่งที่เบียดเบียน
อนุญาตให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทำเช่นนั้นได้ ในเมื่อหุ้นส่วนคนหนึ่งคนโดย
ต่างประเทศ อนึ่งสำหรับคดีนี้เพราะตัวนายชอ ฮันชอ จำเลยที่ ๓
ที่ศาลอุทธรณ์ให้ั่งดการล้มละลาย โดยที่จำเลยมิได้อุทธรณ์
มานั้น ศาลเห็นว่าเมื่อศาลสูงได้วินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดี
แล้ว ผลแห่งคำพิพากษาซึ่งเนื่องมาจากโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องนั้นก็ย่อม
เสียไป และไม่มีผลผูกพันคู่กรณี เพราะฉะนั้นการที่ศาลอุทธรณ์
พิพากษาให้จำเลยที่ ๓ ฟ้นจากการล้มละลายด้วย จึงเป็นการชอบ
ด้วยเหตุผลและวิธีพิจารณาแล้ว ๆ

อาศัยเหตุดังกล่าวมานี้ จึงพร้อมกันพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์
ให้ยกฎีกาโจทก์เสีย กับให้โจทก์เสียค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนาย
๓๐๐ บาทในชั้นศาลฎีกาแทนจำเลยด้วย ๆ

วันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยานตราชฎวัจน์

พระยาพรหมทัตศรีพิดาศ

พระยาวิกรมรัตนสุภาษ

(๑) ในหัวข้อที่ ๑ นั้น ตามประมวลแพ่งมาตรา ๓๐๔๘
บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วน (ในห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน)
จะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อ
ของคนนั้น หาได้ไม่” ในเรื่องจำเลยเป็นหนี้ห่อเจียบหัต ซึ่งไม่มี

ฎีกาที่
๖๓
(ในค)

ชื่อโจทก์เป็นเจ้าหนี้ รูปคดีจึงต้องด้วยตัวบทโดยตรง ข้อที่อ้างว่า ผู้เป็นหนี้ส่วนคนหนึ่งอยู่ในเมืองต่างประเทศนั้น ห้ามับทยกเว้นไม่

(๒) ส่วนในหัวข้อที่ ๒ ตามประมวลตาในคดีแพ่ง ศาลสูง ไม่แต่ต้องคำพิพากษาของศาลต่างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความที่มีได้ ยุทธธณัฐกาขึ้นมา (ดูคำพิพากษาและฟุตโนตฎีกาที่ ๕๕/๒๔๗๖ ต่อไปข้างหลัง) เรื่องนี้จึงนับเป็นเรื่องที่ยกเว้นจากหลักประมวลตา และ หลักที่จะยึดเป็นข้อยกเว้นอันเห็นได้จากข้อเท็จจริงในคดีนี้ ก็คือ

- ๑.- เป็นเรื่องฟ้องให้ล้มละลาย และ
- ๒.- เป็นเรื่องที่หนี้สินรายเดียวกัน

เมื่อศาลสูงวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกหนี้สินนั้นแล้ว ศาลสูงก็มีอำนาจที่จะยกคดีล้มละลายเพียงเรื่อง

คำพิพากษาที่ ๒๔ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฉีกที่
๒๔

ฆ่าคน, เจตนา, เชื้อเครื่องราง, ประมวลอาชญา
มาตรา ๒๔๗

จำเลยและผู้ตายต่างมีเครื่องรางของอาจารย์ ซึ่งได้เคย
ทดลองความศักดิ์สิทธิ์ในการอยู่บ้านมาแล้ว ในวันเกิดเหตุ
ผู้ตายชวนให้จำเลยลองยิงอีก จำเลยมีความเชื่อมั่นในเครื่อง
ราง จึงได้ยิงถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย จำเลยแก้ว่าไม่ได้
เจตนาจะฆ่า

ศาลฎีกาตัดสินว่า ความเชื่อ ของจำเลยในเรื่องอยู่คนั้น
ปราศจากเหตุผล ยกเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ จำเลยมีความผิด
ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ตามประมวลอาชญามาตรา ๒๔๕

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

กรมอัยการ

โจทก์

คดีระวาง .

นายอาด สุนทร

จำเลย

คดีนี้ได้ความตามข้อโจทก์ทำ จำเลยรับสารภาพและมีพยาน
โจทก์ซึ่งจำเลยอ้างร่วมประกอบฟังข้อเท็จจริงได้ว่า จำเลยและผู้ตาย
เป็นลูกศิษย์อาจารย์ของแดง ซึ่งอ้างตนว่าเป็นผู้วิเศษในการทำ

ฎีกาที่
๖๔

เครื่องรางคงกะพัน จำเลยและผู้ตายต่างมีเครื่องรางของอาจารย์ด้วยกัน และได้เคยทดลองความศักดิ์สิทธิ์ในการอยู่ป็นมาแล้ว ครั้นในวันเกิดเหตุเวลาดากลางคืน นายเอ็กชอชอนจำเลยให้ตองยงกันเล่นอีก จำเลยมีความเชื่อมั่นในเครื่องรางนั้น จึงได้ยิงนายเอ็กชอ ป็นต้น ถูกนายเอ็กชอที่เหมือนม้ายทะลุใน ทอดตมแดงันโตหิดิใหญ่ขาด ถึงแก่ความตาย แต่จำเลยว่าหาได้เจตนาฆ่านายเอ็กชอไม่ ๑

ศาลพระราชอาญาและศาลอุทธรณ์เห็นดั่งกันว่า ความเชื่อของจำเลยเป็นความเชื่อในสิ่งที่ไม่สามารถจะพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ หรือที่เรียกว่าลัทธกวีปริต หาเป็นเหตุที่จะยกช้นแก้ตัวได้ไม่ จึงพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดดั่งด้วยกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๕๕ ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา จำคุกจำเลย ๒๐ ปี ดดในกรที่จำเลยดำรงภาพและเหตุอื่นแห่งรูปเรื่องตง ๘ ปี คงให้จำคุกจำเลยไว้ ๑๒ ปี ๑

จำเลยทูลเกล้า ๑ ถวายฎีกาว่า จำเลยควรมีความผิดเพียงฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา ๑

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจประชุมปรึกษาจำนวนนี้แล้ว เห็นพ้องกับศาลด่างที่ว่า ความเชื่อของจำเลยในเรื่องอยู่คนั้น ปราศจากเหตุผล ยกช้นเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ บัญหามีว่า จำเลยจะมีผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาหรือไม่นั้น กรรมการเห็นว่า การที่จำเลยใช้ปืนอันเป็นอาวุธร้ายแรงยิงนายเอ็กชอในระยะใกล้ และหมายยิงถูกที่ดำคัญ และกระสุนปืนถูกนายเอ็กชอ ๓ ถึงแก่ความตายดั่งนี้ ดงต้นนิษฐานได้ว่า จำเลยยิงนายเอ็กชอโดยเจตนาจะฆ่าให้ตาย ตาม

ตัวอย่างฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๗๓ ในระวางอัยการอุทธรณ์ โจทก์ นายพัก
เปรมใจ จำเลย ที่ศาลอุทธรณ์ ตัดสินวางบทกำหนดโทษจำเลยไว้
เป็นการสมควรแก่รูปคดีแล้ว จึงพร้อมกันพิพากษายืน ให้อยู่
จำเลย ฯ

วันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๗๐

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาวิกรมรัตนสุภา

ฮาร์. ประเดร์นิแกต์

การเชื่อในความอยู่คงหรือความศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องรางนั้น ไม่
เป็นข้อแก้ตัวในกฎหมาย ดังที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยมาแล้วในคำ
พิพากษาที่ ๑๒๖๑/๒๕๗๓ (๑๕ ธ.ศ. ๒๗๘)

การที่จำเลยยิงนายเอ็กชอ โดยที่นายเอ็กชอสมัครให้ยิง ก็ไม่
เป็นข้อแก้ตัวเหมือนกัน (คดีอดสู่วีเต็ม ๘ ข้อ ๑๓๖๐)

ประเด็นสำคัญในคดีนี้จึงเหลือเพียงว่าจำเลยได้มีเจตนาฆ่านาย
เอ็กชอหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาในข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกา
ที่ ๕๕/๒๕๖๔, ๑๕ ธ.ศ. ๕๐) ศาลฎีกาตั้งนิตินัยฐานจากอาวุธและอาการ
ที่จำเลยยิงนายเอ็กชอ ว่าจำเลยได้ยิงโดยเจตนาจะฆ่าให้ตาย
จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ตามประมวลอาชญา
มาตรา ๒๕๘

ในข้อที่จะวินิจฉัยจากเหตุผลว่ามีเจตนาฆ่าหรือไม่นั้น ให้ดูพฤติ
ฎีกาที่ ๖๗/๒๕๗๖ ต่อไปข้างหลังนี้

คำพิพากษาที่ ๖๗ พ.ศ. ๒๔๗๖
ฆ่าคน, เจตนา, วิวาท, ประมวลอาชญามาตรา ๒๔๙,
๒๕๑

การทำร้ายเขาถึงตายเนื่องจากมูลวิวาทนั้น ศาลฎีกา
วินิจฉัยว่าไม่มีเจตนาฆ่า

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการอุทธรณ์ โจทก์

คดีระวาง

นายมี จันทร์ฉาย จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา
มาตรา ๒๔๙ ฐานฆ่านายอู่ มีฉิ่ง ตายโดยเจตนา ฯ

จำเลยให้การรับว่า ได้พบนายอู่ตายจริง เนื่องด้วยเหตุทะเลาะ
วิวาททำร้ายซึ่งกันและกัน ฯ

ศาลมณฑลอุทธรณ์พิพากษาว่า จำเลยฆ่านายอู่ตายโดยเจตนา
มีความผิดดังด้วยกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๔๙ ฐาน
จำคุกจำเลย ๓๕ ปี ลดฐานปรานีตามมาตรา ๕๘ ลง ๕ ปี คงให้
จำคุกจำเลย ๓๐ ปี ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่ากรณีนี้เกิดจากการวิวาท
ต่อสู้กัน ผู้ตายมีหอกเป็นอาวุธร้ายแรง แผลปรากฏว่าผู้ตายได้ใช้
หอกแทงจำเลยก่อน จำเลยจับหอกได้ จึงใช้มีดฟันผู้ตายหลายที่
แต่เมื่อผู้ตายล้มจำเลยไม่ได้ฟันซ้ำ คดีคดีตายเรื่องนี้มีตัวอย่างคำ

พิพากษาฎีกาที่ ๘๘๕/๒๕๕๗ ที่ ๘๓๖/๒๕๖๒ ที่ ๓๓๕/๒๕๖๓ แด
ที่ ๓๓๖๖/๒๕๖๓ เคยวินิจฉัยว่าจำเลยไม่มีเจตนาฆ่า จึงพิพากษาแก้
ว่าจำเลยมีความผิดต้องด้วยกฎหมายลักษณะอาชญากรรม มาตรา ๒๕๓
ตงโทษจำคุกจำเลย ๑๐ ปี ตดโทษฐานปรานีตามมาตรา ๕๘
หนึ่งใน ๓ คงจำคุกจำเลย ๖ ปี ๘ เดือน ๑

โจทก์ทุกเด้า ๑ ถวายฎีกาขอให้ตงโทษจำเลยฐานฆ่าคนตาย
โดยเจตนาตามศาลเดิม ๑

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจด้านนวนประชุมปรึกษาคดีแล้ว ชัย
เท็จจริงคงฟังได้ว่า กรณีย์เกิดขึ้นจากจำเลยทวงหนี้ผู้ตาย ๑ ไม่ให้
จำเลยมีความโกรธจะทำร้ายผู้ตาย มีผู้ห้ามเด็กกันไป แด้วจำเลย
มาทำทนายผู้ตาย ๑ โกรธ ได้ถือหอกตงไปทำการต่อสู้กับจำเลย
แแต่ได้เกิดกอดปล้ำทำร้ายกัน จนผู้ตายถึงแก่ความตายตงนี้ กรรมการ
เห็นว่าคดีเกิดขึ้นจากมุดวิวาท ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าจำเลยไม่มี
เจตนาฆ่า ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาวางบทกำหนดโทษจำเลยมานั้น
เป็นการตมควรแก่รูปคดีแล้ว จึงพร้อมกันพิพากษายืน แดงฎีกา
โจทก์เด้า ๑

วันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๗๐

พระยาพรหมทัตศรีพิดาศ

พระยาหริศันทรสูวิท

พระยาธรรมสารเวทย์

พระยามนชาตุราช

ฎีกาที่
๒๗
(ในค)

ในปัญหาที่ว่า มีเจตนาฆ่าหรือไม่นั้น แม้จะเป็นปัญหาในข้อเท็จจริงก็ดี (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๕/๒๔๗๘, ๑๕ ข.ต. ๘๐) แต่มีเหตุผลบางอย่างซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยตาม ๆ กันเรื่อยมา ว่าอย่างนั้นเป็นเจตนา และอย่างนั้นไม่เป็นเจตนา จึงควรตั้งเกณฑ์ให้เป็นแบบอย่างเช่นในเรื่องที่เกิดจากมฤตยวาทตั้งในเรื่องนี้ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าไม่เป็นเจตนา ทั้งอ้างว่าศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยมาแล้ว ให้ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๖/๒๔๖๒ (๓ ข.ต. ๕๓๐) และที่ ๒๐๔/๒๔๗๐ (๑๓ ข.ต. ๑๖๑) เป็นต้น

ส่วนที่ถือว่าเป็นเจตนา นั้น ดังเกิดได้อย่างหนึ่งว่าถ้าใช้อาวุธปืน ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่ามีเจตนาฆ่า ดังปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๖/๒๔๖๘ (๓๐ ข.ต. ๗๓๕) ที่ ๘๖๕/๒๔๗๐ (๑๓ ข.ต. ๘๕๒) ที่ ๓๒๐๑/๒๔๗๓ (๑๕ ข.ต. ๘๗๘) และที่ ๖๔/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๘๕) เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อถือว่าเป็นข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ก็ยังอาจมีเหตุผลพิเศษเปลี่ยนแปลงข้อวินิจฉัยที่กล่าวข้างบน เป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะรายได้

คำพิพากษาที่ ๖๘ พ.ศ. ๒๔๗๖
วิธีพิจารณาอาชญา, ฐานฟ้องและคดีสิน, ลักทรัพย์
กับยกยก

ฎีกาที่
๖๘

ฟ้องโจทก์หาว่าจำเลยทำผิดฐานลักทรัพย์ แต่รูปคดีเป็น
ความผิดฐานยกยก ศาลตัดสินลงโทษจำเลยฐานยกยกได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย ยุทธธรณ์คำพิพากษาศาลยุทธธรณ์

อัยการพิทลุง

โจทก์

คดีระวาง

นางดีปราง นระมาโส

จำเลย

คดีนี้โจทก์หาว่าจำเลยลักเสื้อผ้าและตุ๊กตาคอมของคำรวมราคา
๒๕ บาท ๕๐ สตางค์ ของนางหนูเอียดไป ขอให้ลงโทษฐาน
ลักทรัพย์ตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๗๖ ฯ

จำเลยให้การปฏิเสธ ฯ

ศาลเดิม ศาลยุทธธรณ์ พังการพิจารณาต้องกันว่า จำเลย
ได้เอาทรัพย์สินของนางหนูเอียดไปจริง แต่รูปคดีไม่เข้าฐานลักทรัพย์
เพราะเจ้าทรัพย์ฝากทรัพย์สินนี้ให้จำเลยเฝ้า จำเลยถือโอกาสนั้นพร
ทรัพย์ไป จึงพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานยกยก ตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๔ ให้จำคุกจำเลย ๓ เดือน กับให้จำเลย

ฎีกาที่
๖๘

ใช้ทรัพย์สิน แต่จำเลยเป็นหญิงในวัยชรา และเป็นญาติกับเจ้าทรัพย์สิน
ไม่เคยทำผิด จึงให้ออกรางอาชญาตามมาตรา ๔๓-๔๕ ๖

จำเลยทูลเกล้าฯ ๖ ถวายฎีกาว่า ศาลลงโทษจำเลยฐานลักขโมย
ไม่ได้ เพราะโจทก์ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์สินฐานเดียว ๖

กรรมการศาลฎีกาปรึกษาเห็นพร้อมกันว่า รูปคดีชั้นนี้ศาลฎีกา
เคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานมามากแล้วลงโทษได้ ดังคำพิพากษา
ฎีกาที่ ๑๗๓/๒๔๕๖ คดีระวางอัยการสุพรรณบุรี นายแฉ่ง นายภู่
โจทก์ นายแห่ง นายคุ้ม นายผ่อง จำเลย ที่ ๓๗๖/๒๔๗๓
คดีระวาง อัยการกาญจนบุรี โจทก์ นายกำ แซ่เซียด จำเลย
และที่ ๓๐๓๗/๒๔๗๕ คดีระวาง อัยการกาฬสินธุ์ โจทก์ นายโช
ขรรณดา นายชา พนมวงศ์ จำเลย เป็นต้น ฉะนั้นให้ยกฎีกา
โดยพิพากษายืน ๖

วันที่ ๓๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนชาตุราช

พระยาหริศจันทร์สุวิท

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาขรรณสารเวทย์

เรื่องฐานฟ้องที่โจทก์ขอให้ศาลลงโทษจำเลย กับรูปคดีที่ได้
ความในทางพิจารณาดังกันไปนี้ ศาลฎีกาเคยใช้หลักวินิจฉัยว่า

ถ้าหากเป็นประเภทเดียวกันก็ลงโทษได้ แต่ถ้าเป็นคนละประเภท
 ลงโทษไม่ได้ - ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๕/๑๒๐ (๑ ฎีกา ๓๗๓) และ
 ที่ ๔๘๘/๒๔๗๒ (๓๓ ข.ศ. ๕๘๘) เป็นต้น ฎีกาที่
๒๘
(ในค)

เฉพาะเรื่องลักทรัพย์กับขี้กยอกนั้น ศาลฎีกาได้ถือว่าเป็น
 ประเภทเดียวกัน และลงโทษมาหลายเรื่องแล้ว ดังปรากฏตาม
 คำพิพากษาที่อ้างในฎีกาฉบับนี้

ถ้าจะเทียบกฎหมายอังกฤษ ให้ดูข้อต่งบู้เล่ม ๘ ข้อ ๗๒๖

คู่มือที่
๖๕

คำพิพากษาที่ ๒๙ พ.ศ. ๒๔๗๒

ต่างประเทศ (อังกฤษ), ฎีกา, ข้อเท็จจริง

คดีอาชญาที่คนในบังคับอังกฤษเป็นผู้เสียหาย แต่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และจำเลยก็เป็นคนในบังคับสยามนั้น ฎีกาข้อเท็จจริงได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุกุชร์นคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการกำแพงเพชร โจทก์
คดีระวาง

นายอาจ เต็มรสุด นายพรจน โมราราย จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกอีก ๓ คน ที่ยังจับตัวไม่ได้
สมคบกันปล้นทรัพย์ของนายเวตีกุด (บังคับอังกฤษ) ไป รวมราคา
๗๗ บาท ๕๐ สตางค์ ขอให้ตั้งโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะ
อาชญามาตรา ๓๐๓ และใช้ทรัพย์สิน ฯ

จำเลยทั้ง ๒ ให้การปฏิเสธข้อหา อ้างฐานที่อยู่ ฯ
ศาลจังหวัดกำแพงเพชรพิจารณาแล้ว ทำความเห็นส่งศาลคดี
ต่างประเทศ ฯ และศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนแล้ว ฟังข้อเท็จจริง
ตั้งกันว่า จำเลยกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องด้วยกฎหมาย

ลักษณะอาชญากรรม ๓๐๓ จึงพิพากษาให้จำคุกจำเลยไว้คนละ ๓๒ ปี และให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแก่เจ้าทรัพย์ ๆ

ฎีกาที่
๒๘

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาในข้อเท็จจริงต่อมา ๆ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาคดีแล้ว ได้
 ความว่า วันที่ ๓๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ นายเวตีกุด จะไปบ้าน
 พรานกระต่าย ให้นายน้อยเป็นผู้นำทาง ทั้ง ๒ คนขี่ม้าออกจาก
 ตลาดจังหวัดกำแพงเพชร และระวางทางเดินจนถึงศาลาท่งลาด
 เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา พบคนร้าย ๕ คน มีอาวุธข่มอยู่ในป่า
 ๒ ข้างทางร้องบอกให้หยุดแสดงจากม้า นายเวตีกุดและนายน้อย
 ได้กระทำความ ทันทันนั้นคนร้ายทั้ง ๕ ออกจากที่ข่มตรงไปที่นายเวตีกุด
 ๓ คน และนายน้อย ๒ คน จึงปืนขู่ แล้วเข้าปลดกระเป๋าสตางค์ซึ่งมีธนบัตร
 อยู่ในนั้น ๑๕ บาท รวมทั้งกระเป๋าราคา ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ไปจากม้า
 นายเวตีกุด ๆ ร้องขอหนังสือสำหรับตัวคืน นายพรานจำเลยได้ควัก
 ออกจากกระเป๋ายืนให้แล้ว คนร้ายพากันหนีไป เจ้าทรัพย์ได้นำ
 ความแจ้งต่อเจ้าพนักงานว่าจำคนร้ายได้ เจ้าพนักงานได้จัดการจับ
 จำเลยได้ ส่วนพยานฐานที่ของจำเลยในชั้นใต้ส่วนให้การอ้างฐาน
 ที่ไว้อย่างหนึ่ง แต่มาในชั้นพิจารณาให้การไปอีกอย่างหนึ่ง เป็นอันว่า
 พยานฐานที่ของจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ กรรมการ
 เห็นว่าการปลดนรวายนี้ได้กระทำในเวลากลางวัน พยานมีเวลาเห็นตัว
 จำเลยนานพอที่จะจำจำเลยได้แน่ชัด และทั้งพยานกับจำเลยไม่มี
 ข้อหาเหตุโกรธเคืองกันที่จะล่อให้มีข้อแหวงสงสัยว่าพยาน จะแกั่ง

ฎีกาที่
๖๕

ปรักปรำจำเลย พยานโจทก์ฟังได้สนิทโดยไม่มีข้อสงสัย ดังที่
ศาลต่างได้ยกขึ้นวินิจฉัยไว้โดยละเอียดแล้ว ที่ศาลต่างพิพากษา
ตลอดคดีต้องกันวางบทกำหนดโทษจำเลยไว้เช่น ไม่เห็นมีเหตุอันควร
จะแก้ไข จึงพร้อมกันพิพากษายืน ให้ยกฎีกาจำเลยเสีย ฯ

วันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาพรหมทัตศรีพิศาล

พระยาวิกรมรัตนสุภา

ม. กียอง

ฮาร์. ประแตร์นิแกด์

ปัญหาตามที่ข้ออ้างคั้นนั้น ความจริงก็มีได้โต้เถียงกัน
ทั้งศาลฎีกาก็ได้เคยพิพากษามาหลายเรื่องแล้ว แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องแรก
ในอายุของ “บทธะบิต” จึงนำลงไว้

ให้ดูข้อ ๓ แห่งโปรโตคอลว่าด้วยอำนาจศาล สำหรับใช้แก่คน
ในบังคับอังกฤษ ท้ายสัญญาลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๘

คำพิพากษาที่ ๗๓ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๑๑๒

วิธีพิจารณาอาชญา, ฟ้องผิดศาล, จำหน่ายคดี

เมื่อปรากฏว่าคดีที่โจทก์นำมาฟ้องในศาลใด เป็นคดี
ที่ศาลนั้นไม่มีอำนาจชำระ ศาลพึงสั่งจำหน่ายคดีเสีย ไม่ใช่
ตัดสินยกฟ้อง

มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการนครปฐม

โจทก์

คดีระวาง

หลวงสิทธิเทพการ (กิมเตียง วัจจาด) จำเลย

เรื่องนี้เดิมศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำตัดสินศาลอุทธรณ์ ซึ่งให้
ยกคำตั้งศาลจังหวัดนครปฐมที่รับประทับฟ้องของโจทก์ เพราะคดี
ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม ศาลจังหวัดนครปฐมไม่มีอำนาจ
ที่จะพิจารณาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๓๒๗ มาตรา ๒๐
เมื่อศาลจังหวัดนครปฐมอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้โจทก์จำเลยฟังแล้ว
ได้จัดรายงานบันทึกให้จำหน่ายคดีออกเสียจากบัญชี และปล่อยให้
จำเลยไป ฯ

จำเลยจึงยื่นคำร้องว่า ที่ศาลตั้งจำหน่ายคดีนั้นไม่ถูก ขอให้พิพากษายกฟ้องโจทก์ ฯ

ศาลจังหวัดนครปฐมตั้งคำร้องว่า ได้ตั้งจำหน่ายคดีไปแล้ว จงร้องขอให้พิพากษาไม่ได้ ให้ยกคำร้อง ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตั้งยกอุทธรณ์ของจำเลย ฯ

จำเลยอุทธรณ์ว่า ฎีกาฎีกาคัดค้านข้อกฎหมาย ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมตรวจปรึกษาเรื่องนี้ เห็นว่าศาลจังหวัดนครปฐมตั้งจำหน่ายคดีถูกต้องแล้ว เพราะข้อโต้เถียงที่ได้วินิจฉัยมีแต่เรื่องอำนาจศาล ไม่ใช่มูลคดีที่กล่าวหา เมื่อศาลฎีกาพิพากษาว่า ศาลจังหวัดนครปฐมไม่มีอำนาจพิจารณา ศาลจังหวัดนครปฐมก็ตัดสินไม่ได้โดยเอง ที่จำเลยขอให้พิพากษายกฟ้องโจทก์เสียทีเดียวนั้นหาสาระมิได้ ฎีกาจำเลยอ้างพระราชบัญญัติจัดการในชื่อนามสภิติยยุคศิรรม ร.ศ. ๓๓๑ ข้อ ๘ กับคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๓/๒๔๖๘ คดีระวางอัยการพิชณุโลกโจทก์ นายนาท เยน่าหัดจำเลย และที่ ๓๕๖/๒๔๗๐ คดีระวางอัยการนครสวรรค์โจทก์ นายเจ๊ก นายตด จำเลย เพื่อสนับสนุน กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า ข้อ ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดการในชื่อนามสภิติยยุคศิรรม ซึ่งมีข้อความว่า “ถ้าศาลตรวจฟ้องที่โจทก์แต่งมาเองเห็นว่ามูลคดีที่กล่าวหาในฟ้องไม่เป็นคดีอันควรรับไว้พิจารณาตามกฎหมาย ก็ให้ตัดสินยกฟ้องเสียทีเดียว ฯ” นั้น หมายความว่าถึงเฉพาะมูลคดี มิได้หมายความว่าไปถึงเรื่องอำนาจศาลด้วย จะยกมาใช้ในเรื่องนี้หาได้ไม่

แต่คำพิพากษาศาลฎีกาที่จำเลยอ้างมาทั้ง ๒ ฉบับก็ไม่ตรงกับเรื่องนี้ ด้วยเหตุดังกล่าวแล้ว จึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกฎีกาจำเลยเสีย ฯ

ฎีกาที่ ๗๖

วันที่ ๒๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๐

พระยาวิกรมรัตนสุภาฯ

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

อาว. ประแตร์นิแกต์

เรื่องเดิมที่ศาลฎีกาก่อตั้งขึ้น เห็นจะเป็นเรื่องที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๓/๒๔๗๕ (๓๖ ข.ศ. ๒๗๕)

ความจริงเรื่องนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหาใหญ่โต เพราะถ้าศาลจังหวัดนครปฐมไม่มีอำนาจจะพิจารณาคดีที่ก่อตัวหากันนั้นแล้ว จะให้ศาลนั้นคดียื่นฟ้องโจทก์ ก็จัดหุอยู่ในตัวเอง อันที่จริงถ้าหากศาลจังหวัดนครปฐมได้มีความเห็นในชั้นต้น ว่าไม่มีอำนาจชำระคดีแล้ว ก็คงจะไม่รับประทับฟ้องเลยแต่เดียว หากแต่ศาลจังหวัดนครปฐมได้รับประทับฟ้องไว้ เรื่องจึงเป็นปัญหาขึ้นได้ และในเรื่องเดิมนี้ ฝ่ายจำเลยเองเป็นผู้ร้องอุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาเห็นชอบด้วย ว่าศาลจังหวัดนครปฐมไม่ควรรับประทับฟ้องของโจทก์ ผลแห่งคำตัดสินของศาลฎีกาในเรื่องนั้นจึงมีเพียงเท่านั้นเอง และวิธีที่จะกลับคำสั่งของศาลจังหวัดนครปฐม ที่ตั้งรับประทับฟ้องของโจทก์ไว้ ก็คือไม่ให้รับฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณา

ฉันท
๗๗
(ในค)

ซึ่งแปลว่าจำหน่ายคดีออกเดี่ยวจากบัญชี อันเป็นแต่เพียงวิธีการของศาล
ไม่มีเรื่องที่ศาลจังหวัดนครปฐมจะตัดสินอย่างหนึ่งอย่างใด

การที่จำเลยโต้เถียงขึ้นมา เห็นจะเป็นความประสงค์ว่า ถ้าหาก
ให้ศาลจังหวัดนครปฐมใช้คำว่าตัดสินยกฟ้องแล้ว โจทก์จะได้ไม่มี
อำนาจฟ้องใหม่ ถ้าหากเพียงตั้งจำหน่ายคดี โจทก์ก็ไปฟ้องใหม่ได้
ถ้าถือตั้งนักดูเป็นการถ้อยคำหรือพิช้มากไป อันที่จริงเหตุผลที่จะ
วินิจฉัยว่า โจทก์จะฟ้องใหม่ได้หรือไม่ น่าจะเป็นเหตุผลที่มีสาระ
ยิ่งกว่าถ้อยคำที่ใช้หรือพิช้ที่ปฏิบัติ เช่นถ้าศาลได้พิจารณาคดีและ
ชี้ขาดว่าจำเลยไม่ได้กระทำผิดแล้ว ถึงจะใช้คำว่าอย่างไร ๆ ก็คง
ฟ้องใหม่ไม่ได้ แต่ถ้าศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ฟ้องผิดศาล โดยยัง
มิได้พิจารณาชี้ขาดความผิดของจำเลย ถึงจะใช้คำว่าตัดสิน (ซึ่ง
ที่ถูกถ่วงไม่ใช่) ก็น่าจะยังฟ้องใหม่ได้อยู่นั่นเอง ให้ดูพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. ๑๑๕ มาตรา ๓๗

อนึ่งคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๔ ถึง ๗๖ พ.ศ. ๒๔๗๖ มีใจความ
อย่างเดียวกับเรื่องนี้

คำพิพากษาที่ ๙๐ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๕๐

เหตุสุดท้ย่อนอาชญา, เหตุปราณี, รับสารภาพ, จำนวน
แก้พะยาน, ประมวลอาชญามาตรา ๕๘

จำเลยให้การรับสารภาพ เมื่อกรมการอำเภอได้สวน
ได้หักฐานมั่นคงว่าจำเลยเป็นผู้ร้ายแล้วนั้น เป็นคำรับ
สารภาพที่จำนวนแก้พะยาน ไม่เป็นเหตุที่จะปราณีลดโทษจำเลย

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการผู้ราชฎีธานี

โจทก์

คดีระวาง

นายชวค มุสิกขันธ์ (อายุ ๒๗ ปี)

จำเลย

คดีนี้ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีพิจารณาแล้วชี้ขาดตัดสินว่า จำเลย
ได้ยิงนางหนูที่ตมารถของคนที่ตายโดยเจตนา ประกอบด้วยความ
พยายามโดยความพยายามตามความหมาย มีความผิดตามกฎหมายด้วย
อาชญามาตรา ๒๕๐ ข้อ ๑-๓ ให้ตั้งเกณฑ์โทษประหารชีวิต
แต่ให้ลดโทษ ๓ ใน ๓ ตามมาตรา ๕๘ เพราะจำเลยรับสารภาพ
คงให้จำคุกจำเลยตลอดชีวิต ฯ

โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยไม่ควรได้รับโทษประหารชีวิต
เพราะหลักฐานพะยานโจทก์เพียงพอว่าจำเลยกระทำผิด ขอให้ตั้ง
อาชญาประหารชีวิตจำเลย ฯ

อุทิศ
๑๑

ศาลอุทธรณ์ปรึกษาเห็นชอบด้วยข้ออุทธรณ์โจทก์ จึงพิพากษาแก้ข้อที่ศาลเดิมอ้างเหตุปราศแต่ตโทษนั้นเสีย คงให้ตั้งอาชญาประหารชีวิตจำเลยให้ตายตกไปตามโทษ อุทธรณ์อุทธรณ์มานั้นทุกประการ ฯ

ชั้นจำเลยเป็นฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ๑ ถวายฎีกาขอความกรุณาตดโทษนั้น ๑

กรรมการศาลฎีกาตรวจแปลประชุมปรึกษาคดีแล้ว ได้มีความว่านางหนูที่ตอายุ ๕๒ ปี เป็นหญิงหม้าย มีบุตรชายคนเดียวแต่จำเลย ซึ่งมีอายุ ๒๗ ปี เดิมอยู่ร่วมเรือนเดียวกัน จำเลยมีภรรยามาอยู่กับมารดาคนหนึ่งชื่อนางยวง มีบุตรด้วยกันแล้ว ภายหลังจำเลยไปได้ภรรยาอีกคนหนึ่งชื่อนางเต็ม มารดาไม่ชอบ โกรธและได้จำเลย ๆ จึงพานางเต็มภรณาน้อยออกจากบ้าน ไปอยู่ที่โรงเก็บรถยนต์ของสุชาภิบาล เพราะจำเลยมีอาชีพรับรถยนต์ของสุชาดาเหตุนี้เมื่อก่อนเกิดเหตุราว ๒ เดือน ต่างไม่ไปมาหาสู่กัน มารดาคงอยู่กับนางยวงภรรยาหลวงซึ่งเป็นบุตรสะใภ้เท่ากับหลานเด็ก ๆ บุตรจำเลย ระวังจำเลยกับนางเต็มภรณาน้อยถูกกรรมการอำเภอได้ส่งคนคดีอาชญา ซึ่งนางกิมหาว่าบุกรุกและยึดยกทรัพย์ จำเลยประกันตัวระวังได้ส่งคนโดยสั่งแดงหลักทรัพย์ที่ที่ดินบ้านเรือนที่มารดาอยู่นั้นเป็นของจำเลย นางกิมทราบ จึงกล่าวหาจำเลยเข้าอีกว่าจำเลยแจ้งความเท็จ เพราะว่าที่ดินบ้านเรือนเป็นของมารดาหาใช่ของจำเลยไม่ จำเลยคงยืนยันว่าเป็นของตน แลรับปากต่อกรรมการอำเภอว่าจะนำ

มารดาทำให้กรมการอำเภอถนอมปากคำ ที่กล่าวนี้เป็นวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ พอรุ่งขึ้นคืนวันที่ ๒๑ สิงหาคม มารดาจำเลยก็ถูกผู้ร้ายยิงตายในขณะที่นั่งอยู่ในห้องนอนบนเรือน ครั้นรุ่งขึ้นเช้าจึงมีผู้ทราบ เพราะว่ามีคนวันนั้นมารดาจำเลยอยู่คนเดียว บุตรสะโท่พาหลานเล็กๆ ไปเยี่ยมญาติทางจังหวัดหงส์ก่อนที่จะแสดงความเห็นว่าใครเป็นผู้ร้ายนั้น กรมการอำเภอพิสุจน์ศัพ ถานที่ และใต้สวนพะยาน แวดล้อมกรณีไว้ ดังนี้

๑) ห้องนอนผู้ตายนั้นมีหน้าต่างเปิดอยู่ ลวดห้อยที่ช่องหน้าต่างรอยถูกกระสุนปืนเฉียดสไปแต่จึงถูกผู้ตายที่หน้าอกใต้ไหล่ขวาทะลุออกชายโครงซ้ายรูโตกลมขนาด ๑ เซ็นต์ครึ่ง เป็นกระสุนโตด ๑

๒) สถานที่และลักษณะบาดแผลแสดงว่าถูกยิงไปหาคำ ผู้ตายอยู่บนเรือนสูงอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นผู้ยิงจะต้องอยู่สูงกว่า เมื่อได้พิจารณาที่วิถีกระสุนจึงสันนิษฐานได้ว่าผู้ยิงอยู่บนต้นไม้ ปรากฏว่า ห่างหน้าต่าง ๒ ฉนวนมีคันทันมะพร้าวต้นหนึ่งปลูกอยู่ตรงช่องหน้าต่าง มีกระดาดหน้าหมอนกระสุนปืนตกอยู่ที่นั่น ผู้ร้ายเห็นผู้ตายถนัด เพราะมีตะเกียงจุดตั้งอยู่ใกล้ตัว ตลอดจนเช้าจึงมีผู้ทราบ ๑

๓) เมื่อก่อนเกิดเหตุสัก ๒๐ วัน จำเลยได้ยืมกระสุนปืนลูกซอง ชนิดน้ำเบอร์ ๑๒ ของนายสวัสดิ์ว่าจะเอาไปยิงค่าง นายสวัสดิ์ให้ไป ๔ นัด เป็นกระสุนปลาย ๓ นัด กระสุนโตด ๑ นัด กระสุนปืนเหล่านี้ นายสวัสดิ์ว่าได้ทำใช้เอง ส่วนกระสุนโตดนั้นนายสวัสดิ์ว่าได้ตัดเอา กระดาดหน้าหมอนที่ระฆังมาอัดเก็บหน้าหมอน แล้วเอาเหล็กไขหวดไว้

ฎีกาที่
๕๐

เป็นเครื่องหมาย นายสวัสดิ์ได้ดูกระดาษอีกหน้าหมอนกระสุนปืนของกลางที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุแล้ว ให้การยืนยันว่าเป็นกระดาษอีกหน้าหมอนกระสุนปืนลูกโตคของนายสวัสดิ์ที่ให้จำเลยยืมไป กระสุนปืนลูกโตคนี้ทำด้วยตะกั่วรูปกลมหนัก ๓ บาท ฯ

๔) เมื่อได้คำเช่นนี้ ข้อที่ว่าจำเลยจะได้ยื่นนำเบอร์ ๑๒ ไปจากไหนนั้น ขุนสุนทร ฯ นายอำเภอไปถามนายชุ่ม เพราะนายชุ่มเคยให้จำเลยยืมปืน เคยได้ความกระชั้นเข้าว่า ในวันเกิดเหตุเวลาบ่าย ๑๕ นาฬิกา จำเลยได้ยืมปืนของนายชุ่มไป ครั้นเวลาค่ำประมาณ ๒๐ นาฬิกา จำเลยนำปืนไปคืนแล้วจำเลยยังได้ยืมรถจักรยานซีกกลับบ้าน การตรวจปืนกระบอกนี้ปรากฏว่าเป็นรอยยิงใหม่ยังไม่ล้าง ซึ่งผิดกว่าที่เคย เพราะว่าจำเลยเคยล้างปืนสะอาดแล้วจึงตั้งคืนเดิม ฯ

๕) นายนิพนธ์พยานว่า คืนนั้นเวลา ๑๘ นาฬิกาเศษ พยานพบจำเลยเดินโฉมหน้าไปทางวัดธรรมบูชา ซึ่งบ้านมารดาจำเลยอยู่ติดกับวัดนั้น ฯ

๖) นายนิพนธ์พยานว่า จะไปตรวจโรงฆ่าสัตว์ ถึงหน้าที่ทำการไปรษณีย์ ได้ยินเสียงปืนดัง ๓ นัด ทางหลังที่ทำการไปรษณีย์ ซึ่งมีบ้านมารดาจำเลย และวัดธรรมบูชาอยู่ที่นั้น พยานหยุดฟังประเดี๋ยวหนึ่งเห็นคน ๆ หนึ่งเดินมาจากทางนั้นห่าง ๓ เส้น พยานจำไม่ได้ว่าใคร แต่รูปร่างท่าทางขนาดเดียวกับจำเลยนี้ พยานนี้เห็นว่าเขายังลัดนิ้วมืออย่างหนึ่ง แล้วเดินเลยไป ฯ

๗) นายเส็งยมครูโรงเรียนประจำจังหวัดว่า คำวันนั้นเวลาประมาณ ๒๐ นาฬิกา พยานนั่งอยู่ที่สะพานน้ำ เห็นจำเลยแบกปืน ๓ กระบอกเดินเข้าไปในบ้านนายชุ่ม ต่อมา ๓-๕ นาที เห็นจำเลยขับรถจักรยานออกจากบ้านนายชุ่มกลับไประหว่างตาด ตรงที่พบนี้ห่างบ้านมารดาจำเลยประมาณ ๒๐ เส้น ฯ

๘) ผู้ตายไม่ปรากฏว่า เคยมีฮาริกับใครนอกจากจำเลย โดยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น อนึ่งพฤติการณ์แสดงว่าผู้ฆ่าได้ฆ่าด้วยอาฆาตมากกว่าประสงค์ทรัพย์สิน เพราะว่ามีทรัพย์สินตั้งโตหลาย ฯ

โดยวัตถุประสงค์และพยานเหตุผลแวดล้อมกรณีทั้งหมดตัวจำเลย ดังนี้ ชุนต้นท ฯ นายอำเภอจึงจับจำเลย ฯ จะได้ทราบหลักฐานคำพยานหรืออย่างไร จึงขอผิดตัวกรของ ๑ วัน รุ่งขึ้นจำเลยจึงให้การรับสารภาพแถลงประวัติการณ์ไปมาส่งคำพยานโจทก์ทุกปาก ใจความก็คือจำเลยได้ยิงกระสุนปืนลูกโตคของนายสวัสดิ์ แดย์มบน นำเบอร์ ๑๒ ของนายชุ่มขึ้นต้นมะพร้าวยิงตลอดช่องหน้าต่างถูกมารดาใน กำตังนั่งเอนตัวกินหมากอยู่ในห้องจริง ครั้นแล้วจำเลยลงจากต้นไม้ พบบินไปตังนายชุ่ม แดย์มรถจักรยานนายชุ่มชกตลับบ้าน ถ้าเหตุนี้ จำเลยจะไปเรียกมารดาให้เปิดประตูรับ มารดาไม่เปิดและแกตังนั่งเฉย จึงได้ยิง เพื่อหวังเพียงบาดเจ็บเท่านั้น หากตั้งใจยิงให้ตายไม่ ชกแกตังตังนี้แท้จริงไม่มีมูลเลย เพราะจำเลยรับอยู่ว่าได้ตังยิง ตรงไปที่ตัวมารดาด้วยปืนนำเบอร์ ๑๒ กระสุนโตกระยะห่าง ๒-๓ วา

ตอนที่
๕๐

ในที่สำคัญเช่นนี้จะว่าไม่ต้องใจอย่างไร จำเลยถามมารดาว่า “อ” คำเดียวก็ฟูบลงขาดใจตายคาที่ รูปคดีจึงไม่มีปัญหา จำเลยได้ตั้งใจ ยิงมารดาโดยสัญเจตนาฆ่าให้ตายจริง ส่วนสาเหตุนั้นก็เพียงแต่มารดา นั้นไม่เปิดประตูรับ ซึ่งคงยังโกรธจำเลยเรื่องมีภรรยาหนีออกนอก ธรรมเนียมวิาทกักับภรรยาหลง จึงได้ไม่ให้อภัยอยู่ ระลึกถึงคุณ ฐานผู้ใหญ่หรือฐานมารดากับบุตรที่จะระวังความยุ่งยาก แต่ใจจริงหรือ จะตัดขาด ดังจะเห็นว่าบุตรและภรรยาหลงของจำเลยก็ยังอยู่ยังรัก และนับเนื้อใจว่าเป็นสระไรและหลาน อีกเรื่องหนึ่งก็คือจำเลยไปกล่าว เท็จได้ว่า ที่ดินบ้านเรือนที่มารดาอยู่นั้นเป็นของตน จำเลยรีบปาก กรมการอำเภอไว้ว่าจะพามารดามาให้ดอภตาม จำเลยอาจไปหา มารดาเพื่อพูดเรื่องนี้ มารดาไม่พูดไม่ชานไม่เปิดประตูรับ ประกอบ กับเรื่องเดิมด้วยจึงได้ฆ่าเสีย เพื่อครอบครองทรัพย์สินโดยอิสระ และเพื่อปกปิดความเท็จดังกล่าวแล้วนั้นก็ได้อ่างไรก็ดีกรณีทั้ง ๒ ประการนี้ ผู้มีใจโดยศีลธรรมเพียงเล็กน้อยจะนึกคิดทางใด ๆ ก็ดู หาข้อเข้าใจในทางประหัตประหารมิได้เลย ยิ่งเป็นไปในระวางมารดา กับบุตรหรือจะถึงซึ่งมาคุฆาตฆ่ามารดาอันเป็นอนันตริยกรรม คือกรรม อันหนักทั้งปัจจุบันและอนาคต แต่จำเลยกระทำได้ เป็นข้อดีอันดีด้วย หยาบข้าวทารุณยิ่งนัก ฉันทัดจักควรไว้ชีวิตเด่า ข้ออ้างเพื่อให้ ปรานีว่าได้รับสารภาพนั้น ได้พิเคราะห์หัดพื้นฐานคำพะยานที่ ขุนสุนทร ฯ นายอำเภอได้ไต่สวนแวดล้อมกรณีไว้ก่อนด้วยความ ไหวพริบบ่งถึงตัวจำเลยแน่นหนาอยู่แล้ว จำเลยได้ขอโอกาสที่รักครอง

รอบคอบเห็นว่าหนี้ไม่พ้นจำนวนแน่ จึงรับด้วยความฉลาดเพื่อชดเชยโทษ
โดยเชิงคดีนี้ คั้งหาเป็นคุณความดีพอที่จะบรรเทาอุกฤษฏ์โทษที่
จำเอยกระทำกรรมอันหนักนั้นได้ คำตอุทธรณ์ วิชาดัดสันให้
ประหารชีวิต อ้ายฮวด มุสิกขันธ์ จำเอยเดี่ยนั้น เป็นคุณพินิจที่ชอบ
ด้วยบทกฎหมายทุกประการ กรรมกรรมคำตอู้กาเห็นพร้อมกันพิพากษา
ยื่นตาม ให้ยกอู้กาจำเอยเดี่ย ฯ

ฎีกาที่
๕๐

วันที่ ๒๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๐

พระยามนธาตุราช

พระยาหริศันทรสูติ

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาธรรมสารเวทย์

เหตุปรากฏโดยจำเอยให้การรับสารภาพนั้น ตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๕๘ บัญญัติว่า คำรับสารภาพต้องเป็น
ประโยชน์แก่ทางพิจารณา คำรับสารภาพจะเป็นประโยชน์เพียงใด
หรือไม่ เป็นข้อที่ต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ถ้าจำเอยให้การรับ
สารภาพในข้อหาแต่บางส่วนแล้ว เห็นได้ชัดว่าอาจไม่เป็นประโยชน์
แก่การพิจารณาคดีเรื่องนั้นได้ แต่ถึงจะรับเพียงนั้นก็ได้ ถ้าเป็น
ประโยชน์แก่ทางพิจารณาคดีแล้ว ศาลก็ตโทษให้ ฎีกาที่ ๘๕/๒๕๖๒
(๓ ข.ต. ๕๘) แม้จะรับเฉพาะในชั้นใดส่วนและปฏิเสธในชั้นศาล ก็อาจ

ฎีกาที่
๕๐
(ในค)

ได้รับความปรารถนาดีโทษเหมือนกัน ฎีกาที่ ๒๔๘/๒๔๖๘ (๘ ข.ศ. ๓๓๖) แต่ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพผิดตามข้อหาทั้งหมด หรือในข้อสำคัญแล้ว ตามบรรณาคำรับสารภาพเช่นนี้ถือในชั้นต้นว่าเป็นประโยชน์ในทางพิจารณาคดีบ้างไม่มากนักน้อย ซึ่งเมื่อออกประมวลอาชญาใหม่ๆ ศาลได้เดินตามหลักนี้โดยดีโทษให้จำเลย จนต่อมาศาลฎีกาได้วางหลักเรื่องจำนวนแก่พระยานชั้น กล่าวคือจำเลยให้การรับสารภาพเพราะต้องรับ หากไม่รับก็ไม่รู้ทางที่จะแก้ตัวให้หลุดพ้นความผิดได้ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพโดยเหตุเช่นนี้ ถือว่าไม่มีประโยชน์ในทางพิจารณาคดี (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖/๒๔๕๖, ๒ ม.ศ. ๒๔๘) ที่วินิจฉัยว่าจำนวนนั้นก็โดยปรากฏตามลักษณะของกรณี ซึ่งจำเลยไม่รู้ทางจะแก้ตัว เช่นจำเลยกระทำผิดต่อหน้าประชุมชน หรือต่อหน้าคนหลายคน และจับจำเลยได้ในขณะนั้นเองเป็นต้น (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๓/๒๔๖๓, ๔ ข.ศ. ๓๐๔๕; ที่ ๓๘๐/๒๔๖๐, ๑ ข.ศ. ๓๘๘; ที่ ๕๕๗/๒๔๗๓, ๓๒ ข.ศ. ๖๓๑; ที่ ๔๒๓/๒๔๗๒, ๓๓ ข.ศ. ๔๘๗; และที่ ๕๘/๒๔๗๖, บ.ร.บ. ๖๒) อนึ่งถ้าจำเลยให้การรับสารภาพเมื่อโจทก์สืบพระยานในศาลไปเกือบหมดได้หลักฐานมั่นคงแล้ว ก็อยู่ในฐานจำนวนแก่พระยานคู่ๆกัน (ฎีกาที่ ๘๘๐/๒๔๗๐, ๓๓ ข.ศ. ๘๗๓)

ส่วนในเรื่องนี้เหตุไม่ได้เกิดต่อหน้าคนหลายคน ทั้งไม่ได้จับจำเลยได้ในทันที และจำเลยให้การรับสารภาพตั้งแต่ชั้นไต่สวนตลอดมาจนชั้นศาล ก่อนที่โจทก์แสดงหลักฐานพระยานแก่ศาล แต่ปรากฏในทางพิจารณาของศาลว่าโจทก์มีหลักฐานมั่นคงมากแล้ว แม้

จะเป็นพระยานประพฤติเหตุเวตตัมภรณียกก็ตาม จำเลยจะให้การรับ
หรือไม่รับโจทก์ก็มีหลักฐานมากมายที่จะลงโทษจำเลยได้ ศาลฎีกา
วินิจฉัยว่าคำรับของจำเลยไม่เป็นประโยชน์แก่ทางพิจารณาคดี ไม่ควร
ได้รับความปรานีตดโทษตามมาตรา ๕๘

ฎีกาที่
๕๐
(ในต)

เรื่อง^๕นี้จึงเป็นเรื่องที่ควรตั้งเหตุว่าเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ศาล
ฎีกาใช้ดุลยพินิจไม่ยอมปรานีตดโทษให้จำเลยเพราะเหตุรับสารภาพ
ในลักษณะที่ควรรับโดยจำนนแก่พระยาน

อนึ่งควรตั้งเหตุเป็นตัวอย่างว่า เรื่อง^๕นี้เป็นเรื่องที่ศาลลงโทษ
ถึงประหารชีวิตจำเลย โดยอาศัยพระยานเหตุผลอย่างเดียว

ฎีกาที่
๘๗

คำพิพากษาที่ ๘๗ พ.ศ. ๒๔๗๒

สัญญา, เงื่อนไข, สัญญาระงับ, ประมวลแพ่ง
มาตรา ๑๔๕

สัญญาที่มีเงื่อนไขบังคับก่อนนั้น ถ้าเป็นที่แน่นอนว่า เหตุการณ์อันจะจงใจตามเงื่อนไข ไม่อาจจะเป็นไปได้แล้ว สัญญานั้นก็เป็นอันระงับไม่ผูกพันกันต่อไป แม้อต่อมาในภายหลังจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นคล้ายคลึงหรืออย่างเดียวกัน แต่ไม่ใช่ที่เจาะจงไว้ในเงื่อนไข ก็หาทำให้สัญญานั้นกลับฟื้นสมบูรณ์ขึ้นไม่

โจทก์ทำสัญญาจะซื้อ กะเบอง กระจกของจำเลยโดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าโจทก์ไม่ได้เซ็นสัญญารับเหมาสร้างหอโรงเรียนวชิราวุธ ซึ่งได้เปิดประมูลเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔ นั้นแล้ว สัญญานี้เป็นอันระงับ ต่อมาผู้จ้างบอกงดการก่อสร้าง โจทก์จึงบอกให้จำเลยทราบและบอกเลิกสัญญา จำเลยไม่ตอบ โจทก์ฟ้องขอให้ศาลแสดงว่า สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยนั้นระงับ ในวันที่จำเลยยื่นคำให้การนั้นเอง ผู้จ้างขอให้โจทก์ไปทำความตกลงเรื่องก่อสร้างกันใหม่ เมื่อได้แก้ไขข้อตกลงเดิมบางข้อแล้ว โจทก์ก็ได้เซ็นสัญญาก่อสร้างหอโรงเรียนเช่นภายหลังที่ศาลเดิมตัดสินคดีนี้ จำเลยเถียงว่า ที่โจทก์

ยังไม่ได้เซ็นสัญญารับเหมานั้น ไม่ทำให้สัญญาฉบับ เป็นแต่
ไม่เกิดผลบังคับ

หน้าที่
๘๑

ศาลฎีกาตัดสินขึ้นตามศาลอุทธรณ์ว่า สัญญาฉบับตั้งแต่
ผู้จ้างบอกเลิกการก่อสร้างแล้ว

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
นายสง่า วรรณดิษฐ์ โจทก์
คดีระวาง

นายชื่. กิมฮะ จิวจินดา จำเลย
ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔
โจทก์ได้ทำสัญญาจะซื้อกระบือของกระต๊ากของจำเลยเป็นจำนวน ๘,๐๐๐
แผ่น ตกตรงราคากันแผ่นละ ๓ บาท สัญญานี้เป็นสัญญาที่มีเงื่อนไข
ซึ่งกล่าวไว้ในข้อ ๓ และ ๔ ดังนี้ ฯ

“ข้อ ๓ การส่งมอบของต้องมอบให้เสร็จภายในกำหนด ๖ เดือน
นับแต่วันที่ผู้ซื้อได้เซ็นสัญญาก่อสร้างหอโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยกับ
ผู้จ้างเหมา ซึ่งได้เปิดประมูลเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔
และชำระเงินทั้งต้นขณะมอบของ ” ฯ

“ข้อ ๔ เป็นการตกลงกันว่า ถ้าผู้ซื้อไม่ได้เซ็นสัญญารับเหมา
ก่อสร้างหอเรียนรายนี้ด้วยเหตุใดๆ ก็ดี สัญญาเป็นอันระงับด้วย

ผู้ตก
๕๗

หมายความว่าเลิกการผูกพันซึ่งสัญญากัน แต่ถ้าผู้ซื้อได้เซ็นสัญญาตั้งร่าง
หอเรียนแล้ว ไม่ยอมรับซื้อกระเบื้องกระตาศจากผู้ขายตามสัญญา
ซื้อขายแล้ว ผู้ซื้อซึ่งถูกปรับเป็นค่าเสียหายเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
ให้แก่ผู้ขาย” ๗

ครั้นวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ กองสถาปัตยกรรมกระทรวง
ธรรมการได้มีจดหมาย (หมายเลข ๒) บอกมายังโจทก์ว่า ประธาน
กรรมการจัดการวชิราวุธวิทยาลัยสั่งให้งดการก่อสร้างรายนี้ แต่
โจทก์ไม่ต้องเตรียมตัวอย่างไร ๆ ให้โจทก์ไปรับเงินมัดจำคืนจาก
กองบัญชากระทรวงธรรมการให้เป็นการเสร็จไป โจทก์ไปรับเงิน
มัดจำคืนตามหนังสือ ๗

วันที่ ๓๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ โจทก์มีหนังสือบอกไปยัง
จำเลยว่า โจทก์หมดสิทธิ์ที่จะเซ็นสัญญารับทำการก่อสร้างรายนี้แล้ว
สัญญาซื้อขายกระเบื้องที่ทำไว้ต่อกันเป็นอันระงับตามเงื่อนไขข้อ ๓ ข้อ ๔
แต่ไม่ได้รับตอบจากจำเลย วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ โจทก์
จึงให้พระยาวิญญูสุนทร ทนาย มีจดหมายบอกไปยังจำเลยอีก บอกเลิก
สัญญาและขอหนังสือสัญญาคืน แต่จำเลยไม่ตอบ วันที่ ๑๓
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ โจทก์จึงฟ้องคดีนี้ ขอให้ศาลแสดงว่า
สัญญาซื้อขายกระเบื้องระวางโจทก์จำเลย ตั้งวันที่ ๑๘ กันยายนนั้น
เป็นอันระงับไม่ผูกพันกันต่อไป ๗

จำเลยยื่นคำให้การตั้งวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ตั้งความ
ว่า โจทก์จะได้เซ็นสัญญารับเหมาก่อสร้างโรงเรียนนั้นหรือไม่จำเลย

ไม่ทราบ ถ้าโจทก์ได้เซ็นสัญญาแล้ว กรรมการจัดการก่อสร้าง
ตั้งตกรากก่อสร้างก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งไม่ได้อยู่ในข้อหาแห่งสัญญา ฯ

กองสถาปัตยกรรมได้มีจดหมาย (หมายเลข ๓) ลงวันที่ ๒๐
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงโจทก์ ความว่า ซึ่งประธานกรรมการ
ตั้งตกรากก่อสร้างตามจดหมาย ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น
เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน บัดนี้กรรมการจัดการก่อสร้างดำริจะฟื้นฟูให้
ทำการก่อสร้างนั้นอีก และอยากจะทราบว่าโจทก์ยังสมัครจะทำการ
ก่อสร้างรายนี้หรือไม่ ให้โจทก์ไปพบกับพระสาโรชรัตนนิมมานต์
เพื่อทำความตกลงกันใหม่ ฯ

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ศกนั้น โจทก์ได้มีจดหมายตอบว่า
ถ้ากองสถาปัตยกรรมจะกลับให้โจทก์รับทำการก่อสร้างหอเรียนนั้นใหม่
โจทก์ขอเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเดิม ๒ ข้อ คือ ๑. เดือนเวลาต่อไปอีก
เดือนหนึ่ง รวมเป็น ๓๓ เดือนปฏิทิน ๒. ขอดังเงินซึ่งโจทก์ต้อง
วางมัดจำในเวลาเซ็นสัญญารับเหมา และถ้ากองสถาปัตยกรรมยอม
ผ่อนผันให้ดังนี้ โจทก์จะยอมลดค่าจ้างเหมาก่อสร้างลงเป็นจำนวน
๓๐๐ บาท คงรับเหมาก่อสร้างเป็นราคา ๓๐๕,๘๐๐ บาท ฯ

วันที่ ๒๔ เดือนเดียวกัน กองสถาปัตยกรรมได้มีจดหมายตอบ
ตกลงตามคำที่โจทก์เสนอ และสั่งให้โจทก์ไปที่กองสถาปัตยกรรม
“เพื่อจะได้สั่งให้เตรียมตัวต่อไป” ฯ

ข้อที่
๕๓

ข้อเท็จจริงในคดีมีดังกล่าวมานี้ ศาลแพ่งพิพากษาว่าสัญญาซื้อขายไม่ได้กำหนดเวลาไว้ จึงมีผลจะบังคับได้จนถึงวันอันสมควร ซึ่งโจทก์มิได้ถือเอาเป็นเหตุที่จะเลิกสัญญา จึงพิพากษายกฟ้องโจทก์ ฯ

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า เมื่อกองสถาปิตยกรรมได้มีจดหมายบอกเลิกการก่อสร้างมา สัญญาในระวางโจทก์จำเลยก็เป็นอันระงับตามเงื่อนไขในข้อ ๔ ของสัญญา จึงพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี ฯ

จำเลยอุทธรณ์ว่า ๑ ถวายฎีกา ๑

ข้อโต้แย้งของจำเลยมีว่า เงื่อนไขของสัญญานอยู่ที่โจทก์ได้เซ็นสัญญารับเหมาก่อสร้างหรือเรียนขอชื้อารุขกับกองสถาปิตยกรรมหรือไม่ การที่โจทก์จะได้รับเหมาก่อสร้างหรือไม่ ฯ เป็นข้อสำคัญในฎีกาของจำเลยที่รับว่าโจทก์ไม่ได้เซ็นสัญญาเช่นว่านั้นกับกองสถาปิตยกรรม จนกระทั่งวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๔ ภายหลังจากที่ศาลแพ่งได้พิพากษาคดีนี้แล้ว แต่จำเลยเถียงว่าการที่โจทก์ยังไม่ได้เซ็นสัญญารับเหมากับกองสถาปิตยกรรมนั้น ไม่ทำให้สัญญาระงับไปเป็นแต่สัญญานั้นยังไม่เกิดผลบังคับ ฯ

ศาลฎีกาเห็นว่า ถ้ากองสถาปิตยกรรมไม่ได้มีหนังสือบอกเลิกมายังโจทก์แล้ว สัญญาในระวางโจทก์จำเลยก็ยังคงเป็นสัญญาอยู่ เพราะไม่แน่ว่าเงื่อนไขสัญญาซึ่งกำหนดกันไว้จะเกิดขึ้นหรือไม่ แต่เมื่อกองสถาปิตยกรรมได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ บอกเลิกการก่อสร้างมาก่อนที่โจทก์ได้เซ็นสัญญารับเหมาก่อสร้างหรือเรียนกับกองสถาปิตยกรรม ซึ่งความสัญญาในระวางโจทก์จำเลยข้อ ๔

กำหนดไว้ว่า สัญญาในระวางโจทก์จำเลยเป็นอันระงับ ไม่ผูกพัน
กันต่อไป ฯ

ฎีกาที่
๕๖

การที่โจทก์กับกองสถาปิตยกรรมตกลงกันใหม่ภายหลัง เมื่อ
ศาลแพ่งได้พิพากษาคดีนี้แล้ว จะยกเอามาอ้างไม่ได้ จึงเห็นว่า
ศาลอุทธรณ์พิพากษาชอบแล้ว ได้ยกฎีกาของจำเลย ให้จำเลย
ใช้ค่าธรรมเนียมชั้นฎีกาแทนโจทก์ กับค่าทนาย ๕๐ บาท ฯ

วันที่ ๒๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๐

พระยาธรรมสารเวทย์

พระยาหริศันทรสุวิฑู

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยามนชาตุราช

ปัญหาสำคัญที่โต้เถียงกันในเรื่องนี้มีว่า สัญญาที่มีเงื่อนไข
บังคับก่อนนั้น ถ้าเป็นที่แน่นอนว่าโอกาสซึ่งจะมีเหตุการณ์อันเจาะจง
ไว้ในเงื่อนไขได้ผ่านพ้นไปแล้ว หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นที่แน่นอน
ว่าเหตุการณ์ตามเงื่อนไขไม่อาจจะเป็นไปได้อีก สัญญานั้นจะระงับ
เลิกไปตามที่โจทก์ร้องขอหรือว่าคงเป็นสัญญาอยู่ แต่ไม่มีผลบังคับ
ตามที่จำเลยอ้าง

ถ้าข้อที่ว่าเหตุการณ์ตามเงื่อนไขไม่อาจเกิดขึ้นได้นั้น เป็นที่แน่นอน
ในเวลาทำสัญญา สัญญานั้นก็เป็นโมฆะตามข้อบัญญัติแห่ง
ประมวลแพ่งมาตรา ๓๕๘ วรรค ๒ แต่ถ้าความแน่นอนเกิดขึ้นภายหลัง

ฉันทาที่
๕๗
(ในค)

เมื่อได้ทำสัญญาแล้วไม่มีบทกล่าวไว้โดยตรง แต่ก็น่าจะเทียบเคียง
วินิจฉัยให้มีผลไปในทางเดียวกัน กล่าวคือสัญญาชิ้นนี้เป็นอันเด็ก
ไม่คงเป็นสัญญากันต่อไป (ดูคำวินิจฉัยแพ่งฝรั่งเศสของปตานีออก
(Planiol) เล่ม ๑ ข้อ ๓๒๓)

เมื่อนำหลักที่กล่าวข้างบนมาปรับกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ ก็จะเป็น
ดังนี้ คือ เงื่อนไขตามสัญญาระหว่างโจทก์จำเลยระบุชัดเจาะจงถึง
สัญญารับเหมาซึ่งได้เปิดประมูลเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔
ฉะนั้นเมื่อกองสถาปนิยกรรรมกระทรวงธรรมการได้บอกเลิกงานก่อสร้าง
สร้างรายนี้เสีย ก็เป็นอันแน่นอนว่าเงื่อนไขตามสัญญานั้นไม่อาจจะ
ดำรงไว้ได้ เจ้าในหลักข้างบนว่าสัญญาระหว่างโจทก์จำเลยต้องเด็กกัน
หรือที่เรียกว่าระงับไม่ผูกพันกันต่อไป

เหตุที่ทำให้เป็นปัญหายุ่งยากในคดีนี้คือ การที่โจทก์กลับ
ย้อนไปตกลงเช่นสัญญาก่อสร้างกับกองสถาปนิยกรรรมในภายหลัง แต่
ต้องระมัดระวังว่าสัญญาก่อสร้างที่โจทก์เซ็นในภายหลังนี้ แม้จะใกล้เคียง
หรือคล้ายคลึงกันเพียงไร ก็มีใช้สัญญาที่เจาะจงมุ่งหมายตามเงื่อนไข
จึงไม่เป็นเหตุที่จะทำให้เงื่อนไขที่เลิกกันไปแล้ว กลับฟื้นขึ้นใหม่ได้

โดยเฉพาะในเรื่องนี้ โจทก์จำเลยได้ตกลงกันไว้แจ้งชัดว่า
“ถ้าผู้ซื้อไม่ได้เซ็นสัญญารับเหมาก่อสร้างหรือเขียนรายนี้ด้วยเหตุใด ๆ
ก็ดี สัญญาชิ้นนี้เป็นอันระงับ ด้วยหมายว่าเลิกการผูกพันสัญญากัน”
ศาลฎีกาได้ยกสัญญาข้อนี้ขึ้นมาย้ำ เป็นเหตุให้โจทก์ชนะคดี แต่ถึง

แม้จะไม่มีสัญญาโดยแจ้งชัดดังกล่าวนั้น ก็น่าจะเห็นว่าโจทก์คงจะระ
คตุดูกัน ตามหลักที่กล่าวข้างบน

ฎีกาที่
๕๗

การที่จำเลยร้องว่าสัญญายังคงเป็นสัญญาอยู่ เพียงแต่ยังไม่
มีผลบังคับนั้น เห็นจะเป็นด้วยหวังว่าถ้าหากโจทก์ได้เซ็นสัญญา
รับเหมาใหม่ สัญญาของจำเลยจะได้กดับฝีมือชั้น แต่ถ้าถือว่า
แม้โจทก์จะได้เซ็นสัญญารับเหมาใหม่ ก็ไม่ใช่สัญญาที่ได้เจาะจงไว้
ตามเงื่อนไขดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่จะให้สัญญาระหว่างโจทก์
จำเลยคงเป็นสัญญาอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะไม่มีเวลาที่จะ
กดับฝีมือชั้นได้

ฎีกาที่
๕๕-๑๐๐

คำพิพากษาที่ ๕๕-๑๐๐ พ.ศ. ๒๔๗๖

วิธีพิจารณาแพ่ง, ฎีกาตัดสิน, คดีถึงที่สุด

ในคดีแพ่งศาลฎีกาจะไม่ตัดสินให้ประโยชน์แก่ฝ่ายที่มิได้
ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา แม้ศาลฎีกาจะเห็นว่าศาลอุทธรณ์ตัดสิน
มาผิดหลักวิธีพิจารณาคดี โดยถือว่าคดีเป็นอันยุติ ตามคำ
พิพากษาศาลอุทธรณ์สำหรับฝ่ายนั้นแล้ว

โจทก์จำเลยต่างฟ้องแย้งกรรมสิทธิ์ที่ดินกัน ซึ่งศาล
เดิมตัดสินให้ขับไล่จำเลย ศาลอุทธรณ์ตัดสินให้แบ่งที่ดิน
ให้คู่ความคนละครึ่ง โจทก์ฝ่ายเดียวถวายฎีกา

ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นที่ของจำเลยทั้งหมดไม่ควรแบ่ง แต่
คดีต้องยุติตามที่ศาลอุทธรณ์แบ่ง ให้ยกฎีกา

มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายผ่อง พจนานาท

โจทก์

คดีระวาง

นายฐา มากัดกุด

จำเลย

คดีเรื่องนี้โจทก์จำเลยต่าง ฟ้องแย้งแย้ง กรรมสิทธิ์ที่ดินที่ ตำบล
ธานี บ้านเชิงเหมียง จังหวัดสุโขทัยตามแผนที่ท้ายฟ้องเป็นเนื้อที่ ๖ ไร่
เศษ โจทก์ฟ้องอ้างว่าเป็นของโจทก์ได้ซื้อไว้เมื่อ ๓๐ ปีมาแล้ว โจทก์

ปลูกเรือนอยู่ในที่รายนี้มา นายชั้น นางอิน พี่เขยพี่สาวโจทก์ ได้
ขออาศัยโจทก์ปลูกเรือนอยู่ นายชั้น นางอินตาย จำเลยเป็นผู้รับ
มรดกตามพินัยกรรมของนายชั้น โจทก์จึงขอให้ขับไล่จำเลยหรือเรือน
ออกจากที่โจทก์ไป ฯ

ฝ่ายนายช้ำจำเลยสู้ความแดงแย้ง ขอให้ขับไล่โจทก์ อ้าง
ว่าที่ดินรายนี้เป็น ของ นายชั้น ๆ ได้ทำพินัยกรรมยกให้จำเลย โจทก์
เป็นผู้อาศัยนายชั้นอยู่ ฯ

ศาลจึงหวัคตุ้ขอทั้พิจารณาแต่ ฟังว่าเป็นที่ของนายผ่องโจทก์
ให้ขับไล่นายช้ำจำเลย ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้แบ่งที่ดินให้แก่โจทก์
จำเลยคนละครึ่ง ถ้าไม่ตกลงก็ให้ประมูลราคาหรือขายทอดตลาด ฯ

โจทก์ทุ่ดเกล้า ฯ ถวายฎีกาว่า เป็นที่ดินของโจทก์ ศาลอุทธรณ์
พิพากษาแบ่งยังไม่ถูก ฯ

กรรมการศาลฎีกาประชุมตรวจปรึกษาจำนวนเรื่องนี้แล้ว มี
ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า ที่ดินรายพิพาทนี้เป็นของโจทก์ หรือ
เป็นของนายชั้น ความปรากฏในจำนวนว่า ที่ดินรายนี้เป็นที่ดิน
มือเปล่าไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ โจทก์กับนายชั้นได้ปลูกเรือน
อยู่ในที่ดินรายนี้ มาแต่เดิม ความสัมพันธ์ระหว่างโจทก์กับนายชั้น
โจทก์เป็นน้องนางอินภรรยา นายชั้น แต่เดิมมาโจทก์กับนายชั้นเคย
อยู่เรือ เมื่อ ๓๐ ปีมาแล้วโจทก์กับนายชั้นหนีจากเรือมาปลูกเรือน
อยู่ในที่รายนี้ต่างคนต่างก็ปลูก นายชั้นอยู่กับนางอินหลังหนึ่ง โจทก์

ฎีกาที่
๕๕-๑๐๐

อยู่หลังหนึ่ง นางกินตายก่อน นายขึ้นพึ่งตายภายหลัง นายขึ้นได้ทำ
พินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่จำเลยรวมทั้งที่ดินรายนี้ด้วย โจทก์จึงฟ้อง
ขอให้ขับไล่ จำเลยอ้างว่าเป็นที่ของโจทก์แต่ผู้เดียว ได้ซื้อไว้จาก
นายหรั่งเป็นราคาเงิน ๕๐ บาท นายหรั่งมาเป็นพยานโจทก์ ว่า
ได้ขายที่ให้แก่โจทก์ แคนำสืบนายพูด นางโพว่า เมื่อ ๑-๑ ปีมานี้
ได้ยื่นนายขึ้นนางอินมาขออาศัยปลูกเรือนต่อโจทก์ ข้างฝ่ายจำเลยก็นำ
สืบว่า นายหรั่งได้ขายให้แก่นายขึ้น ฝ่ายโจทก์เป็นผู้อาศัยนาย
ขึ้นอยู่ นอกจากนั้นพยานหลักฐานจำเลยมีต่อไปอีกว่า กำหนด
ผู้ใหญ่บ้านเจ้าของท้องที่เข้าใจว่าเป็นที่นายขึ้นนางอิน เพราะได้ปลูก
เรือนอยู่มาช้านาน การเสียภาษีอากรสมพิศธร นายขึ้นเป็นผู้นำรังวัด
แสดงตนว่าเป็นเจ้าของ ใบเสร็จเสียภาษีอากรมีชื่อนายขึ้นทุก ๆ ฉบับ
ข้างฝ่ายโจทก์ไม่มีเลย โจทก์แก้ความว่าหาย แต่ใบเสร็จเสียภาษี
อากรนั้นมีจำนวนเนื้อที่เต็มทั้งผืน แสดงว่าไม่ได้แบ่งกันเสีย ข้างฝ่าย
นายขึ้นเป็นผู้เสียคนเดียว จะฟังความได้หรือว่าที่ดินรายนี้เป็นของ
โจทก์ขอมา ข้อที่โจทก์นำสืบว่านายขึ้นได้อาศัยโจทก์เมื่อ ๑-๑ ปี
มานั้น ฟังไม่ได้ เพราะนายขึ้นกับโจทก์อยู่มาเกือบ ๓๐ ปี ข้ออาศัย
จึงไม่สมเหตุผลดังคำพยานที่กล่าว ถ้าจะพิจารณาถึงอายุโจทก์ใน
เวลาฟ้องคดีนี้มีอายุ ๕๐ ปี ตามคำนายหรั่งแต่ตัวโจทก์ก็รับว่าได้ซื้อ
ที่ดินมา ๓๐ ปีแล้ว เวลาซื้อโจทก์มีอายุเพียง ๒๐ ปี แต่ไม่ปรากฏ
ว่ามีครอบครัวแล้วหรือยัง ทำนองคว่ำมาให้เห็นไปว่าโจทก์อาศัยอยู่
กับนางอินพิสดารมากกว่า เวลานั้นนางอินกับนายขึ้นได้เป็นสามีภรรยาแล้ว

ตามคำพระภิกษุเห็นว่า ชนดำคร ซึ่งเป็นหลานของโจทก์เบิกความเป็น
 พยานจำเลยว่าที่รายนเป็นของนายชั้น เหตุผลในทางพิจารณาแดง
 ให้เห็นว่าเป็นที่ของนายชั้น ไม่ใช่ของโจทก์ แลที่ศาลอุทธรณ์พิพากษา
 แบ่งที่ให้แก่โจทก์คนละครึ่งกับจำเลยนั้น ผิดหลักวิธีพิจารณาแต่ฝ่าย
 จำเลยก็มีได้มีฎีกา คัดต้องเป็นอันยุติความที่ศาลอุทธรณ์แบ่ง ฎีกา
 โจทก์ฟังไม่ขึ้นให้ยกเสียให้โจทก์ได้ค่าธรรมเนียมแทนจำเลย ค่า
 ทนายความในชั้นศาลฎีกา ๕๐ บาท ฯ

วันที่ ๒๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศจันทร์สุวิทย์

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยามนชาตุราช

พระยาธรรมสารเวทย์

ตามบรรณคดีศาลเป็นคณกลางวินิจฉัยคดีเพราะที่พิพาทโต้แย้งกัน
 แลศาลสูงก็วินิจฉัยเพราะที่ยังโต้แย้งกันอยู่เท่านั้น อันเป็นหลักแห่ง
 ขอบัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๘ ซึ่งห้าม
 มิให้ศาลตัดสินเกินคำขอ และในคดีที่มีโจทก์ฟ้องขึ้นมา ตามบรรณคดี
 ศาลจะพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีหรือให้ยกฟ้องเท่านั้น จะไม่ตัดสิน
 ให้จำเลยกลับได้ทรัพย์สินอย่างใด (เมื่อไม่มีฟ้องแย้ง) ในคดีนี้ แม้
 จำเลยจะได้ฟ้องแย้ง เกียง กรรมสิทธิ์ที่ดิน กับโจทก์ ในชั้น ศาลเดิมก็

ฎีกาที่
๘๘-๑๐๐

แต่เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาให้แบ่งที่ดินกัน จำเลยก็มีได้ฎีกาขึ้นมา
นับว่าจำเลยพอใจในคำพิพากษานั้นแล้ว คำขอในฟ้องแย้งของจำเลย
เป็นอันยุติเพียงนั้น มาในชั้นฎีกานี้ โจทก์ฎีกา คือมีคำขอขึ้นมา
ฝ่ายเดียว ศาลฎีกาก็เพียงแต่จะให้โจทก์ชนะหรือยกฎีกาของโจทก์
เท่านั้น

ในเรื่องที่มีเหตุผลพิเศษ อันนับว่าเป็นข้อยกเว้นจากหลักที่
กล่าวข้างบน ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๘๐)

อนึ่งที่กล่าวมาหมายความว่าเฉพาะแต่คดีแพ่งเท่านั้น ส่วนใน
คดีอาญาศาลสูงอาจตัดสินให้ประโยชน์แก่จำเลยที่มีได้อุทธรณ์ฎีกาได้
ดังเช่นที่ปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๕/๒๔๖๘ (๘ ข.ต. ๒๔๗)
ที่ ๔๘๐/๒๔๗๔ (๑๕ ข.ต. ๕๐๘) และที่ ๘๘๒/๒๔๗๔ (๑๕ ข.ต. ๑๑๔๖)
เป็นต้น หรืออาจเพิ่มโทษจำเลยผู้อุทธรณ์ฎีกาให้หนักขึ้น โดยโจทก์
ไม่ได้อุทธรณ์ฎีกาก็ได้ ดังปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๓๔/๒๔๖๒
(๓ ข.ต. ๖๒๐) และที่ ๓๓๖๓/๒๔๖๗ (๘ ข.ต. ๘๐๓) เป็นต้น แต่
จะเพิ่มโทษจำเลยที่ไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ฎีกาขึ้นมาได้เหมือนกัน ดัง
ปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๘/๒๔๖๘ (๓๐ ข.ต. ๑๘๖) และที่
๓๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๒๘) เป็นต้น

แจ้งความ

การสั่งรับ "บพระบิด" ดุที่ปากข้างหลัง

๑. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของ พระยาเทพวิฑูร ตอนที่ ๑ (มาตรา ๑ ถึง ๔๓) ราคาเล่มละ ๒ บาท ค่าส่งเล่มละ ๑๕ สตางค์ ตอนที่ ๒ (มาตรา ๔๔ ถึง ๙๗) จะออกจำหน่ายในราวเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

สั่งซื้อได้ที่ กรุงเทพมหานคร, พิษณุพนาลัย หรือที่บ้าน พระยาเทพวิฑูร ๙๖ ถนนสีลม พระนคร

๒. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ ของ พระยาวิฑูรธรรมพิเนต ผู้สอนกฎหมาย ณ โรงเรียนกฎหมาย ราคา ๖ บาท ปกหนังสือเล่ม ๗ บาท ค่าส่ง ๕๐ สตางค์. Extra-territoriality in Siam (ภาษาอังกฤษ) ของท่านผู้แต่งคนเดียวกัน ปกแข็งราคา ๖ บาท ค่าส่ง ๖๐ สตางค์

สั่งซื้อได้ที่ กรุงเทพมหานคร หรือที่บ้าน พระยาวิฑูรธรรมพิเนต ถนนพดินิจิตต์ พระนคร

๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับคำแปล (ไทย-อังกฤษ) ไทยอยู่ด้านซ้าย อังกฤษอยู่ด้านขวา เรียงด้วยตัวอักษรบ่อมน่านง่าย ปกหนังสือเล่ม ๖ บาท ไม่คิดค่าส่ง [โปรดพลิก]

แจ้งความ

บทรบิลเล่ม ๑ คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. ๒๔๗๖

ค่าบำรุงประจำปี ๑๖ บาท

สั่งรับได้ที่

พระยาเทพวิตร

บ้านเลขที่ ๕๖๐ ถนนสีลม

พระนคร.

๔. คำอธิบายพระธรรมนูญศาลยุติธรรมของอังกฤษ และคำอธิบายกฎหมายลักษณะอาชญาวิทยาอังกฤษภาค ๑ ของ หลวงประเสริฐ มนุกิจ B. A. LLB. (Cantab.) ผู้สอนกฎหมายณ โรงเรียนกฎหมาย เตมละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าส่งเล่มละ ๒๐ สตางค์

๕. บทพระธรรมนูญศาลยุติธรรม และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งกับคำอธิบาย ของเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิบดี พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระธรรมนูญราคา ๒ บาท วิธีพิจารณาความแพ่ง ๖ บาท ค่าส่ง ๒๐ สตางค์ และ ๕๐ สตางค์ ถ้าซื้อ ๒ เล่มรวมกันราคา ๗ บาท ค่าส่ง ๖๐ สตางค์

๖. คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาชญาภาค ๑ ของ พระยาดัดพิงธรรมประคัตถ์ผู้สอนกฎหมายณ โรงเรียนกฎหมาย ราคา ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าส่ง ๕๐ สตางค์

๗. หลักพาณิชย์ศาสตร์บางส่วนของและการสหกรณ์เล่ม ๑ ว่าด้วยความรู้ทั่วไป และ บริษัท จำกัด โดย หลวงมิตร ธรรมพิทักษ์ Bachelor of Commercial Science U. S. A. ราคา ๒ บาท ค่าส่ง ๕๐ สตางค์ สั่งซื้อได้ที่ กรุงเทพมหานคร